

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Institut Rovira-Forns

C/ Fiemro Galván, 77
08130 - Santa Perpètua de Mogoda (Barcelona)
Telèfon i Fax: 93 560 42 51

Universitat Autònoma de Barcelona

EL PROFESSORAT DE SUPORT A L'AULA ORDINÀRIA EN EDUCACIÓ SECUNDÀRIA.

INFORME DE RECERCA

Dr. Josep Maria Sanahuja Gavaldà, Dra. Patricia Olmos Rueda, Dr. Òscar Mas Torelló
Universitat Autònoma de Barcelona. Departament Pedagogia Aplicada (Grup SIDis)

Llic. Xavier Villalonga i Dip. Montse Carreras
Institut Rovira-Forns (USEE)

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Setembre 2015

Contingut

1. INTRODUCCIÓ.....	4
2. CARACTERÍSTIQUES DEL CENTRE ENVERS LA INCLUSIÓ.....	4
2.1. LA USEE DE L'INSTITUT ROVIRA-FORNS	5
3. L'ESTUDI	7
3.1. DISSENY DE L'ESTUDI	7
3.2. MOSTRA PARTICIPANT.....	8
3.3. INSTRUMENTS I PROCEDIMENT.....	8
3.4. RESULTATS DE L'ESTUDI.....	12
3.4.1. Les entrevistes	12
3.4.2. Grups de Discussió: Alumnat	22
3.4.3. Grups de Discussió: Professorat	26
3.4.4. Les observacions a l'aula	28
3.4.5. Els qüestionaris.....	30
3.4.5.1. L'alumnat.....	31
3.4.5.2. El professorat de matèria.....	42
3.4.5.3. El professorat USEE	50
3.5. TRIANGULACIÓ DELS RESULTATS.....	55
4. LA PROPOSTA D'INTERVENCIÓ.....	58
5. ANNEXOS	61
Annex 1. Qüestionaris alumnat.....	61
Annex 2. Qüestionaris professorat de matèria	62
Annex 3. Qüestionaris professorat USEE	65
Annex 4. Guió Entrevista.....	68
Annex 5. Categories d'anàlisi de les entrevistes	70
Annex 6. Graella d'Obervació	71

Índex de figures

Figura 1. Esquema del disseny de l'estudi	7
---	---

Índex de taules

Taula 1. Mostra de l'estudi	8
Taula 2. Apartats qüestionari professorat de matèria	9
Taula 3. Apartats qüestionari professorat USEE	9
Taula 4. Objectius de l'estudi – instruments – agents participants	11
Taula 5. Correlació ítems escala alumnat	36
Taula 6. ANOVA variable: <i>curs acadèmic</i>	39
Taula 7. T-Test variable: <i>alumnat USEE</i>	40
Taula 8. T-Test variable: <i>experiència professorat USEE</i>	42
Taula 9. Diferències significatives en funció de l' <i>experiència amb docència compartida</i>	49
Taula 10. Taula comparada de les propostes de millora del professorat matèria-professorat USEE.....	57

Índex de gràfics

Gràfic 1. Distribució de l'alumnat segons <i>sexe</i>	31
Gràfic 2. Distribució de l'alumnat segons <i>edat</i>	31
Gràfic 3. Distribució de l'alumnat segons <i>curs acadèmic</i>	32
Gràfic 4. Distribució de l'alumnat segons <i>classe</i>	32
Gràfic 5. Distribució de l'alumnat segons <i>grup instrumental</i>	32
Gràfic 6. Distribució de l'alumnat segons <i>experiència amb professorat USEE</i>	33
Gràfic 7. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala d'alumnat	33
Gràfic 8. Puntuació mitja dels ítems (escala alumnat)	34
Gràfic 9. Diferències entre cursos ESO (1r-4t)	39
Gràfic 10. Diferències entre l'alumnat USEE i no USEE	41
Gràfic 11. Diferències entre l'alumnat amb o sense experiència amb professorat USEE	42
Gràfic 12. Distribució del professorat segons <i>sexe</i>	43
Gràfic 13. Distribució del professorat segons <i>edat</i>	43
Gràfic 14. Distribució del professorat segons <i>formació</i>	43
Gràfic 15. Distribució del professorat segons <i>número de cursos</i>	44
Gràfic 16. Distribució del professorat segons <i>nivell</i>	44
Gràfic 17. Distribució del professorat segons <i>matèria</i>	44
Gràfic 18. Distribució del professorat segons <i>anys d'experiència docent</i>	44
Gràfic 19. Distribució del professorat segons <i>anys d'experiència docent al centre</i>	44
Gràfic 20. Distribució del professorat segons <i>experiència amb NEE</i>	45
Gràfic 21. Distribució del professorat segons <i>experiència amb persones amb discapacitat</i>	45
Gràfic 22. Distribució del professorat segons <i>formació en l'àmbit de les NEE</i>	45
Gràfic 23. Distribució del professorat segons <i>experiència en docència compartida</i>	45
Gràfic 24. Distribució del professorat segons <i>experiència en docència compartida prèvia</i>	45
Gràfic 25. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala professorat	46
Gràfic 26. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B2 (escala professorat).....	46
Gràfic 27. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B3 (escala professorat).....	47
Gràfic 28. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B4 (escala professorat).....	47
Gràfic 29. Distribució del professorat USEE segons <i>sexe</i>	50
Gràfic 30. Distribució del professorat USEE segons <i>edat</i>	50
Gràfic 31. Distribució del professorat USEE segons <i>experiència docent</i>	51
Gràfic 32. Distribució del professorat USEE segons <i>experiència docent al centre</i>	51
Gràfic 33. Distribució del professorat USEE segons <i>titulació-especialitat</i>	51
Gràfic 34. Distribució del professorat USEE segons <i>formació en NEE</i>	51
Gràfic 35. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala professorat USEE.....	52
Gràfic 36. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B2 (escala professorat USEE).....	52
Gràfic 37. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B3 (escala professorat USEE).....	53
Gràfic 38. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B4 (escala professorat USEE).....	54

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball surt de la relació de l'Institut Rovira-Forns de Santa Perpètua de la Mogoda amb el màster de psicopedagogia de la UAB, al ser considerat com un centre de pràctiques.

Durant el temps que dura aquesta relació, l'Institut ha mostrat el seu interès per millorar l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives específiques (NEE) en el context de l'aula ordinària. Des de la Unitat de Suport a l'Educació Especial (USEE) de l'Institut es plantegen quines estratègies de millora es podria introduir per facilitar la col·laboració entre aquest equip i el professorat de matèria de l'aula ordinària en relació amb els alumnes que són atesos a la USEE.

Actualment ja es porten a terme algunes actuacions en aquest sentit, però consideren que encara hi ha un treball a fer per poder millorar l'aprenentatge i la participació de l'alumnat de la USEE a l'aula ordinària. Des d'aquesta perspectiva, el que es pretén amb aquest estudi és integrar el treball col·laboratiu entre professorat de matèria i professorat USEE a la dinàmica habitual de l'Institut i començar a desenvolupar una cultura inclusiva a partir de bones pràctiques inclusives a partir de l'anàlisi de tres eixos claus: la inclusió, les actituds i creences envers la inclusió i la docència compartida.

2. CARACTERÍSTIQUES DEL CENTRE ENVERS LA INCLUSIÓ

L'Institut Rovira-Forns, un dels dos instituts públics del municipi de Santa Perpètua, es troba ubicat enmig d'una zona residencial de nova construcció a les afores de la població, en el barri de Can Taió, amb un nivell adquisitiu mig-alt. Aquesta nova ubicació contrasta amb l'antiga, la zona de Can Folguera, barri molt més marginal en el que va estar emplaçat 12 anys.

Actualment, l'Institut Rovira-Forns imparteix els nivells educatius d'ESO i Batxillerat i compta amb un total de 46 professors i 357 alumnes de l'etapa educativa d'ESO¹.

Una de les característiques del centre és el seu esperit proactiu envers el repte de la diversitat, un dels seus principis bàsics.

Al centre és una pràctica habitual la realització d'adaptacions curriculars i plans individualitzats (PI) per a tots aquells alumnes que ho precisin. El conjunt de l'atenció a la diversitat es valora a través dels equips docents i està supervisat, de manera general, per la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD). Complementàriament a les estratègies que ha d'adoptar el professorat a l'aula, el centre té la possibilitat d'atendre la diversitat de l'alumnat destacant, en sentit global, les següents actuacions:

- **Desdoblament de grups.** El centre utilitza una part de les hores assignades per al tractament de la diversitat per desdoblar els grups d'alguns nivells. El criteri de desdoblament té en compte el número total d'alumnes amb dificultats i el número total d'alumnat. Les propostes didàctiques són similars, però es pot donar el cas que algun grup tingui propostes diferenciades.
- **Agrupaments flexibles de grups a les àrees instrumentals.** Aquests agrupaments afecten a les àrees de llengües (castellà, català i anglès) i als grups de 1r. i 2n. de la ESO. La distribució de l'alumnat en aquests grups flexibles es fa de manera que aquells que precisen més reforç estiguin en els grups menys nombrosos. Actualment el centre compta amb quatre grups instrumentals: X1, X2, Y1 i Y2.
- **Agrupaments flexibles a tots les àrees.** En els grups de 3r. (3r. C i Aula Oberta) i 4t. (4t. C i D, equivalent aquest últim al grup experimental) d'ESO que presenten importants diferències en els seus ritmes d'aprenentatge es realitzen agrupaments flexibles a totes les àrees. Són considerats grups de reforç i es caracteritzen per ser grups menys nombrosos.
- **Atencions individualitzades.** La figura professional del/de la psicopedagog/a del centre, així com altres professors/es, destinen hores lectives a oferir atenció individualitzada puntual a

---

¹ Es considera només el total d'alumnes de l'etapa educativa d'ESO al ser aquesta l'objecte d'aquest estudi.

l'alumnat que ho requereix, donant prioritat a l'alumnat amb dictamen EAP o informe de regularització.

- **Aula Oberta.** Grups on es plantegen entorns escolars més globals i activitats més funcionals per tal d'assolir les competències bàsiques per part d'aquell alumnat que, per causes diverses, presenten mancances significatives en els seus aprenentatges, baixa autoestima, desmotivació per l'activitat acadèmica, etc. i per tant requereixen d'estratègies metodològiques i organitzatives adaptades. Aquest recurs es destina a l'alumnat de 3r. d'ESO.
- **Unitat de Suport a l'Educació Especial (USEE).** Un recurs de zona que acull alumnes de Santa Perpètua, Montcada i Reixach, i Ripollet. L'accés de l'alumnat USEE al centre depèn del dictamen i l'informe previ de l'EAP de la zona (aquest recurs es desenvolupa en un punt i apart degut a la vinculació directa que té amb aquest estudi).
- **Programa de diversificació curricular FAIG.** Aquest programa és desenvolupa entre l'Institut Rovira-Forns, l'Ajuntament de Santa Perpètua i el Departament d'Educació. Es tracta d'un programa taller adreçat a l'alumnat de 3r. d'ESO (concretament el grup D en el marc del programa Aula Oberta) que se'ls hi presenta com una oportunitat per millorar els seus aprenentatges, consolidar el seu desenvolupament personal i assolir les competències bàsiques (possibilitat d'obtenir el graduat en ESO). En el marc d'aquest programa s'adopten estratègies metodològiques i organitzatives que permetin mantenir la motivació d'aquest alumnat envers el seu procés d'aprenentatge i l'assoliment de les competències bàsiques requerides.
- **Programa de diversificació curricular EXPERIMENTA.** Aquest programa és desenvolupa entre l'Institut Rovira-Forns, el Departament d'Educació, Ajuntament i empreses de Santa Perpètua (on els joves realitzen estades formatives) adreçat a l'alumnat en risc de fracàs escolar. Programa educatiu de formació integrada per a la millora de l'atenció a la diversitat i l'educació personalitzada, en ell hi col·laboren diferents agents de l'entorn del centre (autoritats educatives, famílies, serveis públics de l'Ajuntament, etc.).
- **Programa Salut i Escola.** Programa destinat a l'atenció individualitzada, per part d'una infermera del CAP de Santa Perpètua, d'aquell alumnat que ho sol·licita.
- **Tècnic d'Integració Social (TIS).** Figura que vetlla, per una banda, per garantir la integració social de l'alumnat en situació de risc d'exclusió o socialment desfavorit, reduir l'absentisme i, per una altra banda, millorar la convivència al centre mitjançant pautes d'intervenció socioeducativa. La figura del TIS col·labora amb l'Aula Oberta i porta el seguiment de les famílies i alumnat que ho requereix. Participa a les reunions de la Comissió de Diversitat, es coordina amb els tutors/es, amb els equips docents i amb la Coordinació Pedagògica.

És precisament aquesta proactivitat envers la diversitat i l'atenció a les necessitats de l'alumnat del centre el que ha motivat l'estudi que aquí presentem.

2.1. LA USEE DE L'INSTITUT ROVIRA-FORNS

L'equip USEE de l'Institut Rovira-Forns forma part de l'equip de recerca al centre en el marc d'aquest estudi i el que motiva i justifica el seu desenvolupament.

El curs 2008-09 es va posar en marxa la Unitat de Suport a l'Educació Especial (USEE) –un mitjà per la Inclusió Escolar (LOE, 2006)- a l'Institut Rovira-Forns. Aquesta és una unitat de recursos humans (integrada per psicopedagogs i educadors socials) i materials per afavorir la participació de l'alumnat amb NEE en entorns escolars ordinaris, partint del principi que tot l'alumnat ha de formar part d'un grup ordinari (classe) amb tutor assignat.

El perfil de l'alumnat d'USEE és aquell que, en general, necessita dels suports específics per seguir l'escolaritat, amb més acompanyament i suport per participar i aprendre en l'entorn ordinari. Són alumnes susceptibles d'anar a un Centre d'Educació Especial (CEE).

En el curs 2014-15, la USEE de l'Institut Rovira-Forns atén un total d'11 alumnes distribuïts entre els quatre cursos de la ESO: 2 alumnes a primer, 3 a segon, 4 a tercer i 2 alumnes a quart. El perfil d'aquest alumnat es caracteritza principalment per dictàmens vinculats al TEA, TDAH o els trastorns de conducta.

L'alumnat, atès pels professionals de la USEE, té com a marc curricular de referència, amb caràcter general, el mateix que s'estipula per al conjunt de l'alumnat. En general, es prioritza l'autonomia personal, l'adquisició d'hàbits d'higiene (en el cas de no estar assolides), habilitats socials, habilitats per la vida diària, transició a la vida adulta i preparació per al món laboral. Les adaptacions que es fan per a cada alumne es recullen en el seu pla individual (PI) on hi constaran: les prioritats educatives, la seva participació a l'aula ordinària i activitats que cal fer de manera específica en espais diferenciats (individuals o en grups reduïts) i els criteris de seguiment i d'avaluació a fi d'adaptar i millorar el seu procés d'aprenentatge.

La USEE Rovira-Forns té un tarannà inclusiu i prioritza, en la mesura del possible, la participació de l'alumnat USEE en el grup classe (aula ordinària), en el major nombre de sessions i d'activitats possibles.

La presa de decisions implica una coordinació estreta entre els professionals de la USEE i el tutor de l'aula ordinària, així com els equips docents i la comissió d'atenció a la diversitat, dins i fora de l'aula.

L'Equip educatiu del recurs, amb la col·laboració de l'EAP (Equip d'Atenció Psicopedagògica) i del professorat del centre, vetlla per portar a terme el pla d'atenció educativa de l'alumnat de la unitat:

- Elaborant materials específics o adaptats que facilitin l'aprenentatge i la participació en les activitats del grup ordinari.
- Acompanyant els alumnes en les activitats de l'aula ordinària o fora del centre.
- Desenvolupant les activitats específiques, individuals i en grup reduït que els alumnes de la unitat requereixin.
- Formulant les propostes de grups classe i modificació curricular de l'alumnat de la unitat.
- Fent el seguiment i la tutoria individual de l'alumnat que atén i donant suport a les famílies (setmanalment).
- Realitzant les coordinacions pertinents amb escoles de procedència, Centre de Salut Mental i Juvenil (CSMIJ), Hospital de dia, centres d'ensenyaments post-obligatoris, etc.

Tots aquests aspectes queden recollits en les Instruccions d'inici de curs que publica el Departament d'Ensenyament cada nou curs.

3. L'ESTUDI

3.1. DISSENY DE L'ESTUDI

Des d'una vessant metodològica mixta, quantitativa i qualitativa, s'ha portat a terme aquest estudi de cas amb el següent **objectiu general**:

- Valorar el paper/rol del professorat de la USEE a les aules ordinàries i així conèixer les seves funcions i tasques. D'aquesta manera, es vol potenciar el treball cooperatiu del PA-PS (professorat d'Aula i professorat de Suport) en un context d'aula ordinària per tal de desenvolupar estratègies metodològiques eficaces que millorin el procés d'E-A de tot l'alumnat.

D'aquest objectiu general es deriven els següents **objectius específics**:

1. Conèixer el perfil acadèmic professional, creences i actituds del professorat vers la inclusió educativa i el treball de dos professors a l'aula (PA-PS).
2. Analitzar les actuacions docents de les dos tipologies de professorat a l'aula (abans, durant i després de la pròpia actuació).
3. Conèixer el perfil, creences, actituds de l'alumnat vers la inclusió educativa i el treball de dos professors a l'aula (PA-PS).
4. Analitzar l'organització del suport del centre educatiu, de l'aula ordinària i de la USEE.
5. Disseny, implementació i avaluació d'una estratègia educativa de treball col·laboratiu entre PA-PS

El plantejament de l'estudi respon al següent esquema:

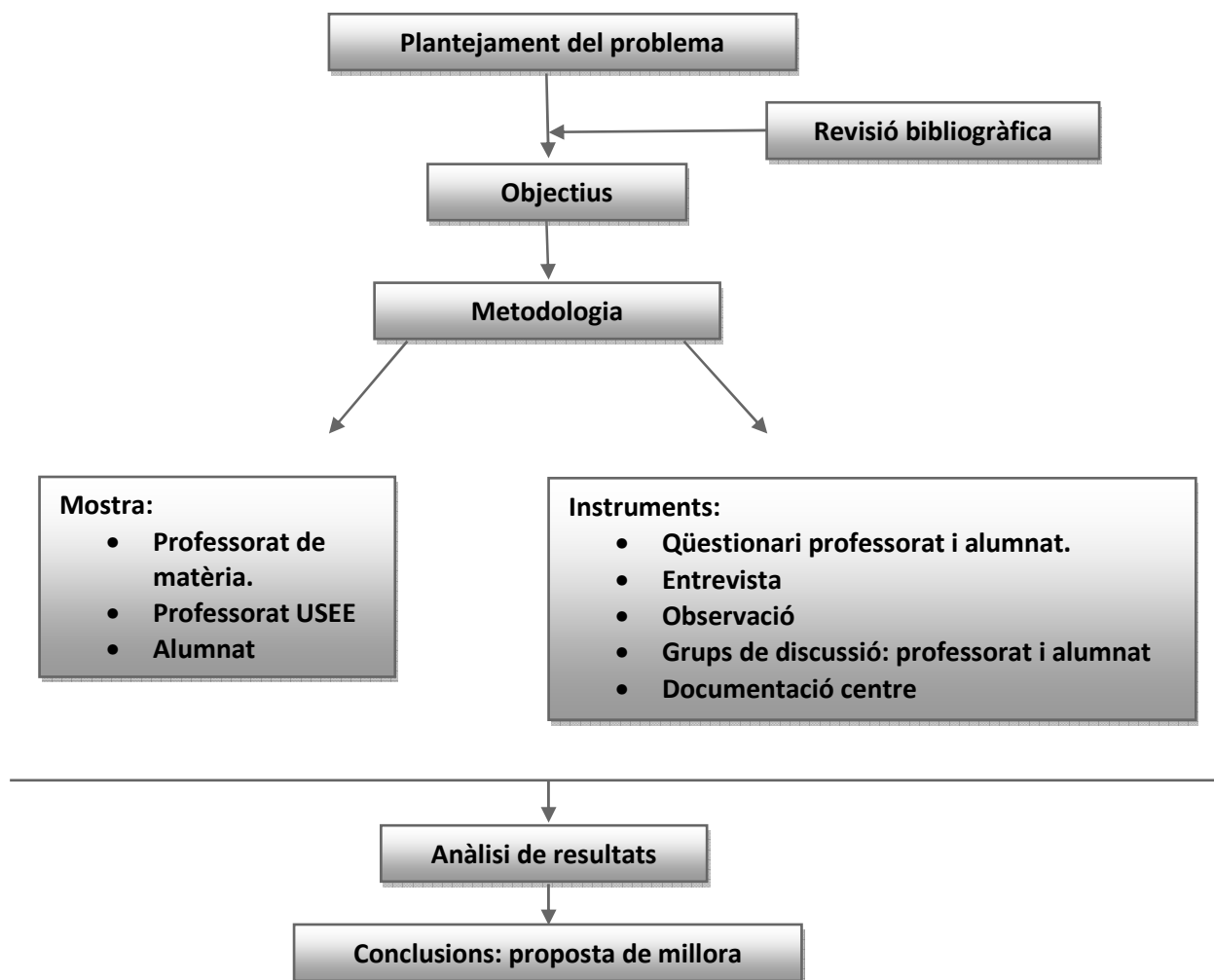

Figura 1. Esquema del disseny de l'estudi

3.2. MOSTRA PARTICIPANT

Tres són els agents que han conformat la mostra d'aquest estudi: alumnat, professorat de matèria i professorat USEE, com es presenta a continuació.

AGENTS	N TOTAL	N PARTICIPANT	%
Alumnat	357	310	87%
Professorat Matèria	43	16	37%
Professorat USEE ²	4	4	100%

Taula 1. Mostra de l'estudi

3.3. INSTRUMENTS I PROCEDIMENT

Per tal d'assolir els objectius esmentats anteriorment, s'han elaborat una sèrie d'instruments per recollir la informació. La construcció d'aquests instruments s'ha realitzat des de la col·laboració amb el grup de recerca de l'Institut:

- Qüestionaris (per cadascun dels agents de la mostra participant).
- Entrevistes (a professorat de matèria i USEE).
- Grups de discussió (d'alumnat i professorat).
- Observació (del professorat de matèria i USEE a l'aula ordinària).
- Documentació del centre.

Qüestionaris

S'han elaborat tres qüestionaris en funció del grup destinatari: alumnat, professorat de matèria i professorat USEE.

1. Qüestionari per alumnat

Es tracta d'un qüestionari amb un total de 28 ítems i unes qüestions que recullen dades personal i acadèmiques. L'escala de valoració és *Mai, A Vegades, Sovint i Sempre (veure Annex 1)*.

El professorat de la USEE va ser l'encarregat de facilitar els qüestionaris a cadascun del professorat tutor dels cursos des de primer a quart d'ESO, que van passar el qüestionari als alumnes i després van ser els encarregats de recollir-los i retornar-los de nou al professorat USEE. El nombre de qüestionaris contestats va ser de 310 alumnes (el 87% del total d'alumnat d'ESO).

2. Qüestionari per professorat de matèria

Es tracta d'un qüestionari amb un total de 69 ítems i una pregunta oberta on se'ls demanava que enumeressin tres propostes per millorar la col·laboració amb el professorat de suport (*veure Annex 2*).

El qüestionari té els següents apartats:

---

² L'equip professional USEE de l'Institut Rovira-Forns es compon de 3 persones. Durant l'actual curs acadèmic 2014-15, una de les persones ha estat de baixa i ha estat substituïda. Tant la persona de la USEE de baixa, com la persona substituïda de la USEE han participat a l'estudi i és per aquesta raó que la mostra final del professorat USEE hagi estat de 4 i no de 3 professionals (que són el total de persones que componen aquesta USEE).

APARTAT	NOMBRE D'ITEMS	ESCALA
DADES PERSONALS, FORMATIVES / ACADÈMIQUES i PROFESSIONALS	10	<i>Alternatives / oberta</i>
INCLUSIÓ	17	<i>Totalment en desacord</i> <i>En desacord</i>
ACTITUTS I CREENCES	18	<i>D'acord</i> <i>Totalment d'Acord</i>
DOCÈNCIA COMPARTIDA (2 professors a l'aula)	24	<i>Gairebé mai</i> <i>Poques vegades</i> <i>Algunes vegades</i> <i>Sovint</i> <i>No sap</i>

Taula 2. Apartats qüestionari professorat de matèria

Un cop elaborat l'instrument, la direcció de l'Institut i el professorat USEE es va encarregar de lliurar-los al professorat i de recollir-los. Omplir el qüestionari va ser voluntari. El nombre de qüestionaris contestat va ser de 16 professors/es de matèria (el 37% del total del professorat del centre).

3. Qüestionari per professorat USEE

Es tracta d'un qüestionari amb un total de 62 ítems i una pregunta oberta on es demanava al professorat USEE que enumerés tres propostes per millorar la col·laboració amb el professorat de matèria (*veure Annex 3*). El qüestionari té els següents apartats:

APARTAT	NOMBRE D'ITEMS	ESCALA
DADES PERSONALS, FORMATIVES/ACADÈMIQUES i PROFESSIONALS	11	<i>Alternatives / oberta</i>
INCLUSIÓ	16	<i>Totalment en desacord</i> <i>En desacord</i>
ACTITUTS I CREENCES	15	<i>D'acord</i> <i>Totalment d'Acord</i>
DOCÈNCIA COMPARTIDA (2 professors a l'aula)	20	<i>Gairebé mai</i> <i>Poques vegades</i> <i>Algunes vegades</i> <i>Sovint</i> <i>No sap</i>

Taula 3. Apartats qüestionari professorat USEE

Es va seguir el mateix procediment pel professorat de la USEE. En aquest cas, 4 van ser els qüestionaris recollits (el 100% del professorat USEE en la mostra d'aquest estudi).

Entrevistes

S'ha elaborat un guió de l'entrevista, consensuat amb l'equip de l'Institut, que conté les següents parts (*veure Annex 4*):

- Dades personals i professionals de l'entrevistat.
- Conceptualització sobre la inclusió.
- Cultura inclusiva del centre, fent l'èmfasi en les actituds ver la inclusió i la col·laboració
- Política inclusiva del centre. En aquest cas, l'interès estava encaminat a conèixer les diferents formes de suport i la seva organització.

- e. Pràctiques inclusives al centre i a l'aula, per tal de conèixer les metodologies emprades i el paper del professorat de suport a l'aula ordinària.
- f. Propostes de millora per treballar dos professors a l'aula.

Les entrevistes s'han portat a terme en el mateix INS. La seva durada ha oscil·lat entre 35 i 55 minuts. Totes les entrevistes han estat gravades en audio i posteriorment transcrits. Els professionals entrevistats han estat en total 8 dels quals 1 era membre de l'equip de direcció del INS, 4 professors/es de matèria i 3 professorat de la USEE.

Grup de discussió

Dos han estat els grups de discussió desenvolupats: un per alumnat i un altre per professorat (de matèria i USEE, ambdós integrats).

En el cas del **grup de discussió** amb el **professorat**, es va elaborar un guió per tal d'atendre al llarg del mateix a aquells aspectes/tòpics que volien ser tractats en el marc d'aquest estudi.

L'estructura del guió respon al següent esquema:

- Pregunta inicial:
  - Quin es el paper del professorat de suport a l'aula ordinària?
- Tòpics a tractar:
  - USEE com a suport al centre.
  - Metodologies inclusives.
  - Relacions socials aula/ centre.
  - Actituds ver la inclusió.
  - Política del centre vers la inclusió.
  - Col·laboració entre professorat.
  - Limitacions i millora.

En aquest grup de discussió van participar un total de 10 professors (4 professors i 6 professores). Tres dels professors eren de la USEE i una professora era membre de l'equip de direcció. El grup de discussió va tenir una durada de 55 minuts i va ser enregistrat en suport vídeo i audio i posteriorment transcrit pel seu anàlisi. La participació del professorat al grup de discussió va ser voluntària.

En el cas del **grup de discussió** amb els **alumnes** el guió era el mateix però, en aquest cas, es van utilitzar cinc fotografies extretes de les gravacions realitzades per motivar la discussió de l'alumnat al voltant dels tòpics a tractar. En elles es podia veure al professorat de la USEE a l'aula ordinària. Es tractava de comentar les fotografies i discutir sobre els tòpics assenyalats.

El grup de discussió es va compondre de 8 alumnes (5 nois i 3 noies), dels quals 2 són alumnat USEE. Els alumnes eren de 2n (un total de dos), 3r (un total de quatre) i 4t d'ESO (un total de dos). El grup de discussió va tenir una durada de 50 minuts i les dades, al igual que el grup de discussió amb el professorat, van ser enregistrades en suport vídeo i audio i posteriorment transcrits pel seu anàlisi. La participació de l'alumnat al grup de discussió també va ser voluntària. Els criteris utilitzats per la seva inclusió en el grup de discussió van ser els següents: a) tots els alumnes USEE tenen el suport de la USEE o l'han tingut en anys anteriors, b) els alumnes no USEE tenen o han tingut un company de la USEE a l'aula ordinària, i c) el professorat de la USEE també ha participat en alguna sessió a la mateixa aula.

Documentació

S'han revisat els documents referents a: el projecte del centre, el funcionament de la USEE, el perfil de l'alumnat USEE (tota la documentació va ser facilitada pel propi centre).

Observació a l'aula

S'ha elaborat una graella d'observació per tal d'analitzar les gravacions realitzades a l'aula, tenint en compte els següents elements d'anàlisi:

1. Organització de l'aula.
2. Metodologies
3. Procés d'ensenyament- aprenentatge.
4. Rol de professor de la USEE i del professor de matèria a l'aula.

En total, van ser 9 les gravacions en vídeo, previ consentiment del professorat i l'alumnat. Les observacions es van realitzar durant els mesos de febrer i març del curs 2014-15.

Per seleccionar les sessions a ser gravades, s'han tingut en compte els següents criteris:

- a. Aula ordinària.
- b. Diferents matèries: educació física, química, biologia, tecnologia, ciències naturals.
- c. Presència d'alumnat USEE a l'aula.
- d. Amb i sense professorat USEE a l'aula.
- e. Diferents cursos entre primer i quart d'ESO.

Amb la recollida d'informació dels diferents participants amb els instruments creats es pretenen assolir els objectius ja plantejats, tal i com es presenta a la següent taula.

OBJECTIUS	INSTRUMENTS	PARTICIPANTS
Conèixer el perfil acadèmicprofessional, creences i actituds del professorat vers la inclusió educativa i el treball de dos professors a l'aula (PA-PS)	ENTREVISTA QÜESTIONARI	PROFESSORAT PA-PS
Analitzar les actuacions docents de les dos tipologies de professorat a l'aula (abans, durant i després de la pròpia actuació)	OBSERVACIONS	PROFESSORAT PA-PS ALUMNAT
Conèixer el perfil, creences, actituds de l'alumnat vers la inclusió educativa i el treball de dos professors a l'aula (PA-PS)	ENTREVISTA QÜESTIONARI GRUP DE DISCUSSIÓ	PROFESSORAT ALUMNAT
Analitzar l'organització del suport del centre educatiu, de l'aula ordinària i de la USEE	REVISIÓ DOCUMENTAL ENTREVISTES GRUP DE DISCUSSIÓ	PROFESSORAT PA-PS, DIRECCIÓ, ALUMNAT
Disseny, implementació i avaluació d'una estratègia educativa de treball col·laboratiu entre PA-PS	OBSERVACIONS GRUP DE DISCUSSIÓ	PROFESSORAT PA-PS ALUMNAT

Taula 4. Objectius de l'estudi – instruments – agents participants

3.4. RESULTATS DE L'ESTUDI

A continuació es presenten els resultats obtinguts en el marc d'aquest estudi una vegada analitzades i estudiades les dades facilitades per les fonts informants mitjançant els instruments utilitzats per a la seva recollida: entrevistes a professorat, grups de discussió (d'alumnat i professorat), observacions a l'aula (amb suport i sense suport) i qüestionaris (de l'alumnat i del professorat).

L'anàlisi de les dades s'ha realitzat respectant el caràcter mixt d'aquest estudi:

- Programa SPSS (versió 17.0) per l'anàlisi estadístic descriptiu i inferencial de les dades dels qüestionaris.
- Programa MAXQDA (versió 10) per l'anàlisi qualitatiu de les dades procedents de les entrevistes (*veure Annex 5*) i grups de discussió.
- Anàlisi qualitatiu de les observacions a l'aula a partir d'un sistema de categories focalitzades en tres elements principals: l'organització de l'aula, el paper del suport a l'aula i les metodologies docents (*veure Annex 6.*).

3.4.1. Les entrevistes

Els resultats de les entrevistes es presenten atenent a les categories establertes pel seu anàlisi i a les aportacions fetes, per una banda, pel professorat USEE i per una altra, pel professorat de matèria en per cadascuna de les categories. Els fragments presentats en cursiva i entre cometes són exemples literats estrets de les entrevistes que exemplifiquen els resultats.

Categoria 1.C1 - Dades professionals \ Experiència docent \ matèries impartides \ Formació \ Formació especialitzada \ alumnat

Professors/es USEE

El professorat de la USEE participant en les entrevistes té una **experiència** en aquest centre de 1, 5 i 6 anys. Abans d'incorporar-se a aquest centre havien treballat en diferents etapes educatives (Infantil, Primària i Secundària) i un d'ells aporta fins 10 anys d'experiència. Algun d'aquest professorat ha treballat en un centre d'Educació Especial (1), amb alumnes amb NEE (1) i, inclús, algun d'ells havia treballat com a vetllador (1).

En referència a les **àrees** en que participen com a docents hi ha una certa distribució per afinitat, però depèn de les necessitats del moment (alumnes, cursos, professorat, etc.).

La **titulació** que té aquest professorat és Educació Social, Pedagogia i Psicologia; i la **formació especialitzada** que realitzen, relacionada amb els temes que ens ocupen, és molt diversa: cursos sobre TDH, TEA, Asperger, dificultats d'aprenentatge, d'alguns projectes concrets (per exemple, projecte TANDEM) i fins i tot tecnològics, entre d'altres.

Professors/es de matèria

El professorat participant en les entrevistes porta treballant **en aquest centre** una mitja de 6 anys (des del que porta 1 any, fins el que en porta uns 15) impartint **assignatures** de l'àmbit tecnològic, biologia, geologia, matemàtiques, castellà, etc.

Abans d'incorporar-se a aquest centre alguns d'ells havien acumulat **experiència docent** en diferents centres, en períodes que van dels 6 als 20 anys, amb una mitja de 13 anys d'experiència docent. Algun d'aquest professorat (concretament dos) ja té experiència amb alumnat amb NEE i alumnat USEE.

A l'actualitat, tot el professorat participant té entre 1 i 3 alumnes USEE a l'aula.

La **titulació** que té aquest professorat és Llicenciatura en Educació Física, Química i Biologia. La **formació especialitzada** que es va realitzant, relacionada amb els temes que ens ocupen, és molt diversa: cursos genèrics de diversitat, aula oberta, pedagogia sistèmica, hiperactivitat, dislèxia, gestió de conflictes a l'aula, etc., encara que dos d'ells recorden haver rebut aquesta tipologia de formació

durant el CAP (Certificat d'Aptitud Pedagògica); sorgeix reiteradament la manca de formació especialitzada existent que faci referència a l'alumnat USEE, alumnat amb TEA, etc.

Categoria 2.C6 - Conceptualització\Concepte Inclusió

Professors/es USEE

Un professorat USEE ens comenta que creuen que inclusió és posar en una situació ordinària, en un entorn real, natural,... a un nen o jove amb necessitats educatives especials; essent positiu incloure'l en la seva realitat social el mes aviat possible, sent menys traumàtic per a ell i per la seva família.

Altres professorat USEE ens diu que inclusió és situar a l'alumne en *"l'espai més adequat a on ell estigui ben atès, a on es senti còmode [...] i a on puguin ser ateses les seves necessitats educatives, sigui un entorn ordinari o sigui un entorn no ordinari"*, ja que avui en dia amb l'organització del sistema ordinari és molt complicat atendre'ls.

Professors/es de matèria

Alguns del professorat de matèria ens diu que entenen per inclusió *"tenir de tot una mica a l'aula, que els alumnes amb més dificultats puguin estar en ambients normalitzats"* i considera que és una bona estratègia, però que a l'actualitat els recursos que hi ha no són suficients: *"penso que el que s'està fent és estalviar recursos de centres especialitzats i ficar aquí a tots els alumnes. Som, està malament que ho digui, però jo penso que som com una mica el calaix de sastre"*. S'entén, doncs, que és tenir als nens amb discapacitat (o dificultats d'aprenentatge) amb altres nens sense discapacitat, que estar amb altres nens diferents a ells els motiva veure que no són tan diferents. En altres paraules, veure que *"els altres també tenen dificultats encara que no tinguin diagnosticat res"*.

Altres professors de matèria es centren més en la figura docent per definir-ho. Per ells inclusió és atendre a tota la diversitat que tens a l'aula i no només centrar-te en l'alumne que *"funciona normalment"*, tenint com a objectiu *"tractar a l'alumnat com un alumne més, sense fer cap tipus de discriminació"*, essent ideal per facilitar la integració estar el menor número d'hores possibles a la USEE i que *"formin part del grup, del grup estàndard"*.

Categoria 2.C7 - Exemple pràctic

Professors/es USEE

Des del punt de vista de les "etiquetes" (per exemple *"aquest és autista"*) que posem als adults i dels prejudicis o expectatives que tenim resulta difícil... D'altra banda hi ha unes patologies que fan complicat encabir a alumnes d'aquesta tipologia amb un gran ventall de diversitat; però en el centre hi ha *"el TIS, tenim l'aula oberta, tenim el Projecte Experimental, tenim la USEE"*.

Professors/es de matèria

Per aquest professorat, un exemple d'inclusió és la USEE. Consideren que la USEE fa molt esforç i estar a l'aula ordinària és positiu per a aquest tipus d'alumne: *"està claríssim que s'ha d'adaptar als companys, s'ha de relacionar amb els companys, s'ha de tractar com un més"*, però la inclusió del dia a dia a l'aula costa molt, *"hi ha moltes dificultats"*. *"Tots els alumnes amb dificultats venen a l'aula"*, és relacionen amb molts altres companys diferents a ells i amb nivells molt diversos, veuen que no són tan diferents i que se'n poden sortir igual que la resta... *"però hi ha moments, que no, que no poden estar"*.

És afavoridor utilitzar, com a norma, dinàmiques i treballs en grup i barrejar alumnes de la USEE amb alumnes que no ho són, integrar-los: *“que ells estiguin distribuïts a la resta de grups i que no notin diferències”*, encara que costa una mica acostumar-te a aquesta tipologia d'alumnes.

Alguns exemple serien *“l'Aula Oberta, el Programa Experimental, el Programa FAIG, que està dins de l'Aula Oberta, la USEE, tots els agrupaments de primer cicle”*.

Categoria 3.C8 - Valors i actituds

Professors/es USEE

Etiquetar als alumnes inicialment pot ser útil però després, veus que és contraproductiu pel tema de les expectatives. Encara que aquí *“les expectatives que hi ha respecte l'alumnat USEE i l'alumnat no USEE són les mateixes”*.

“En aquest centre, hi ha una filosofia, un model d'inclusió educativa o per atendre a la diversitat, alumnat USEE, necessitats educatives...” diversitat és molt més que la USEE i també ho considerem.

La responsabilitat del professor de matèria *“és integrar a aquell alumne que sigui un més”* i *“la nostra responsabilitat com a profe USEE és que aquest alumne-USEE s'integri i pugui assolir els coneixements [...] que pertocquen de la matèria”*.

Diuen no haver detectat cap actitud discriminatòria a alumnes amb NEE per part d'altres alumnes, professors, etc. Inclús *“les estratègies que el professorat de matèria (depenen del professor) utilitza dintre de l'aula, permeten la integració, la inclusió d'aquest alumnat USEE”*, encara que segons a quin professor li pot molestar, li pot fer sentir-se incòmode la presència d'aquesta tipologia d'alumnes a classe.

Professors/es de matèria

Comenten que *“aquí, en el centre, estem dintre de les nostres possibilitats, estem fent un bon treball”*, però es comenta també que el centre no té una filosofia, ni un model clar d'inclusió educativa en relació amb l'alumnat USEE, amb necessitats educatives per atendre la diversitat.

Per exemple, no s'espera que un alumne USEE vagi al batxillerat. Les expectatives són diferents, *“són que assoleixin les competències bàsiques i siguin alumnes i persones, ciutadans”*. En altres paraules, es pot interpretar que s'espera un rendiment menor. Estan veient que la inclusió està donant molts problemes i, així, *“el tracte que se li ha de donar en aquest nano no és el mateix tracte que se li pot donar a un alumne normal”*, i algun professor afirma que *“en el cas de la seva tutoria, els alumnes no veuran mai un alumne USEE com un alumne més”* i altres diuen *“a vegades no et dones compte que és un nano amb una problemàtica especial i que no el pots tractar com els demés”*.

Dos professors diuen que sí es discrimina, tant per part del professorat (amb mentalitat Batxillertat-COU), com per part dels companys: *“No és el mateix els alumnes de la USEE de 2n, 3r i 4t. Jo trobo que els de 1r, si és el primer cop que es relacionen amb nanos USEE i veig que molts...ya està el pesado de la USEE, ya està el pesado del M, ya està el no se qué'. Els hi està costant una mica, però hi ha un respecte, però no deixa de ser el nen raret, amb conductes disruptives...”*.

Categoria 3.C9 - implicació i participació

Professors/es USEE i Professors/es de matèria

Ambdós tipus de professorat (matèria i USEE) consideren que la implicació del professorat i dels alumnes és bona. Excitantment el mateix passa amb les famílies ja que *“tenim la gran sort que amb les famílies hi ha intercanvi d'informació, suggeriments, etc. i els hi fan cas... encara que a partir d'3er i 4art de la ESO la implicació disminueix”*.

L'Equip Directiu s'involucra, vol que es facin projectes, però... *"si tu vols portar un projecte, endavant, però que no els hi suposi més feina de la que ja tenen. Ells et donen llibertat total"*.

Ara bé, cal tenir present que les estructures organitzatives del Institut fan que sovint els alumnes i el professorat estiguin "catalogats": *"Per exemple, si estic a l'Aula Oberta et sents bastant, bastant sol... és com un clan. Són els professors de l'Aula Oberta i els alumnes d'Aula Oberta"*.

Categoria 3.C10 - Col·laboració entre comunitat educativa

Professors/es USEE

Hi ha un relació en xarxa en la comunitat educativa i entre el professorat, l'equip, el claustre, la resta de professionals,... es parla i hi ha comunicació. Aquest és un fet que ja està integrat en la cultura del centre. Es consulten dubtes sobre estratègies, sobre com tractar als alumnes, materials, treballs i exàmens, es fa traspàs d'informació entre tutors de diferents cursos, adaptació del criteris d'avaluació, etc. *"Hi ha molta unió, molta comunicació, molta cohesió, sobretot en el grup USEE",* encara que amb algun professor si que caldria més comunicació.

"Treballem amb l'EAP, treballem amb..., bueno ens posem en contacte sovint amb, amb els psiquiatres i CSMIJ, amb l'hospital de dia si és que en tenim algun a l'hospital de dia, treballem amb, amb les, amb empreses que es dediquen a fer el reforç escolar. Serveis Socials, si es dóna el cas. També....Ajuntaments".

Algun professor/a-USEE comenta que amb alguns professors d'aula és troba més integrat que amb altres. No obstant, sí són un referent en el tema de dubtes i per resoldre problemes del professor de matèria amb relació a les NEE: *"Quan tenen algun dubte davant de com actuar davant un nen amb necessitats educatives encara que no sigui USEE, ens tenen com a referent per fer aquesta consulta"*.

La família, si vol, també pot participar *"no ens tanquem a ningú"*.

Professors/es de matèria

En general hi ha un bon clima de col·laboració per part de la comunitat educativa, però *"sota el meu punt de vista, jo penso que respectem la feina de la USEE, la respectem, però crec, crec que no ens l'acabem de creure"*. Cada professor *"estableix clarament quin són els seus alumnes i... quan menys problemes millor. I si tu tens el problema d'un alumne d'Aula Oberta o has de tenir a l'aula un alumne de USEE; fes-ho el millor que puguis, però sinó, t'oblides"*.

"Els professors USEE no només ajuden als 'seus' alumnes, ajuden a tots els de l'aula. Els papers estan molt repartits i cada un sap el que ha de fer, en quin moment; però cal dir que reunions de "coordinació" no en fem, majoritàriament les fem dretes, pel passadís, etc..."

"Per atendre a la diversitat en el centre tenim diferents projectes majoritàriament transversals, el Projecte Experimental i l'Aula Oberta, però no és per nens USEE, és per nens més amb altres problemes, [...] que jo sàpiga no tenim res més; i fora l'EAP."

Categoria 4.C11 - Polítiques inclusives/ Admissió i accessibilitat al centre de tot l'alumnat

Professors/es USEE

Per al professorat de la USEE, l'admissió de l'alumnat d'USEE ve determinat per l'EAP i per la Inspecció: *"A nosaltres ens venen els alumnes derivats per l'EAP"*. Malgrat que molts dels alumnes USEE no són del poble, l'Institut acull tot l'alumnat, encara que depenent de la ràtio.

“Nosaltres ens posem en contacte amb les famílies, ens posem en contacte amb el centre de primària i fem un traspàs. Vull dir, que no podem triar aquest sí o aquest no, o aquest cas no serà l’adequat, no, això no està dins de les nostres possibilitats”.

“A la via que toca, que és via EAP. Vull dir: ‘a veure, fes una instància a l’EAP, demana-li que, que se’l miri’ i, a partir d’aquí, si l’EAP creu que pot ser alumne susceptible d’USEE doncs, de cara al curs següent, o fins i tot, que ho hem fet alguna vegada, d’agafar-lo en algunes sessions”.

“Nosaltres hem proposat algun alumne pel què sigui, per ràtio, perquè clar, nosaltres tenim un ràtio i aquesta ràtio no t’has de passar. [...] ho has de justificar també, com a EAP suposo que també ho han de justificar a Inspecció. Però sí que nosaltres hem proposat a l’EAP, que és el què una mica pot fer la derivació a la USEE o no. “

Professors/es de matèria

Des de l’equip directiu de l’Institut es porta a terme tot un Pla d’Acollida que afavoreix l’acollida de l’alumnat. Hi ha una cerca i un traspàs d’informació de l’Educació Primària a l’Institut. Des de la tutoria, es detecten les problemàtiques si prèviament no han estat diagnosticades. En aquest moment, els professionals de la USEE adquireixen un paper important.

“Normalment, jo vaig amb una altra persona de l’Equip Directiu, l’any passat era la Cap d’Estudis. ... Venen dos persones a agafar la informació. Aquesta informació es traspasa a tot l’equip docent i amb aquesta informació que es te s’intenta ajudar a tot, a més està el Pla d’Acció Tutorial que intenta integrar i fer, fer fàcil el traspàs de l’alumnat que ve de primària aquí a l’Institut.”

“Sí, existeix el protocol de, tenim un document que també està recollit i que és el Pla d’Acollida.”

“Si veig alguna cosa estranya li comento al tutor i el tutor, en l’equip docent, amb la informació que rep no només meva sinó dels altres professors, ho posa de manifest, llavors..., amb els comentaris de tot el professorat es parla, es passa a la CAD i de la CAD es fa la demanda formal a l’EAP. I a partir de l’EAP, doncs, ens fa el diagnòstic i llavors es mira si, es diu si és un alumne USEE”. Al respecte d’aquest punt, cal aclarir que el circuit que es segueix en aquests casos no és així. La demanda es fa directament a l’EAP (Equip d’Assessorament Psicopedagògic) i no a la CAD (Comissió Acadèmica de Diversitat). Així mateix, quan un/a professor/a de matèria identifica un cas concret, és ell/a el/la que deriva el cas al tutor del curs/grup que és la persona que ha de realitzar la demanda per escrit a l’EAP que és qui realitza l’informe dels casos derivats que atén i comunica els resultats/acords a la CAD.

“Jo penso que sí, que a nivell de tutoria i jo, a nivell de convivència, hi ha nivell de cada company de cada assignatura, que els explica el contingut de cada assignatura, la metodologia, l’avaluació... jo penso que els nanos sí, l’adaptació aquí és bona. L’adaptació és bona, és bona. L’acollida és bona.”

Categoria 4.C12 - Polítiques inclusives/ Organització del centre per atendre la diversitat

Professors/es USEE

Segons el professorat USSE l’Institut utilitza diferents formes d’atendre la diversitat: agrupament flexibles, grups de nivell, desdoblaments, adaptacions organitzatives, etc. Tanmateix, manifesten que això també depèn del nivell que estiguin cursant els alumnes.

“Es fa a primer cicle, les instrumentals, a segon cicle no hi han agrupaments flexibles, però hi han grups de nivell. Con lo qual ja no té sentit, perquè ja és tot adaptat.”

“Després clar, hi ha cada nano, pues... períodes o... també tenim adaptacions horàries, per..., per la característica del nano veus que no pot fer tota la, tota la, l’horari lectiu”.

“Nosaltres tenim de matrícula, són tres grups, desdoblats en 4, i això passa a primer, segon, a tercer, bueno a tercer i a quart, sí. Crec que, crec que estem desdoblats a tots els cusos de tres, de tres línies a 4 grups. I si afavoreix l’alumnat USEE vols dir?” “Jo crec que sí, a primer i segon... jo crec que sí, pel... pel..., pel ritme i el, el nivell al que estant els alumnes i crec que els ajuda molt a tercer i quart ubicar

els alumnes en un entorn a on ells se sentin més còmodes i d'un aprenentatge molt més proper al seu, de ritme".

"El tema d'acompanyament, mm.. de sortir, mm.. de treure al nen el menys possible i que sigui en el seu, en el seu grup de referència... ho trobo molt bé. Ah... tema de..., tema d'acompanyament d'USEE està molt be".

Professors/es de matèria

Pel que fa al professorat de l'aula ordinària, l'organització de l'Institut per atendre la diversitat és variada: agrupaments flexibles, desdoblaments, agrupaments per ritmes d'aprenentatge homogenis i heterogenis, acompanyament d'alumnat USEE. Però també es posa l'èmfasi en la dificultat per atendre a tot l'alumnat, especialment a l'alumnat de la USEE i el paper primordial que té la USEE en aquest alumnat, que per alguns professors es considerat com un recurs amb entitat pròpia al centre (cal dir que l'assignació del número d'alumnes, així com el número de professorat USEE del centre ve delimitat i donat pel departament d'Educació en funció de la ràtio d'alumnes).

"La USEE funciona com un recurs que és a banda, no és del centre. És un recurs municipal i el què tenen són les tres persones de la USEE i ells munten els seus horaris, en funció dels seus alumnes que tenen".

"En funció dels que ells pensen què s'ha de fer, doncs, si s'ha d'incorporar a l'aula, si pot anar acompanyat, si pot anar sol, si no pot anar a l'aula. Tot això ho decideixen ells".

"En principi estant A, B, C i D, per exemple, aquest curs que són grups estàndards, o sea, grup, perdó, heterogeni. Hi ha una mica de tot, des de altes capacitats, bueno altes capacitats no tenim, però és un alt assoliment de competències, fins el no assoliment".

"Dividim aquests alumnes en els grups X. Si nosaltres veiem; això ho fem en funció de la informació que tenim de l'EAP i de la informació que tenim del traspàs de informació de primària i secundària, llavors, si nosaltres veiem que aquest alumne ha canviat molt, necessita un grup més, tant de més ritme o més ràpid, doncs es pot canviar. Normalment es fan els canvis a l'avaluació. Durant tot el curs, a la pre-avaluació, a la primera, a la segona i a la tercera avaluació es poden fer canvis."

"Grup homogeni a totes les matèries. És un grup de diversitat, de m..., de grup lent que se'n diuen en alguns centres, adaptacions curriculars de totes les persones que són dins de... és un programa de diversificació curricular, només per aquest grup, però no és ben bé un programa, no és ben bé un programa... es fa una adaptació curricular per tot el grup, però no és ben bé un programa de diversificació curricular."

"Per, per començar, és un centre que ja tenim un grup del C, o sigui de tercer tenim el, el A i el B que diguéssim que són nanos que poden seguir normalment el ritme de d'un profe a saco, vale? i el C tenim nombre més reduït d'alumnes, en comptes de 30 doncs 20 i són nanos molt escollits perquè veiem que tenen moltes necessitats. Llavors, a més a més, de tenir un número més reduït, que ja facilita la classe de per sí, a més són nanos que no... que no són conductuals, de dir, és que aquest nano passa de tot, per això no sap ni llegir... no, no, són nanos que els hi costa però que tenen tots un interès per aprendre i són molt participatius."

"Creus que el centre té una filosofia i un model clar d'inclusió educativa en relació amb l'alumnat USEE, amb necessitats educatives per la diversitat? No, jo penso que no."

"Jo penso que tu arribes aquí, et donen unes llistes amb els teus alumnes, quan fem la reunió d'equip docent, la coordinadora et diu: 'mira tenim aquests alumnes a la USEE, venen [el professorat USEE], t'explica la idiosincràcia de cada nano..., la realitat de cada nano' il tu fas la teva classe, tu programes la teva classe, en funció dels teus continguts. Llavors, no és que facis una adaptació de la teva assignatura pel nano de la USEE, vale? L'intentes encabir, però no fas cap canvi. Val? Entre cometes, com t'ho diria jo per no..., bf... no sé, és com si: 'si s'adapta bé i sinó s'adapta també', saps? Tothom té molt clar que la idea és bona, però jo penso que el dia a dia amb el nano ja és prou dur, ja és prou difícil i realment si no tens unes eines, si no tens una experiència, si no tens uns coneixements, costa,

costa molt. I com a dinàmica de centre no ho veig. I amb els nanos, jo el que veig, amb tot el centre, quan parles amb ells: 'no, es que estos de la USEE, estos de la USEE'. Ja estant com apartats, o sea, el fet de que es digui USEE, tot el centre ho està identificant, sap que són nanos especials."

"Clar, és que a l'igual parlo per parlar, però la sensació que dona és com un tràmit més. Tenim una USEE, tenim els nanos conflictius... Mira, la prova la tens és que tenim algun nano que tothom ho diu: 'aquest nano és de USEE' i està a l'aula ordinària. I he parlat amb [el professorat de la USEE]: 'i escolta aquest no us el podríeu emportar?'. O sigui, en el fons, el què estem fent els profes és el nano que veiem que dona excessivament problemes, que no entra dins la normalitat, a la que pugui... No us el podeu emportar a la USEE? És com una manera de... com de treure'l de sobre. Dona aquesta sensació."

Categoria 4.C13 - Polítiques inclusives/ Organització de les formes de suport del centre

Professors/es USEE

El paper que desenvolupa el professorat de la USEE: acompanyar a l'alumnat USEE, de manera individual o al grup classe, i realitzar totes les adaptacions pertinents per tal que puguin integrar-se a l'aula ordinària. Destaca l'alt grau de col·laboració entre els professionals de la USEE i la necessitat de modificar el rol quan es troben a l'aula ordinària, on es demana més la possibilitat de compartir.

"Com a profe de matèria és integrar a aquell alumne que sigui un més. I com..., i que... la nostra responsabilitat és que aquest alumne, USEE, s'integri i pugui assolir els coneixements que per..., que pertoquen de la matèria."

"I, si nosaltres veiem... jo què sé, a mates...: 'mira és què, les equacions de segon grau, no hi ha mn... mn... tu tia...' pues mira, l'agafarem i mirarem a veure si podem adaptar-ho i fent-ho una mica més fàcil o a veure, perquè no, no les enganxa, no?"

"I en moments de forma més individual, a on es treballa de diferent manera i en, en... quan anem al grup classe el meu rol és acompanyar-lo, incentivar-lo, motivar-lo, que no es perdi, que estigui atent amb les explicacions del professor, reconduir-lo, emmm.... que sigui autònom..., en fi, estar al seu costat, no? Estar al seu costat."

"Creus que la USEE porta una bona coordinació entre els professionals que la integren? Entre ells? Entre ells fantàstica. És lo que més hem va cridar l'atenció quan vaig arribar, clar perquè també tenia molt poca experiència però... hi ha un nivell de comunicació de cohesió molt, molt bona entre ells."

"El què s'està fent ara és el que fa la classe d'ell i el que... jo ho veig així... el què mana és ell i tu, simplement estàs de suport i d'acompanyament. I... potser hauria de ser... com més d'igual a igual, no? Més compartit la classe potser. Amb alguns professor hi ha més comunicació hi ha... bueno, comparteixes més, no? que amb d'altres però... realment la classe la fa el professor que toca i tu acompanyes i estàs... que el nen no es perdi, que el nen estigui i que el nen treballi."

Professors/es de matèria

Pel professorat de l'aula ordinària el rol del professorat de la USEE també és molt evident: atendre a l'alumnat USEE. Malgrat que els consideren uns companys més de l'Institut, tenen molt clar que el seu rol docent es redueix al l'alumnat USEE majoritàriament, encara que puntualment agraeixen la seva col·laboració.

"Per mi els profes de la USEE són profes de l'Institut com poden ser tots els meus companys del Departament o... no sé... per mi és un company més que... que fem la feina junts. Lo que passa que clar, és diferent, no jo...jo faig les meves classes sempre sola i quan tinc algun nen de la USEE entren amb mi a classe. L'única diferència és això, que sé que no fan classes ells sols d'una matèria amb uns nanos."

"L'Equip Directiu ha fet una feina molt important, els han recolzat, els han impulsat, els han... ajudat a fer taca d'oli i a nivell seu, han tingut el arte per poder-se difondre pel professorat i la resta de

profes els acceptem... formen part del nostre col·lectiu o sigui... el què et deia abans, sempre hi ha algun profe que té reticències.”

“Encara que les meves classes no són molt típiques però, lo que és explicació de la teoria, mm... llavors això ho faig jo, ells lo que fa és que seuen al costat del nano i l'ajuden a prendre apunts... si han de prendre algun apunt... o... a omplir un exercici, si els he donat l'exercici... perquè no es perdin diguéssim. Fa com... jo, si estic explicant a tota la classe, ells estan al costat dels de la USEE i a vegades hi ha algun que està una mica nerviós, perquè aquell dia li ha passat algo, pues l'ajuda... no tinc que estar jo per ells diguéssim. Jo, quan estan ells a classe, jo diguéssim, com que me despreocupo, perquè ho fan ells, si li passa algo a [l'alumne USEE] que està nerviós ja no vaig jo, 'que et passa?', sinó que van ells.”

“Però no estem donant classe els dos. Home, és que no, no jo no li explico 'Ei que la setmana que bé faré l'aparell digestiu', en aquest sentit no ens coordinem, no tenim hores de coordinació amb la USEE, potser estaria bé. És que no sé fins a quin punt pues ells podrien o voldrien... és que no sé, és que jo soc la profe de bio, són els de la USEE, que a mi si em diguessin, que jo vull explicar aquesta sessió, o sigui aquesta activitat, jo encantada de la vida.”

“Han dedicat moltes hores de col·laboració i de suport a la resta de profes, és a dir, no han anat allà a les aules a...: 'jo estic aquí acompanyant un alumne USEE i no faig res', sinó que si tu necessites col·laboració ells han ajudat. Hauríem de ser dos profes en l'aula a la vegada fent classe, no que jo faig classe i ell m'ajuda a mi, no no és ell, no. Jo no necessito una ajuda, necessito una, un col·laborador, que estigui al meu nivel. Potser no estarà al meu nivell de coneixements tècnics, de la matèria, però sí en el desenvolupament de la classe com a didacta. Això d'aquí és el què hem d'anar treballant. És el que jo pensó.”

“Jo entenc que el suport és per l'alumne. És veritat que a la pràctica aquest suport que es fa a l'alumne avarca més un camp més ampli, per tant, fa no només suport a l'alumne USEE, sinó que al conjunt d'alumnes i per tant, suport al professorat.”

“Jo, sota el meu punt de vista, jo penso que respectem la feina de la USEE, la respectem, però crec, crec que no ens l'acavem de creure. Dóna la sensació que tota la feina que estàn fent els de la USEE, entre cometes, no es veu un resultat immediat.”

“Em... sento una mica egoista? Com una mica de descans cap els demás. Perquè si no hi siguéssim la USEE i haguéssim de tenir aquests nanos... el centre seria una bogeria. Seria una bogeria.”

Categoria 5.C16 - Pràctiques inclusives / Estratègies metodològiques

Professors/es USEE

Des del punt de vista del professorat de la USEE, tot l'alumnat USEE té una adaptació curricular (PI) que pot afectar des del continguts i objectius, fins l'avaluació. Destaquen la importància de treballar els hàbits d'autonomia, les relacions socials amb els companys i els comportaments disruptius que es puguin tenir a la classe.

“El problema d'interpretar codis, gestos, mirades... em... no tindre amics, pues en alguns nanos els hi costa, fer amics.”

“Amb moltes ganes d'entendre els, la problemàtica del nano, pregunten moltes vegades, Què té? Què fa? Com dirigir-te?”

“A veure, per lo que és els nanos d'USEE ja fem nosaltres els PI, els plans individualitzats ja els fem nosaltres directament, els hi comentem als tutors, vale?”

“Des de la USEE fem dos formats de documents. Fem un que és el... el PI. És el format que té, que té per tota... per tots els alumnes... de l'Institut que necessiten PI. Aquest és un document d'Institut. I un que fem servir nosaltres que és el..., el Pla d'Actuació i aquí és on nosaltres recollim més les

necessitats educatives que, que veiem de cada alumne. Que d'aquesta part, quan es donen les notes a les famílies se'ls hi fa un petit informe als pares. Un format amb una sèrie d'ítems que nosaltres creiem que s'han i que hem de treballar en el... amb el seu fill i bueno volem explica'ls-hi als pares com progressa o no progressa."

"Aleshores, prioritzem, pues allò de dir... pues, prioritzem això que és més feixuc i... pues mira, li donem un dossier pel setembre perquè faci anglès i pugui..., pugui recuperar l'anglès, no?"

"No tenen hàbits, perquè són molt desorganitzats..., perquè... jo per mi, de les principals el..., és el tema hàbits, que no estan acostumats a treballar, o no estant acostumats a que se'ls hi exigeixi... És una dificultat a la que..., amb la que ens anem trobat, i l'autonomia."

Professors/es de matèria

Pel professorat de matèria, les estratègies metodològiques per tal de facilitar el procés d'E-A de l'alumnat son variades malgrat que les modificacions o adaptacions es redueixen a la forma d'explicar i a l'avaluació. La seva preocupació està molt relacionada amb les relacions socials entre els companys i als comportament disruptius a classe. Es detecta un canvi per facilitar més la participació de l'alumnat.

"O sigui és una manera de que no només els hi explico jo les coses, sinó que entre ells també i interaccionen... A mi m'agrada molt això i hem fet, potser, també amb aquest grup."

"Lo que faig també és escriure més a la pissarra quan tinc nens de la USEE, en el C escric molt més a la pissarra i faig més dibuixos que en el A, per exemple."

"Perquè a l'alumnat USEE li costa molt decidir-se a l'hora de fer grups."

"Actituds, que això que no... hi ha un [alumnes USEE] de primer que t'abraça constantment, té una actitud molt infantil, li has de repetir tot 25 vegades i sobretot, el que notes molt és el rebuig entre cometes dels companys, puntualment, no general."

"Sí, sí, sí, sí la metodologia és la mateixa..., els grups actius, entre cometes, els mateixos."

"Sí, jo faig un sistema, una prova escrita... o... un treball, un projecte, un dossier, però després miro les característiques d'aquest alumne, alumnat, consensuo la nota amb el professorat de la USEE."

"Els continguts són una mica menys profunds... diguéssim. Jo tracto de, de fer les classes molt més dinàmiques, menys teoria, més dinàmica i la veritat és que aquest forçament, entre cometes, m'agrada perquè aquest canvi de la classe ordinària perquè... clar tinc que trobar altres eines. I... aquests són les que menos domino, però amb les quals dic: 'Ostres! això funciona'. I després ho puc aplicar amb alumnes que no tenen tantes necessitats."

Categoria 5.C17 - Pràctiques inclusives / Organització del suport

Professors/es USEE

L'organització del suport està en funció de l'alumnat USEE. Tanmateix, es creu que la possibilitat de compartir aquest suport amb tota la classe podria ser un punt fort a desenvolupar.

"Fem suport a, a... primer, al nostre, però sí que a la resta també."

"Jo treballa més m... encara més al costat d'ell, més de tu a tu, més individualment."

"I sí, sí, però veus que t'ho pregunten, pues com a tutora, pues el que toqui de preguntar... pues sí que veus això, no? Que t'ho pregunten, i jo... m... pues això que estant molt conscienciats i que no diuen: 'bua, m'ha tocat a la meua tutoria pues alumnes USEE'. No, al contrari, diuen: 'què bé, perquè així... tindré un profe més'. I això és positiu, perquè sí que a vegades tenen un profe més i a vegades no."

Però tenen l'alumne, i a vegades no és un alumne fàcil. Però, a més, el què ens arriba a nosaltres, no és que sigui una càrrega més."

"Però...la sensació que tenim quan entrem, com que ja és tan natural, pues..., a part, tu ja saps el professor cada un, fins a on li agrada m... compartir. I quin és el moment de compartir. I aleshores, doncs bueno, saps que amb aquest pues potser has d'estar més... més quiet, perquè... pues... jo que sé... els alumnes estant una mica dispersos... i... aquest profe pues, pues, pues és més nerviós... o la matèria és més complexa... i depèn... és a dir... és una mica psicologia de cada persona."

Professors/es de matèria

El professorat de matèria manifesta sobretot la necessitat de tenir un professor de la USEE quan l'alumnat USEE es troba a l'aula ja que els hi dona confiança.

"Si està l'acompanyant de la USEE sí que el noi està més... sí... o sigui, sinó està la companya jo he d'estar a sobre d'ell. Si està l'acompanyant jo ja em relaxo, també estic a sobre d'ell, però d'una altra manera."

"Pues la confiança que tenen els alumnes és molt millor que la que tenen amb mi. Per tant, és una col·laboradora excel·lent."

"Depèn de les necessitats de l'alumne. Els professionals de la USEE són els que ho planifiquen i en funció de com ho veuen, a partir del que es va fent, es va canviant, variant, ampliant horari, disminuint."

"Ara, que tu em diguis nous canvis, sincerament, sincerament els desconec. Això pot ser la realitat. Jo el què sí que em trobo és que quan el profe de suport està amb el nano, funciona, quan el profe desapareix... no funciona."

Categoria 6.C18 - Propostes de millora

Professors/es USEE

El professorat de la USEE planteja com a propostes de millora aquelles relacionades amb el seguiment de l'alumnat, canvis en les estratègies metodològiques del professorat i la col·laboració entre el professorat USEE i el professorat de l'aula ordinària.

"A vegades sí que a lo millor caldria, a lo millor un punt de trobada o un moment de trobada per, per poder fer coses diferents. Però clar, també s'ha de ser conscient de què... pues això implica... doncs carregar més a la gent, no? I clar, tot es complica molt. I de fer coses noves, d'intentar explicar la matèria amb unes dinàmiques diferents, que, que això costa clar."

"El tema d'acompanyament a aula quan, quan més s'acompanyi millor. Ah! Incorporaria més hores? Clar, però això depèn de qui?. Falten hores. Falten hores."

"Un seguiment més acurat i més profund, que no quedi tot tant en el aire, no?"

"Més comunicació en el tema de... de programar les sessions. Sí."

Professors/es de matèria

El professorat de matèria proposa com a millora l'aprofitament del recurs del professorat de la USEE a l'aula, implicant-lo més, i disposar de més temps per facilitar la col·laboració.

"A veure.. potser és que no aprofiten un recurs... que és tenir un professor més a l'aula. ...lo ideal per mi seria poder tenir classes de 10 alumnes, jo em quedo 10 i tu et quedes 10, i tu fas la classe amb 10 i jo faig l'altre classe amb 10 perquè això sí que es notaria molt en la qualitat de l'educació."

"Hauríem de ser dos profes en l'aula a la vegada fent classe, no que jo faig classe i ell m'ajuda a mi. No, no és ell, no. Jo no necessito una ajuda, necessito una, un col·laborador que estigui al meu nivel."

Potser no estarà al meu nivell de coneixements tècnics, de la matèria, però sí en el desenvolupament de la classe com a didacta”.

“Treballar més col·laborativament. Que això aquí, ara per ara, no es fa. Es fa per voluntarisme, però clar... per la voluntat ja estan les ONGs. El que hem de fer, el que hem de fer és institucionalitzar això. I que sigui part del projecte de centre.”

“Milloraria molt, potenciaria molt, r... reunions...seure, per exemple, amb el personal de USEE...comunicació, comunicació... i cooperació.”

“Un espai per organitzar, per coordinar, per establir uns mínims de demanar als alumnes o unes tècniques d’actuació.”

3.4.2. Grups de Discussió: Alumnat

La composició del grup de discussió va ser de 8 alumnes entre segon i quart d’ESO. L’alumnat participant en aquest grup de discussió era alumnat amb companys/es USEE a l’aula i també hi va participar-hi el mateix alumnat USEE.

La composició final del grup de discussió de l’alumnat va ser la següent:

<p>Ro: alumne de 4rt d’ESO aula ordinària. Ru: alumne 4t d’ESO amb companys USEE. R: alumne de 3r ESO C amb companys USEE. L: alumna de 4rt ESO aula ordinària. A: alumna 3r ESO C amb companys USEE. Al: alumne de 3r USEE. C: alumna de 2n amb companys USEE. D: alumne de 2n USEE. M: mediador.</p>

La temàtica central del grup de discussió de l’alumnat va ser **les polítiques i pràctiques inclusives** al centre. Al voltant d’aquesta temàtica central, el grup de discussió va parlar de:

- El **paper de la USEE** al centre.
- El **rol del professorat USEE**.
- La **metodologia** docent (d’ensenyament-aprenentatge) a l’aula.
- Les **relacions socials** al centre.

L’anàlisi dels resultats obtinguts amb relació a les **polítiques** i a les **pràctiques inclusives** que es desenvolupen a l’Institut, cal destacar els següents aspectes:

1. Respecte al **paper de la USEE** al centre, aquesta és identificada pel grup d’alumnes com un lloc físic específic per atendre l’alumnat amb més necessitats educatives. Per part de l’alumant, la USEE es viu com un espai per controlar el comportament de l’alumnat USEE i atendre les dificultats en els continguts.

“Cuando no hay un profe de la USEE, o bien lo echa (el profesor de matèria a l’alumne USEE) para que se vaya a la USEE, o lo manda al final de la clase. Pero, pero eso es en un caso de que el alumno se esté portando mal.”

“Algunas asignaturas que igual sean un poco complicadas o lo que estén dando es muy complicado, pues se van a la USEE con más calma y sin... Bueno, pudiendo hacer más preguntas, porque tiene un profesor para él. Pues le pregunta y se hace

más o menos lo mismo que están haciendo en la clase.... Es de forma individualizada.”

“Como saben que alguien... algo le cuesta pues dicen: ‘bueno pues yo voy a subir a la USEE para que me lo explique’.”

“¿Cómo se hace esto, que no lo entiendo?”. Pues entonces vienen los de la USEE, me ayudan y yo... pues mira... como... que soy el rey.”

2. Respecte al **rol del professorat USEE**, l'alumant atribueix al professorat USEE unes funcions molt definides i delimitades a l'aula ordinària. Les principals funcions que els hi atribueixen són la d'ajudar a l'alumnat USEE; el professorat USEE seu al costat de l'alumnat USEE, l'ajuda en el seguiment de la matèria i també ajuda a controlar el comportament d'aquest alumnat, encara que també ofereix ajuda i suport a la resta d'alumnat de la classe.

“Yo sé que está en un sitio específico (el professorat USEE), normalmente está al lado de un compañero mío.

A: de la gente que le cuesta.”

“Se supone que sólo debe ayudar a los de la USEE, pero también ayuda a los demás en general.”

“L: es que hay alumnos que se ponen nerviosos... y a lo mejor no saben como...”

Ru: y luego...

L: tranquilizarlos...

Ro: o igual los profesores de la USEE, igual, quizás tienen más tacto.”

“Y... pues cuando viene un profesor de la USEE, siempre como que, como que lo relaja y tal.”

“Principalmente con los alumnos de la USEE, pero... no está mal que... si un alumno necesita que le den ayuda, pues ella la pueda dar.”

“Si tú no sabes hacer algo pues ellos te ayudan.

Ro: si le pides ayuda ellos te ayudan sin problema. Como que ayudan a los profes para que no tengan con tanta gente ellos también te pueden explicar”.

Així mateix l'alumnat, identifica al professorat USEE com un altra figura docent a l'aula, encara que els hi atribueixen més un caràcter de professor/a de matèria pràctica (suport a l'hora de realitzar exercicis, activitats, etc.), que de matèria teòrica.

“No teníamos a, a la profesora de la materia en el aula y le preguntamos a él. Perfectamente, como si fuera un profe normal.”

“Cuando se trata de ejercicios, pues, muchos alumnos le preguntan a los de la USEE. Y..., pero cuando se teoría que no has entendido una cosa de lo que has dicho, pues le preguntas al profe de la asignatura.”

3. Respecte a la **metodologia a l'aula**, l'alumant participant, en general, no identifica diferència en la metodologia que utilitza el professor de matèria quan està el professorat USEE a l'aula, encara que alguns d'ells sí percebeixen algunes diferències.

“Es igual, no se ve una diferencia, al menos a simple vista, no se ve una diferencia en el profesor cuando hay o no un profesor de la USEE.”

“Yo sé que muchos profes como que cambian mucho de actitud cuando hay un profe de la USEE y cuando no. Cuando hay un profe de la USEE como que lo toman más, con más calma, con más paciencia y tal, ¿no?”

Consideren que es combina la metodologia grupal i individual encara que depenen del curs, la matèria i el professorat. 1r. i 2n. d'ESO són els cursos en els que es treballa més en grup. En 3r. i

4t. la metodologia de treball és més de caràcter individual. Així mateix, el treball grupal és més propi d'assignatures com ara el crèdit de síntesi.

“En primero y en segundo se trabaja más en grupo. Y ahora, en cuarto, pues, el trabajo en grupo me parece a mi que este trim... o sea este año, solo hemos hechos el ... trabajo que estamos haciendo ahora el trabajo de síntesis y ya está.”

“Trabajamos más en grupo en el trabajo de síntesis.”

“En cuarto, mi opinión eh? Em... Te hacen trabajar más individualmente, yo creo.”

“En segundo se suele ir más por parejas. Se puede hacer individual o por parejas. Los grupos de más de tres personas no es habitual.”

A l'hora de treballar en grup, l'alumnat considera que el professorat ofereix unes pautes d'ajuda, unes guies per treballar i assolir els objectius. Així mateix consideren qüestions relatives a la composició dels grups; és a dir, és important tenir en compte les persones que integren el grup de treball perquè determinarà l'assoliment de la feina. A l'alumant li molesta que al grup hi hagin persones que no treballin (alguns atribueixen aquest rol a l'alumnat USEE) donat que repercuteix posteriorment en l'avaluació (no estan d'acord en tenir, totes les persones del grup, la mateixa nota quan no tothom ha treballat el mateix. Consideren que és injust). La seva proposta és que els grups de treballs haurien de ser heterogenis (integrats per alumnes més autònoms i menys perquè puguin ajudar-se entre ells).

“Cuando estamos haciendo un trabajo en grupo, muchas veces también, bueno siem... casi siempre, ¿no? Nos dan una hoja con los objetivos que tenemos que cumplir.”

“Depende de, de como sea el grupo, no es lo mismo pues un grupo en el que, en el que, como, como que se le da mejor hacer trabajos en grupo, que a un grupo con, con personas que tienen más dificultades, ¿no? A la hora de colaborar.”

“Me parece que no hay ninguna persona que sea un repelente. Y no haga nada, y se esté todo el día, molestando y sin aportar nada al grupo. Pero siempre hay una persona que se deja igual más colgada. Porque al saber que es un trabajo en grupo, ellos ya piensan que no hace falta que se esfuercen al 100%. Y dices: ‘bueno, pues me relajo y ellos ya que son los listos...’, porqué también las personas etiquetan cuando se hacen grupos. Siempre se habla de ‘m... este es listo pues se va con la persona que le cuesta un poco más’ y ‘pues mira, en este grupo, tu eres el listo y tu eres el que le cuesta igual un poco más y tu no puedes llegar a hacer tantas cosas o trabajar tanto a nivel o aprenderte tanto’, porqué el trabajo en grupo, quieras o no, siempre acabas repartiendo la faena y es... cada uno hace lo suyo individual y después se junta y se hace todo en colectivo, en la exposición y en la nota.”

“y ayudarnos entre nosotros. También es verdad que han comentado por..., aprovecho el comentario que he ha hecho Ro, que hay veces que hacen notas en grupo que... personalmente hay alguna nota que personalmente la veo injusta. ¿Por qué? Porqué siempre, en todo, en casi todas las clases, cuando se hace un trabajo en grupo, eh... vas ha encontrarte con la...bueno... *(típica misma persona)... que se cree que si él no hace nada ya los demás ya te están... los demás para suplir su nota y tener buena nota sin haber hecho nada. Cuando en realidad hay una nota de grupo y una individual. Si esa persona no ha hecho nada y que el profesor lo haya aprobado y la resta del grupo se lo dice, de una forma normal y... sin chillando, sin cabrearse ni nada, se le dice que no ha hecho nada. El profesor no creo que lo, que le acabe poniendo esa nota, se la bajaran. Porque no es muy normal y lógico que se mantenga una misma nota alta si no has hecho nada.”

“Pues intentar mezclar un poco todo. Una persona que sea más autónoma, con gente que le cueste más realizar las tareas de forma que más o menos compensas la que hace tan poco.”

Finalment, una qüestió d'interés abordada al grup de discussió amb relació a la metodologia de treball del i amb l'alumant USEE. Fan referència a qüestions com ara facilitar-lis el treball o, sobre tot, pensar que superaran els estudis sense la necessitat d'estudiar, ni de treballar pel fet de ser alumnat USEE.

“yo, trabajar con una persona que le cueste..., organizar las tareas, no tengo problemas. Siempre y cuando esta persona ponga de su parte y luego, no se ponga las etiquetas de ‘a ti te cuesta’, ‘a ti te vamos a aprobar’ aunque no hayas hecho absolutamente nada. Se han dado casos de un trabajo de síntesis que hice en segundo y había un compañero que, no hace falta decir el nombre, que se puso, que nos pusieron a hacer un cuestionario, ¿vale? Había que responder a unas preguntas y ese compañero lo único que hacía era estar así, en la mesa, esperando a que, lo... lo hiciera así... a que lo hiciera. Entonces la (profesora de la USEE) le daba mi portátil y él se las copiaba.”

“Bueno, en segundo, a partir de segundo hubo unos grandes cambios que a mi me parecieron correctamente porque en primero y... mitad de segundo, había muchos privilegios de la USEE y y... me parecía un un insulto enorme, porque yo creo que aunque eres de la USEE deberías tener los mismos trabajos que todos ¿vale? Empecé a ver eso, es decir..., empecé a quejarme y hay algunos... y había algunos de cuarto que estaban ahí diciendo: ‘Yo no hago nada porque igualmente voy a aprobar’ o sea...”

“A mi no me importa que una persona que le cueste esté un rato, esté en la USEE, esté en el aula siempre y cuando esta persona esté por el trabajo, no esté por... decir... em...: ‘me creo que yendo a la USEE tengo el certificado des del primer mes, del primer día de la... de la ESO’. No digo que todo el mundo, ni que la mitad, sean así pero hay, hay... niños de la USEE que lo creen y, o sea, creen que por ir a la USEE ya es, ya está todo hecho. No tienen que hacer nada. ‘Que me suspenden, me da igual, luego me pondrán el cinco y me voy a sacar la ESO’. Yo no cre..., yo no considero ni para esas personas ni para la resta del aula justo. ¿Por qué? Porque se creen que les van a dar la ESO gratis.”

4. Respecte a les **relacions socials** al centre, l'alumnat manifesta les dificultats que es troben per relacionar-se amb l'alumnat USEE. Destaquen les dificultats que té l'alumnat USEE per integrar-se, relacionar-se amb la resta d'alumnes. Les principals causes les atribueixen, per exemple, al comportament que té l'alumnat USEE (una conducta identificada com a violenta, generalment), al fet d'estar sempre depenents de la pròpia USEE i , sobre tot, al fet de ser etiquetats/catalogats ja com alumnat USEE.

“Y yo creo que también los de la USEE a lo mejor deberían intentar, em..., meterlos más con la gente...”

Ru: integrarlos...

Ro: socializarlos...

L: ... para yo que sé... a veces yo veo a los de la USEE que están solos. Y a mi eso no me parece bien porque no creo que sea bueno para ellos tampoco. Siempre solos y luego dependen siempre de la USEE.”

“quieras o no después en el patio... no se van a relacionar igual que se relacionarían si estuvieran en la clase. Y... tampoco, me parece, bueno..., no es que me parezca bien, ni mal pero... si no hay, si hay unas personas, una serie de personas que tienen unas dificultades pero por el ... hecho de ir a la USEE, ése van a diferenciar de esas... Me parece que esto tampoco estaría bien, ya que igual necesitan mucha ayuda y no

la saben pedir, o no la pueden tener por miedo a después ser rechazados, o no ser integrados como lo podrían ser si fueran a la USEE...”

“El tutor y los compañeros se le ha dicho que se integre, pero claro tampoco ..., tampoco él se..., hace lo suficiente como para que nosotros le vayamos a integrar, porque tiene ciertas actitudes que, a ver, ...que no quiero que nadie tome por mal, pero... te echan un poco para atrás. Que... que veas a un niño que tengas ahí, en el aula al lado que... y en segundo de la ESO y un poco más y clava la aguja, y sabéis que la aguja de un compás tiene mala leche, y un poco más y clava la aguja de un compás directamente a una compañera, m... O que tire una mesa a la cabeza de otra persona...”

“estábamos partidos en grupos y el (alumno USEE) estaba en nuestra clase, que es de la USEE, y estaba intentando... se iba todo el rato pa’ un lado y luego pa’ otro... Intentaba relacionarse, pero como era tan bruto pues la gente se iba. Y que... yo creo que deberían buscar una solución para eso porqué... para ello..., para él en, en ese momento era súper difícil relacionarse con alguien y no sabía cómo hacerlo. Si se veía de lejos que no sabía ni qué hacer, ya, para hablar con alguien.”

“Hay gente que no está, o sea que no está con... los de la USEE, no, no solo en mi clase, ¿no? En todos. Yo veo que el... no están con los de la USEE porque ya se ven como apartados. Como... los de la USEE, que están... Yo no lo veo así. Sí, yo no lo veo así. Son personas también, ¿no? Están estudiando, pero... no sé por ejemplo hay... en educación física... es como que... menosprecian, ¿no? Es que no sabes jugar y ya no juego contigo. Porque... no... Y después como dicen... dicen cosas que no vienen a cuento ¿no? pero... hay que tomárselas bien, porque tampoco...”

3.4.3. Grups de Discussió: Professorat

- La **USEE**, per al professorat del grup de discussió, té **implicacions** positives i negatives:

- Implicacions **positives**. Són un recolçament adequat.

“Els tens a l’aula i no tens ningú que t’ajudi, ningú que t’orienti una mica del què l’hi està passant a aquest nen, com el puc tractar... A tenir algú que t’està explicant què li passa, que t’està ajudant... són nens que necessiten a algú al costat amb... amb l’atenció visual d’aquest nen constant perquè tu vas passant, vas fent com..., vas passant, vas mirant ho saps tot. Quan deixes de mirar aquest ja.. es descontrola. I tenir un que se n’estigui ocupant et... bueno... et treuen moltíssima càrrega de sobre.”

- Implicacions **negatives**. La seva presència com a recurs fa que vingui alumnat USEE al centre, encara que destaquen l’evolució positiva que la USEE ha patit des dels seus inicis, així com el canvi positiu en l’alumnat USEE.

“així a nivell global, eh? ...(rialla general)... però és per no generar discussió. Es podria pensar en algun moment que si no hi hagués USEE, aquest tipus d’alumnes no hi serien aquí, perquè els alumnes USEE...”

- El fet que el **professorat USEE** estigui a l’aula, **dona tranquil·litat al professorat de matèria** precisament perquè redueixen la necessitat d’estar constantment pendent d’aquest alumnat a l’aula.

“no només fa suport a l’alumne USEE. Pot fer suport a qualsevol alumne del grup. A mi em dona molta tranquil·litat...”

- Es detecta una clara **manca de coordinació** entre professorat matèria-professorat USEE. Aquesta coordinació és molt informal i falta una veritable coordinació formal entre ambdues figures.

- **L'aspecte social de la USEE a l'Institut.** Molt vinculat a les implicacions anteriorment esmentades, la presència de la USEE pot afectar a l'hora de seleccionar l'alumnat de l'Institut. És a dir, hi ha risc d'estigmatització. Per exemple, a molts pares els hi preocupa que al centre hi hagin alumnes USEE i com això pot afectar al procés educatiu dels seus fills.

"hi ha un altre aspecte que és, l'aspecte social no ens podem enganyar, la societat que castiga i és racista.... l'alumne i és així, i és aquest la realitat. Si tu vas en un centre, i el centre té molts immigrants, el 60% dels pares entre cometes és del poble procuraran no portar-hi els seus fills i sé que clar és políticament incorrecte, però és que clar és la realitat de cada dia. Per tant, en el moment que un centre té USEE també té una certa... podria ser, té una certa, entre cometes, etiqueta. És que en aquest centre els alumnes més difícils hi aniran. Que això podria perjudicar... . En el moment en què... hi ha una etiqueta social... sobretot en que els seus fills porten etiqueta aleshores la relació pot ser esbiaixada."

- En quant a la postura de l'**Equip Directiu**, el professorat considera que sí existeix una cultura inclusiva al centre, entre l'equip directiu i l'equip docent. Es destinen molts recursos a les NEE (atenció a la diversitat) i això fa, o dona la sensació, que es descuiden els alumnes que 'funcionen'. És a dir, existeix una **problemàtica envers la diversitat**, en aquest cas, **per excés d'atenció**. El fet de prestar tanta atenció a l'alumnat amb NEE, fa que es descuidi als alumnes que tenen més potencial, que avancen bé i que no poden desenvolupar el seu potencial perquè l'actuació del centre, i a vegades del mateix professorat, els frena.

"per mi, a mi el canvi que fa aquest centre, entre cometes, que se li dedica molts recursos al què diu el JM, en nanos d'aula oberta, l'aula d'Experimenta, a nanos de PI, a nanos de PA... I realment, el nano bo, el nano de notables i excel·lents se li dedica poc. Se li dedica molt poc perquè potser hi ha són, un 2 o un 5%. Tota la feina es concentra als nanos que necessiten més ajuda"

- En quant a la **relació entre l'alumant USEE/no USEE** el professorat participant considera que:
  - Falta integració. Caldria considerar la tutoria com un espai de treball d'aquest aspecte.
  - Fins a quin punt és bo visualitzar la NEE d'aquest alumnat? Això no és una manera de discriminació envers ells?
  - L'alumnat USEE és acceptat i tolerat, però no integrat.

"jo penso que sí que estan acceptats. Però no estan ben integrats. Però acceptats jo penso que sí..."

- L'aula és l'únic espai al centre d'integració d'aquest alumnat. Fora de l'aula es percep aïllament d'aquest alumnat.

"però era el què dèiem abans, estant molt acceptats i el consideren un alumne més i tal, però el què passa és que la diferència potser és quan el surten de la classe. Quan surten de la classe o al pati, o algun lloc d'aquests"

- El pati és un dels llocs físics on la manca d'integració i l'aïllament es visualitzen.
- Existeix diferenciació en funció del tipus de discapacitat. Si aquesta és o no visible. És a dir, en el cas que la discapacitat sigui visible llavors la tendència a la integració és superior (hi ha més conscienciació i coneixement). Si la discapacitat no és visible (discapacitat intel·lectual principalment) la integració és difícil (existeix desconeixement i desconfiança).

"Dir a vegades les dificultats que tenen, la normalització... en el cas de, de l'alumnat de discapacitat motriu està claríssim, però... el nivell de dèficit no es veu"

- La col·laboració entre l'alumant depèn de moltes variables.

"M: depèn molt del grup també. Perquè sí que és veritat que hi ha grups... (parlen simultàniament i dificulta la comprensió).

L: depèn del profe, o sea..."

G: i també depèn dels de la USEE, també...

A: depèn molt de l'alumnat, de l'alumnat USEE també, per què els de 4t, per exemple són molt estancats, no volen relacionar-se, no volen..."

- Quina **relació/col·laboració** hi ha entre el **professorat de matèria** i el **professorat USEE**?
  - La col·laboració entre ambdues figures docents (matèria i USEE) per conèixer l'alumant USEE es limita a una tutoria a l'inici de curs.
  - No hi ha temps de més, per relacionar-se, treballar plegats, coordinar-se. La relació és informal, de passadís.

"no hi ha temps....Però sí que és veritat que, a nivell, o de passadissos o de l'hora d'esmorzar, o enviant mails..."
  - No hi ha un treball de base.
  - Tot i així, existeix una bona relació amb el professorat USEE.
- El **professorat de matèria sap realment com funciona la USEE**?
  - El professorat de matèria associa al professorat USEE una funció de repàs, de reforç acadèmic.

"pues moltes vegades... treballen el material que nosaltres els hi donem... si no pot estar aquí a la classe... per algun motiu, pues... però sabem què estan treballant, moltes vegades són les coses que nosaltres els hi donem"
  - La percepció és que el professorat USEE no explica a la resta de professorat el que fa. La funció del professorat USEE amb la resta de professorat per explicar la seva tasca es limita a dues sessions; una a l'inici de curs i una altra al final.

"jo crec que hauríeu de dedicar aquest parell de sessions o tres per explicar, perquè jo al principi, el primer any anava molt perduda, perquè: "bueno i ara aquest aquí què fa, no?". I després, els fiquen allà i més o menys et pregunten... i et van indicant i vas mirant, i també et situes..."

"en els equips docents per principis o finals de curs, sí que es fan una prèvia amb el traspàs d'informació de primària a secundària. Clar, però nosaltres parlem d'uns alumnes que potser hem vist potser mitja hora i amb la família."
- L'**organització** del centre és **complexa**.
- El professorat de matèria **valora molt positivament la discreció dels professionals de la USEE**, especialment aquells que han pogut compartir docència a l'aula ordinària.
- El professorat de matèria també percep que existeix **confiança envers el professorat USEE** per part de l'alumnat del centre.
- La **USEE** i els seus professionals són **un referent** per la resta de professorat en relació a les NEE.

"no la veritat és que és molt difícil d'entendre... si amb ells estan més... què anava a dir... que es comuniquen molt fàcilment amb ells, que és molt fàcil de comunicar-se amb vosaltres... que d'aquest que: "ah, vale sí, que això, a bueno, sí, sí val..." . Saps?"

3.4.4. Les observacions a l'aula

De les 9 sessions gravades en vídeo, dues corresponen al gimnàs, dues a l'aula de laboratori i la resta a una aula.

Els principals indicadors d'anàlisi han estat l'**activitat docent** a l'aula (metodologia de treball –individual, grupal–, funció docent, participació en el procés d'ensenyament-aprenentatge, etc.),

l'organització de l'aula (organització, disposició i ús dels recursos, espai, materials, etc.) i la **relació amb el professorat USEE** (docència compartida).

L'anàlisi de les gravacions, d'acord als indicadors apuntats, mostren que:

Tant a les aules de laboratori com a les aules, la disposició de les taules i de les cadires estan en funció del pes important el té el docent a l'aula i del rol que desenvolupa, així com en funció de la metodologia emprada.

Quan les sessions són magistrals i amb una metodologia de treball individual, les taules i les cadires es distribueixen individualment o per parelles, enganxades una amb l'altra de manera que conformen una filera (de dos, tres o fins i tot quatre alumnes), deixant un espai per passar. Les aules disposen de 4 o 6 fileres, de les quals només les dues o tres primeres són ocupades per l'alumnat. Només en una de les aules un alumne de la USEE ocupa l'última filera i està completament sòl (per decisió pròpia de l'alumne; asseure's sol fa que es senti més còmode).

La disposició del mobiliari és mirant a la pissarra digital, on al costat es troba la taula del professor/a amb l'ordinador. El nombre d'alumnes oscil·la entre 13 i 22, els quals seuen en un lloc determinat, tenint als costats un/a company/a. Els alumnes tendeixen a seure lliurement i per gènere: les noies solen tenir una companya al costat i el mateix passa amb els nois. En alguna ocasió, l'alumne pregunta al professorat quin lloc ocupar, però és molt eventual.

L'alumnat de la USEE sòl estar en les darreres fileres i a les cantonades, amb el professorat de suport. Els criteris que justifiquen aquesta ubicació i/o disposició de l'alumnat i el professorat USEE a l'aula han estat determinats pel mateix professorat USEE que considera aquesta disposició la millor opció a l'hora de fer l'acompanyament de l'alumne a l'aula ordinària. Aquesta distribució evita possibles distorsions a la resta d'alumnes com, per exemple, dificultar la visió dels que quedarien asseguts al darrera de l'alumant i professorat USEE, si aquests estiguessin al davant (a vegades el professorat USEE té la necessitat de moure's per atendre a l'alumne, o de sortir, etc.). Això també passa quan no hi és aquest professorat. No obstant, també és cert que alguns alumnes USEE es distribueixen entre les primeres i segones fileres.

Quan les sessions són més pràctiques i amb una metodologia de treball grupal, llavors la distribució del mobiliari varia. En aquest cas, les taules i cadires poden orientar-se per conformar grups de treball de quatre alumnes (parelles de dos cara a cara) o bé, tots els alumnes s'aglutinen al centre de l'aula, entorn l'activitat conjunta que s'està desenvolupant. En aquests casos, l'alumnat USEE s'integra totalment amb la resta de companys/es de classe (han de treballar plegats). L'alumnat és qui adopta el rol actiu del procés d'aprenentatge (s'ajuden entre ells siguin USEE o no USEE) i el rol del professorat (tant de matèria, com de suport) queda en un segon plànol, amb tasques més de supervisió, seguiment, guiatge de l'activitat que l'alumnat està desenvolupant.

A la classe d'educació física, donada les característiques d'aquesta assignatura, s'utilitza el gimnàs o el pati. La distribució de l'espai ve determinat per l'ús del material (matalassets) o de l'activitat a desenvolupar (futbol, basquet, judo, etc). En aquest cas, també els alumnes s'agrupen per gènere. Només en el cas que l'activitat requereixi un determinat nombre d'alumnes, un o dos grups es poden barrejar. L'alumnat USEE està barrejat amb la resta de companys.

Majoritàriament, el professorat de matèria utilitza l'ordinador i el projector per explicar la sessió. Els alumnes tenen unes fitxes que els ajuden a seguir l'explicació i que de tant en tant han de completar en funció del que s'està explicant.

Per altra banda, a les sessions d'educació física, el professor també utilitza la pissarra, al voltant de la que s'aglutinen tot el grup classe, per fer les explicacions més teòriques. Després, el grup es divideix en petits grups que porten a terme l'activitat física que s'estigui treballant. Per exemple, per treballar els diferents tipus de judo, el professor primer explica a la pissarra i després es passeja per tots els grups que estan fent alguna activitat física, supervisant-los i corregint-los. Una de les sessions era un examen sobre els diferents tipus de judo. En aquest cas, el professor va agafar el rol de tribunal per on passaven un per un els alumnes. Se'ls demanava fer l'activitat física (judo) i el nom d'aquesta activitat. Durant aquesta sessió la professora de la USEE va estar pendent de l'alumne USEE durant el seu examen. Un cop acabat l'examen, els alumnes sortien al pati a jugar a futbol. En aquest cas, la professora de la USEE va jugar amb l'alumne USEE sols al bàsquet.

La relació entre el professorat de matèria i USEE és pràcticament nul·la. Únicament a l'inici de la sessió el professorat de matèria li pot donar al professorat USEE alguna petita explicació del que van a treballar i de com ho faran. Tenen un rol molt estructurat: el professorat de matèria explica i corregeix, i el professorat USEE atén a l'alumnat USEE. Tanmateix, es relacionen molt mitjançant la comunicació no verbal. El professorat USEE no acostuma a moure's d'on s'ha assegut.

Pel que fa a la metodologia emprada pel professorat de matèria, aquesta està molt relacionada amb el contingut acadèmic i l'activitat: explica, guia i supervisa. Quan es tracta de donar contingut acadèmic, el professorat explica amb el suport visual de la pissarra digital. El seu espai docent és al davant de la pissarra, la qual cosa fa que el control de la classe es limiti a la primera o segona filera. Així mateix, hi ha un ús excessiu del llenguatge oral i escrit, la qual cosa fa que l'alumnat sigui passiu. Només quan es demana per part del professorat que ompli algun buit de la fitxa, que llegeixin en veu alta o que apuntin quelcom important, l'alumnat "s'activa". Només un professor utilitza l'alumnat per facilitar la comprensió del contingut impartit i això fa que l'alumnat estigui més actiu. Cal destacar que el professorat de matèria guia a l'alumnat per assenyalar allò que és important aprendre o saber memorísticament. El professorat de matèria, i també de suport, comproven que s'entén el que s'està explicant o l'activitat a desenvolupar. Quan l'alumnat està treballant, el professorat de matèria supervisa l'activitat, passejant-se per la classe. Paral·lelament, el professorat de suport supervisa l'activitat de l'alumnat USEE i si cal, també ofereix suport a la resta de l'alumnat que ho sol·licita en alguna ocasió, es dona el cas que el professorat de suport, sense deixar de supervisar l'alumnat USEE, dona suport continuat a altres companys/es a l'aula durant les explicacions del professorat de matèria.

A l'inici de la sessió, i si hi ha deures, el professorat es passeja per la classe per avaluar la tasca feta o per controlar si s'ha fet o no (encara que a les gravacions no s'ha pogut detectar quin tipus de registre porta). En aquest cas, algun professor/a va apuntant a una llibreta qui ha fet la tasca o la nota. Si hi ha professorat USEE, és aquest qui s'encarrega d'atendre totes les necessitats de l'alumnat USEE. Si no hi és, el professorat de matèria tracta a l'alumnat USEE exactament igualment que a la resta. No s'ha detectat comportament disruptiu a les sessions. Més aviat es tracta d'alumnat passiu, especialment l'alumnat USEE, especialment quan no està el professorat de la USEE. Només, esporàdicament, l'alumnat pregunta algun concepte bé per repetir el que s'ha d'apuntar o bé per respondre al que demana el professorat de matèria. A la sessió on el professor fa participar més a l'alumnat hi ha una major implicació d'aquest en el seu procés d'aprenentatge, ja que comenta amb els seus companys o pregunta més al professor. Predomina un tipus d'aprenentatge d'assaig-error i memorístic.

Referent a la metodologia emprada pel professorat de la USEE, cal dir que es redueix a l'alumnat USEE o, com a molt, al grup on aquest està. Seu al seu costat i explica (majoritàriament allò que no s'ha entès), supervisa (les activitats que està realitzant) i guia aquest alumnat. Pren moltes notes sobre el que està explicant el professorat de matèria i porta un control de les activitats i del contingut que ha de saber l'alumnat. A vegades, sembla un/a alumne/a més a la classe. També pot ajudar a la resta d'alumnes que integren el grup on està l'alumnat USEE. No intervé en les explicacions del professorat de matèria. Les adaptacions de les activitats per l'alumnat USEE corren a càrrec seu. El tipus d'aprenentatge que predomina continua essent l'assaig i error.

3.4.5. Els qüestionaris

Dos han estat els anàlisis estadístics realitzats a partir dels qüestionaris dissenyats i aplicats en el marc d'aquest estudi. Per una banda, l'**anàlisi estadístic descriptiu** de les dades descriptives dels qüestionaris, el qual ens permet caracteritzar la mostra participant tant d'alumnat, com de professorat. Per una altra banda, l'**anàlisi estadístic correlacional i inferencial** de les dades que configuren les escales de cadascun dels qüestionaris, que ens ha permet determinar si existeix o no relació, així com diferències significatives entre els diferents ítems i variables de caracterització (com ara el sexe, l'edat, el curs acadèmic, l'experiència docent, l'experiència amb professorat de suport a l'aula, o l'experiència amb alumnat USEE a l'aula, etc.) al voltant de la concepció dels tres eixos claus

analitzats en el marc d'aquest estudi: el concepte d'inclusió, les actituds i creences envers la inclusió i la docència compartida.

3.4.5.1. L'alumnat

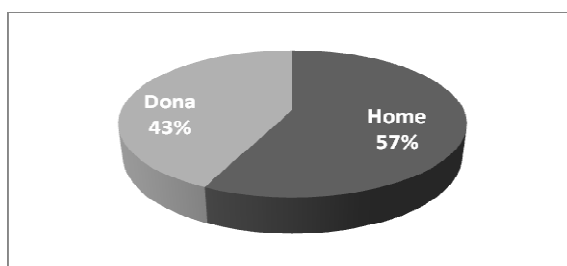
Caracterització

La mostra d'alumnat participant en aquest estudi ha estat de 310 alumnes (n=310) entre primer i quart de la ESO de l'Institut Rovira-Forns.

En termes general, la mostra d'alumnat participant es caracteritza per haver estat una mostra equilibrada en gairebé totes les variables analitzades: sexe, edat, curs acadèmic, tipologia de grup (classe i grup instrumental) i experiència amb professorat USEE a l'aula.

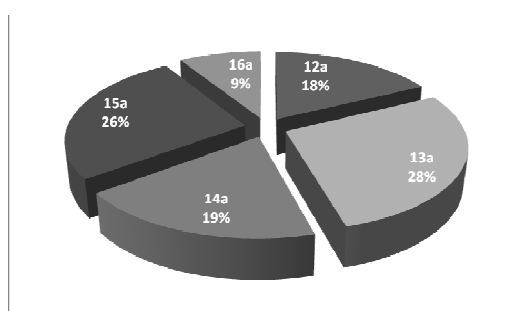
De l'anàlisi estadístic de les dades descriptives de la mostra s'infereix el següent **perfil d'alumnat**³:

Respecte a la variable *sexe* del total d'alumnes participants dir que el 56.5% (un total de 175 alumnes) són homes, mentre que el 42.6% (un total de 132 alumnes) són dones, tal i com es mostra al gràfic que segueix a continuació:

Gràfic 1. Distribució de l'alumnat segons sexe

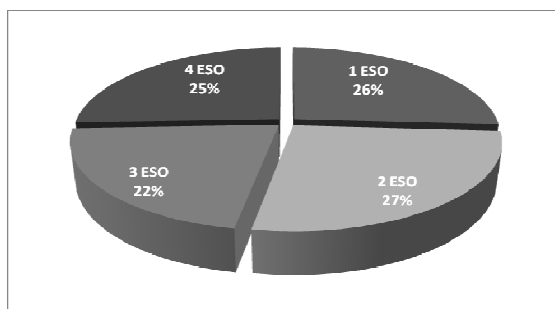
L'edat mitja de l'alumnat participant es troba entre els 13-14 anys dada que justificaria el fet que, en quant a la distribució per *curs acadèmic* d'aquest alumnat, la major participació ha estat la de l'alumnat de 2on. d'ESO. No obstant, les xifres són molt equilibrades: al voltant del 20% de participació per edat i curs acadèmic encara que, per edat, el grup d'alumnes de 16 anys ha estat el menys representatiu, tal i com es pot veure als gràfics que segueixen.

Gràfic 2. Distribució de l'alumnat segons edat

³ Cal tenir en compte que en l'explotació estadística de les dades algunes d'aquestes poden esdevenir valors perduts (*Missing System*) fet que explicaria perquè no sempre la suma dels valors resultants durant la caracterització sigui el 100% del valor de la mostra.

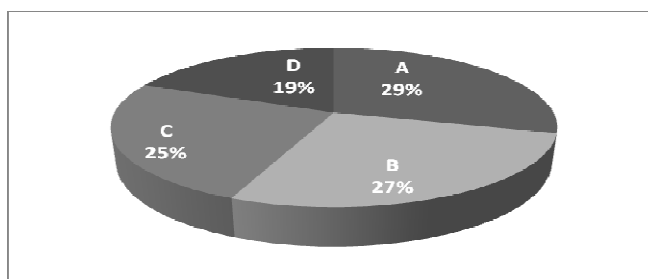

Gràfic 3. Distribució de l'alumnat segons *curs acadèmic*

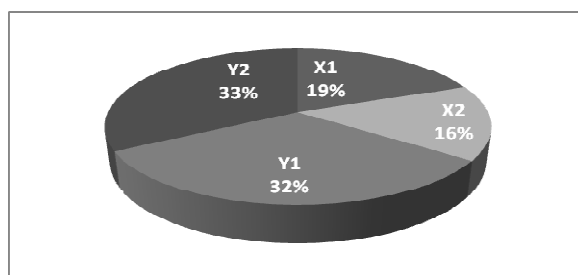
Els grups de la ESO a l'Institut Rovira-Forns es troben distribuïts en quatre classes (A, B, C i D) i responen a un criteri de distribució que identifica quatre tipus de grups anomenats grups instrumentals (X1, X2, Y1 i Y2).

La distribució per *classe* ha estat equilibrada (al voltant del 25% per cadascuna), encara que el percentatge de participació ha estat inferior a la classe D.

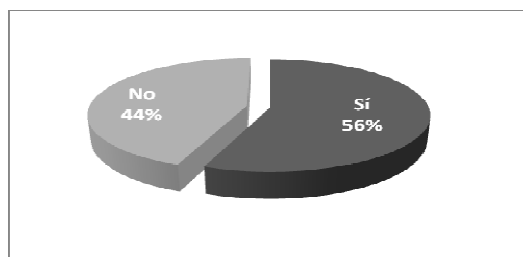
Gràfic 4. Distribució de l'alumnat segons *classe*

En quant al *grup instrumental*, el 48.1% del total de la mostra són alumnes que es troben en algun dels quatre grups instrumentals, essent la distribució mitja d'un 13% per grups a excepció del grup instrumental X2 que només representa el 8.1%, tal i com es pot veure a continuació.

Gràfic 5. Distribució de l'alumnat segons *grup instrumental*

Així mateix, encara que només el 5.5% de la mostra d'alumnes participant (un total d'11) és *alumnat USEE*, cal dir que la presència del professorat de suport (professorat USEE) a l'aula ordinària fa que el 53.5% dels alumnes participants de l'estudi (un total de 166) hagin tingut experiència amb aquest professorat, encara que un 42.3% (un total de 131) afirmi no haver-hi participat mai en classes amb professorat de suport a l'aula, com queda reflectit a continuació.

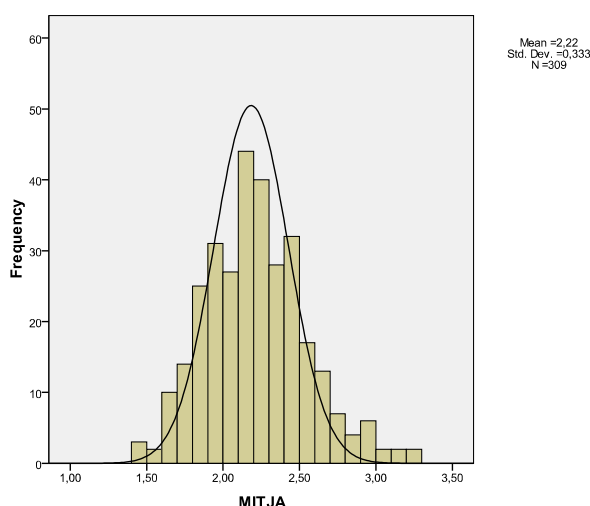
Gràfic 6. Distribució de l'alumnat segons experiència amb professorat USEE

Descriptiu de l'escala

L'anàlisi estadístic descriptiu dels 28 ítems que conformen l'escala del qüestionari adreçat a l'alumnat, ens permetrà conèixer i descriure quina és la seva postura envers els tres elements analitzats en aquests estudi: inclusió, actituds i creences i docència compartida.

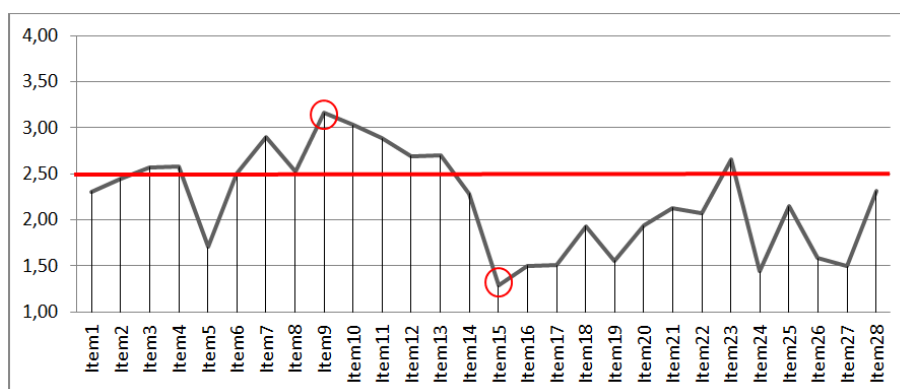
En primer lloc, dir que l'escala presenta un valor alpha de Cronbach elevat ($\alpha = 0.79$, per una $n=310$) que garanteix la fiabilitat d'aquesta.

L'escala estableix per cadascun dels ítem una valoració d'1 (valor mínim, *Mai*) a 4 (valor màxim, *Sempre*). En termes generals tenim que la mitja general del total de la mostra d'alumnat participant és de 2.22 ($\bar{x} = 2.22$), una mitja que es troba un mica per sota de la mitja teòrica ($\bar{x} = 2.50$), però amb una distribució normal.

Gràfic 7. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala d'alumnat

El valor mig que major puntua és el de l'ítem 9 ($\bar{x} = 3.16$) referint-se a la idoneïtat de que a l'Institut hi hagin alumnes amb discapacitat i de diferent països (bona percepció de la **diversitat** i la **inclusió**). El valor mig que menor puntua és el de l'ítem 15 ($\bar{x} = 1.29$) amb relació al rol que el professorat USEE desenvolupa a l'aula (**docència compartida**) i més concretament amb el fet que, en general, l'alumnat enquestat no atribueix al professorat USEE certes competències docents com ara explicar a classe. Aquesta dada ens fa pensar que aquesta actuació docent es percebuda per l'alumnat com una competència exclusiva del professorat de matèria i que l'explicació que el professorat de suport USEE pugui desenvolupar queda relegada a l'atenció donada majoritàriament a l'alumnat USEE dintre de l'aula ordinària.

Gràfic 8. Puntuació mitja dels ítems (escala alumnat)

Tal i com es pot observar al gràfic anterior, els **ítems** amb una **mitja superior** a la mitja teòrica (7, 10, 11, 12, 13 i 23) són tots aquells que fan referència al **rol** que tant el **professorat de matèria**, com el de suport desenvolupen amb relació a l'alumnat (amb dificultats d'aprenentatge (DA) –no alumnat USEE⁴– i sense), així com les **relacions** que s'estableixen entre professorat i alumnat, i entre el propi alumnat (amb i sense DA). L'alumnat considera que:

- El professorat es preocupa perquè els seus alumnes facin bé la feina.
- Els alumnes amb DA són tractats amb respecte.
- En general, tant l'alumnat com el professorat estan contents un dels altres (percepció d'una bona relació).
- Existeix una exclusivitat dels professorat de suport a l'aula ordinària. És a dir, aquest es limita a donar suport als alumnes amb DA (especialment a l'alumnat USEE).
- Els alumnes estableixen amistat amb altres alumnes amb DA.

El **ítems** que presenten una puntuació **mitja inferior** a la mitja teòrica (14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28) fan referència especialment a les **metodologies** i dinàmiques que s'estableixen dintre de l'aula ordinària amb el professorat de suport i l'alumnat USEE, així com les **relacions** que s'estableix entre l'alumnat USEE i no USEE. És important parar atenció en aquest punt donat que, a la llum d'aquests resultats, es torna a veure clarament la diferenciació que els alumnes fan entre els alumnes USEE i els alumnes que, encara que tinguin algun tipus de DA, no són considerats alumnat USEE. Al voltant d'això, l'alumnat considera que:

- El professorat USEE no té molta presència participativa a l'aula. Per exemple, la majoria d'alumnes enquestat no consideren que el professorat de suport USEE s'involucri en tasques com ara la correcció d'activitats desenvolupades a l'aula, o que la seva participació a l'aula es limita a l'atenció de l'alumnat USEE de manera que, en general, la resta d'alumnes consideren que no acostumen a adreçar-se al professorat de suport USEE quan tenen dificultats, per exemple, alhora de fer algun tipus d'activitat.
- Les metodologies utilitzades a l'aula per part del professorat de matèria (encara que estigui el professorat de suport USEE present) no afavoreixen ni el treball en equip, ni el desenvolupament d'activitats conjuntament amb l'alumnat USEE.
- En general, als alumnes no els hi agrada treballar amb l'alumnat USEE, tampoc amb alumnat amb DA, però per contra, consideren que sí tenen amics amb DA mentre que no consideren amics a l'alumnat USEE.
- L'alumnat, per norma general, no es relaciona al pati amb l'alumnat USEE i consideren que tenen dificultats per relacionar-se amb aquest alumnes (també, algunes vegades, amb altres alumnes amb DA).

⁴ És important aclarir que l'alumnat fa distinció entre els alumnes amb dificultats d'aprenentatge (alumnes que encara que tenen dificultats no assisteixen a l'aula USEE) i els alumnes USEE (aquells alumnes que assisteixen a l'aula USEE i que reben el suport del professorat USEE dins i fora de l'aula ordinària).

- Anar a l'Institut no és el que més els hi agrada, encara que cal especificar aquest aspecte és un dels que més s'aproximen a la mitja teòrica.

Finalment comentar amb relació als ítems 2, 3 i 4 que aquests són els que es troben gairebé en la mitja teòrica ($\bar{x} = 2.45$; $\bar{x} = 2.57$; $\bar{x} = 2.58$ respectivament). Aquests ítem deixen de manifest que a la majoria dels alumnes enquestats els hi agraden les classes i que quan tenen algun tipus de problema durant el seu procés d'ensenyament-aprenentatge demanen i reben ajuda tant per part del professorat, com per part de la resta dels seus companys.

Correlacional de l'escala

L'**anàlisi de correlació** bilateral (coeficient de correlació de Pearson) dels ítems de l'escala ens permet veure si s'estableixen relacions de dependència significativa entre els ítems.

Els resultats obtinguts estableix que, efectivament, existeixen relacions significatives entre alguns d'aquests ítems, encara que la intensitat de relació establerta oscil·la entre baixa ($r \leq 0.40$) i moderada ($0.41 \leq r \leq 0.7$) amb una tendència de correlació positiva (en la seva majoria) i negativa (entre determinats ítems), tal i com es pot veure a la taula que segueix a continuació.

	Item1	Item2	Item3	Item4	Item5	Item6	Item7	Item8	Item9	Item 10	Item 11	Item 12	Item1 3	Item 14	Item 15	Item 16	Item 17	Item 18	Item 19	Item 20	Item 21	Item 22	Item 23	Item 24	Item 25	Item 26	Item 27
Item1	1																										
Item2	,115*	1																									
Item3		,176**	1																								
Item4	,161**	,123*	,143*	1																							
Item5					1																						
Item6		,181**	,212**		,132*	1																					
Item7		,240**	,191**	,206**	,159**	,363**	1																				
Item8						-,143*	-,242**	1																			
Item9	,127*	,214**		,115*			,129*		1																		
Item10							,115*		,173**	1																	
Item11	,164**	,455**	,227**	,166**	,128*	,403**	,373**	-,271**	,180**		1																
Item12		,222**	,171**	,150**		,253**	,149**	-,144*	,155**		,356**	1															
Item13					,323**							,125*	1														
Item14			,206**		,360**	,176**				,134*	,116*	,225**	,261**	1													
Item15		,178**			,458**							,120*	,147*	,212**	1												
Item16					,290**		,117*					,165**	,113*	,237**	,383**	1											
Item17					,446**		,149*			,149*		,187**	,250**	,476**	,317**	1											
Item18					,287**		,130*					,123*		,243**	,258**	,211**	1										
Item19					,521**			-,117*				,325**	,213**	,357**	,289**	,333**	,437**	1									
Item20					,364**	,126*	,131*		,136*		,151**	,348**	,220**	,404**		,249**	,218**	,518**	1								
Item21	,223**				,288**		,121*		,179**		,231**	,235**	,129*	,300**	,118*	,133*	,157**	,246**	,419**	1							
Item22	,126*				,328**		,199**		,173**		,221**	,216**	,183**	,258**		,210**	,126*	,369**	,567**	,250**	1						
Item23	,179**				,122*		,162**		,185**	,118*	,206**	,134*	,161**	,181**		,199**	,156**	,322**	,347**	,482**	1						
Item24					,345**					,133*			,139*	,259**		,202**	,232**	,392**	,299**	,302**	,507**	,285**	1				
Item25																,149**				,260**	,196**	,514**	,366**	1			
Item26																						-,156**				1	
Item27	,119*				,163**					-,122*			,126*	,156**	,189**	,235**	,228**	,202**					-,137*	,158**		,452**	1
Item28		,442**	,140*	,115*		,228**	,190**	-,133*	,194**		,394**	,330**			,214**			,117*	,138*	,159**	,191**	,181**		,168**			,192**

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Taula 5. Correlació ítems escala alumnat

Com es pot veure a la taula anterior, el nivell de dependència dels ítems que correlacionen és majoritàriament baix ($r \leq 0.40$), amb una tendència de correlació positiva.

Per fer una interpretació dels resultats, focalitzem l'atenció en aquells ítems que, per una banda, correlacionen moderadament ($0.41 \leq r \leq 0.7$) amb tendència positiva i, per una altra, aquells ítems que correlacionen amb una tendència negativa.

Els resultats ens indiquen que existeix una relació positiva (encara que amb un nivell de dependència moderat) entre el fet de que:

- A l'alumne l'agradi la majoria de les seves classes, li agradi anar a l'Institut i estigui content amb el professorat. És a dir, quan l'alumne està content amb el professorat, les classes li resulten més atractives i conseqüentment, presenta una predisposició positiva per anar a l'Institut.
- El professorat tinguin interès per escoltar les idees dels seus alumnes i de que l'alumne estigui content amb el professorat. És a dir, quan el professorat s'interessa pels seus alumnes, aquests tenen una millor percepció del professorat i manifesten estar-hi més contents.
- Un professor de suport USEE estigui a l'aula i el suport que això suposa pel procés d'aprenentatge del l'alumne. És a dir, els alumnes consideren que tenir un professor de suport USEE en algunes de les classes li ajuda a aprendre si aquest professor participa en la correcció de les activitats.
- Un professor de suport USEE estigui a l'aula i el treball amb companys USEE. És a dir, la presència del professorat de suport USEE en algunes de les classe, fa possible el treball, el desenvolupament d'activitats amb companys USEE.
- L'alumne treballi i faci activitats amb alumnes amb DA i USEE i la relació que s'estableix. És a dir, quan un alumne fa activitats amb altres alumnes amb DA o USEE, a aquest li agrada treballar amb ells i això millora la relació que estableixen (juguen al patí, es consideren amics).
- L'alumne tingui dificultats de relació amb alumnes amb DA i amb alumnes USEE. És a dir, quan un alumne té dificultats de relació amb l'alumnat USEE, també té dificultats de relació amb alumnes amb DA.

Per una altra banda, els resultats ens indiquen que existeix una relació negativa (correlació inversament proporcional) entre:

- L'interès del professorat per escoltar els seus alumnes, la preocupació per la feina que fan i la preferència del professorat per certs alumnes. És a dir, els alumnes consideren que aquell professor que mostra un interès per escoltar les idees dels seus alumnes i que es preocupa per què els seus alumnes facin bé la feina, mostren menys preferència per cert alumnes més que per altres.
- La preferència del professorat per certs alumnes i la satisfacció dels alumnes. És a dir, quan l'alumne percep que el professor té preferència per cert alumnes més que per altres, l'alumne està menys content amb aquest professor, l'alumne té la sensació que el professor està menys content amb ell i també disminueix el seu interès per anar-hi a l'Institut.
- La preferència del professorat per certs alumnes i el treball amb companys USEE. És a dir, quan l'alumne percep que el professor té preferència per cert alumnes més que per altres, considera que el professor no impulsa el desenvolupament de treballs amb companys USEE.
- El tracte de respecte als alumnes amb discapacitat (DA) i la dificultat de relació amb aquests alumnes. És a dir, el fet que a l'Institut els alumnes amb discapacitat (DA) siguin tractats amb respecte, fa que hi hagi menys dificultats per relacionar-se amb aquest alumnat per part de la resta d'alumnes.
- Les dificultats de relació amb alumnes USEE i DA i la percepció d'amistat. És a dir, els alumnes que consideren que els companys de la USEE o amb DA com amics, tendeixen a reduir les dificultats per relacionar-se amb ells.

Inferencial de l'escala

L'anàlisi estadístic inferencial de les dades obtingudes a l'escala de l'alumnat ens permet determinar si existeixen o no diferències significatives en els resultats en funció de les següents variables: el curs acadèmic dels alumnes, la condició de ser o no alumnat USEE i l'experiència que l'alumnat tingui amb el professorat de suport USEE dins de l'aula.

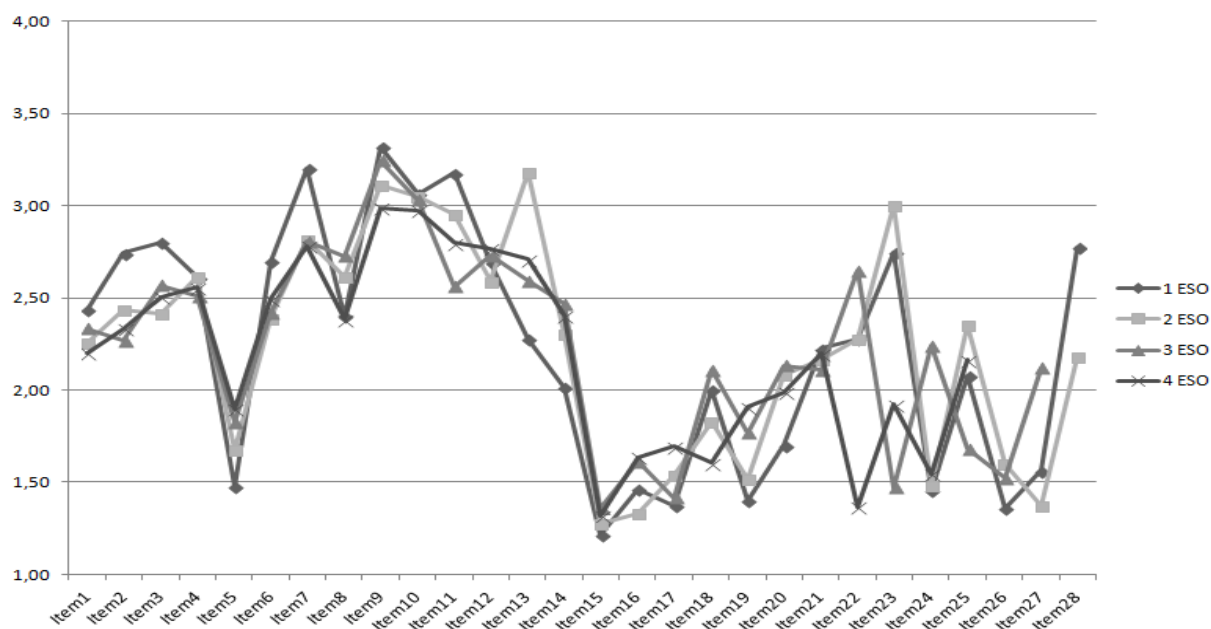
Per detectar si hi ha o no diferències significatives (Sig. < 0.05) s'han aplicat dos tipus de proves en funció de la variable a contrastar. Per la variable *curs acadèmic* s'ha aplicat la prova ANOVA de comparació de mitges. Per les variables *alumnat USEE* i *experiència amb professorat USEE* s'ha aplicat la prova T-Test per mostres independents.

Així doncs, en funció del **curs acadèmic** de l'alumne (entre 1r. i 4rt. d'ESO) s'identifiquen diferències significatives en els ítems vinculats a: el grau de satisfacció de l'alumne envers les classes, l'Institut i el professorat, la presència del professorat USEE a l'aula, el procés d'aprenentatge i el suport rebut, el treball en grup amb alumnat USEE i la relació amb aquest alumnat.

		Mitjana	SD (desviació estandar)	Sig.
Item2	1 ESO	2,74	,797	,000
	2 ESO	2,43	,702	
	3 ESO	2,27	,566	
	4 ESO	2,33	,658	
Item3	1 ESO	2,80	,933	,025
	2 ESO	2,41	,785	
	3 ESO	2,57	,821	
	4 ESO	2,51	,766	
Item5	1 ESO	1,48	,871	,023
	2 ESO	1,68	,868	
	3 ESO	1,83	1,011	
	4 ESO	1,90	,912	
Item7	1 ESO	3,20	,807	,007
	2 ESO	2,82	,891	
	3 ESO	2,81	,909	
	4 ESO	2,78	,907	
Item11	1 ESO	3,18	,844	,000
	2 ESO	2,95	,800	
	3 ESO	2,56	,806	
	4 ESO	2,80	,807	
Item13	1 ESO	2,28	1,263	,000
	2 ESO	3,18	,952	
	3 ESO	2,59	1,123	
	4 ESO	2,71	,936	
Item14	1 ESO	2,01	1,037	,030
	2 ESO	2,30	1,045	
	3 ESO	2,47	1,054	
	4 ESO	2,41	,899	
Item16	1 ESO	1,46	,674	,015
	2 ESO	1,33	,630	
	3 ESO	1,61	,662	
	4 ESO	1,64	,705	
Item19	1 ESO	1,40	,773	,040
	2 ESO	1,52	,691	
	3 ESO	1,77	,909	
	4 ESO	1,61	,694	

		Mitjana	SD (desviació estandar)	Sig.
Item20	1 ESO	1,70	1,024	,027
	2 ESO	2,08	,900	
	3 ESO	2,10	,915	
	4 ESO	1,91	,846	
Item22	1 ESO	2,28	1,232	,000
	2 ESO	2,28	1,040	
	3 ESO	2,11	1,197	
	4 ESO	1,60	,831	
Item23	1 ESO	2,75	1,080	,000
	2 ESO	3,00	,870	
	3 ESO	2,65	1,022	
	4 ESO	2,20	,849	
Item25	1 ESO	2,08	,957	,027
	2 ESO	2,35	1,023	
	3 ESO	2,24	1,016	
	4 ESO	1,92	,769	
Item26	1 ESO	1,36	,738	,033
	2 ESO	1,60	,910	
	3 ESO	1,68	,858	
	4 ESO	1,73	,816	
Item28	1 ESO	2,77	1,120	,000
	2 ESO	2,18	,899	
	3 ESO	2,12	,993	
	4 ESO	2,16	1,006	

Taula 6. ANOVA variable: *curs acadèmic*

Gràfic 9. Diferències entre cursos ESO (1r-4t)

Una lectura més detallada d'aquest resultat ens indica que les principals diferències s'identifiquen entre els cursos que conformen el primer cicle de la ESO (1r i 2n) i els cursos de segon cicle (3r i 4t). Puntualment, es detecten algunes diferències entre 2n-3r i 1r-4t, i entre 2n-4r i 1r-3r.

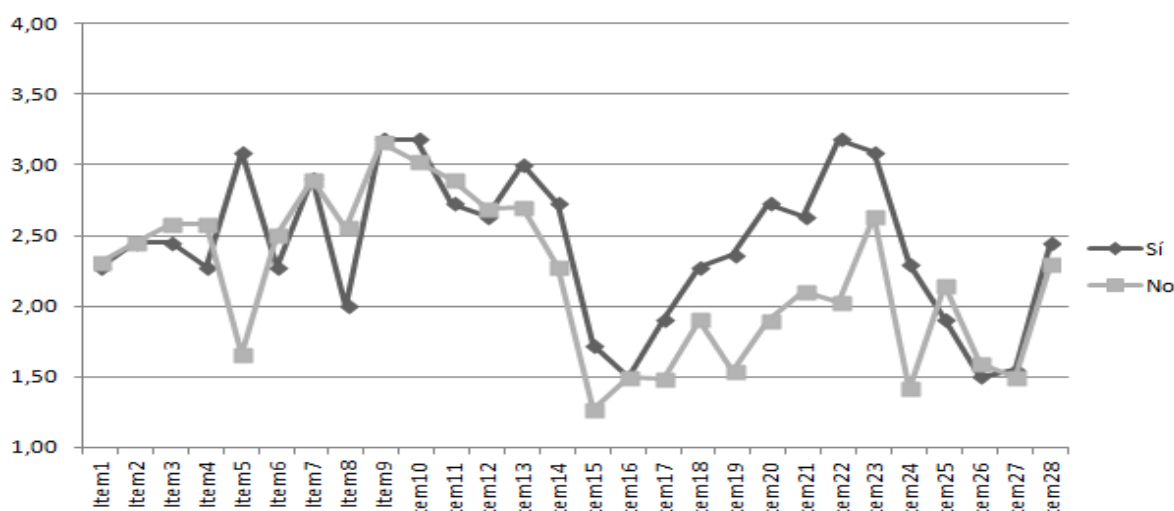
Les diferències esmentades fan referència a:

- Els alumnes de tercer i quart de la ESO (envers als de primer i segon):
  - Tenen menys problemes a l'hora de demanar ajuda als professors quan tenen dificultats, independentment si el professor és de matèria o de suport USEE.
  - Consideren que la presència d'un professor de suport USEE a l'aula els hi ajuda a aprendre.
  - Perceben una metodologia de treball diferent a l'aula quan són dos els professors que es troben a la mateixa (el professor de matèria i el professor de suport). Aquesta metodologia es caracteritza per ser més cooperativa (en petits grups de treball).
  - Encara que estan més acostumats a treballar amb companys USEE, tenen més dificultats a l'hora de relacionar-se amb ells.
- Els alumnes de primer i segon de la ESO (envers als de tercer i quart):
  - Els hi agraden més la majoria de les classes i anar a l'Institut.
  - Perceben, per part del professorat, que aquest es preocupa més per la feina que fan fet que pot fer que, en general, estiguin més contents amb els professors.
  - Els hi agrada més treballar amb companys amb DA i consideren a aquests companys amics.
- Als alumnes de segon i tercer de la ESO (envers els de primer i quart), els hi agrada més treballar amb companys de la USEE i acostumen més a relacionar-se al pati amb els alumnes USEE.
- Els alumnes de segons i quart de la ESO (envers els de primer i tercer) consideren que el professorat de suport USEE, quan està a l'aula ordinària, es dedica exclusivament als companys amb més dificultats per l'aprenentatge.

En funció de si l'**alumne** és o no alumnat **USEE**, s'identifiquen diferències significatives en els ítems vinculats a: la satisfacció de l'alumnat envers les classe, la percepció de l'alumnat sobre les preferències del professorat envers els alumnes, el paper que el professor de suport USEE té a l'aula, la relació i el treball conjunt amb alumnes USEE i amb DA.

	Alumnat USEE	Mitjana	SD (desviació estandar)	Sig.
Item2	Sí	2,45	1,036	,021
	No	2,45	,701	
Item8	Sí	2,00	,775	,032
	No	2,55	,985	
Item15	Sí	1,73	,786	,055
	No	1,26	,586	
Item17	Sí	1,91	1,221	,006
	No	1,48	,753	
Item21	Sí	2,64	1,027	,025
	No	2,11	,743	
Item24	Sí	2,30	1,160	,010
	No	1,41	,734	

Taula 7. T-Test variable: *alumnat USEE*

Gràfic 10. Diferències entre l'alumnat USEE i no USEE

Tal i com es pot veure, les diferències entre els alumnes USEE i no USEE són força significatives, a excepció de l'ítem 2 vinculat a la satisfacció envers les classes. Aquest resultat ens permeten suposar que el fet que hi hagi un professor de suport USEE a l'aula pot motivar que:

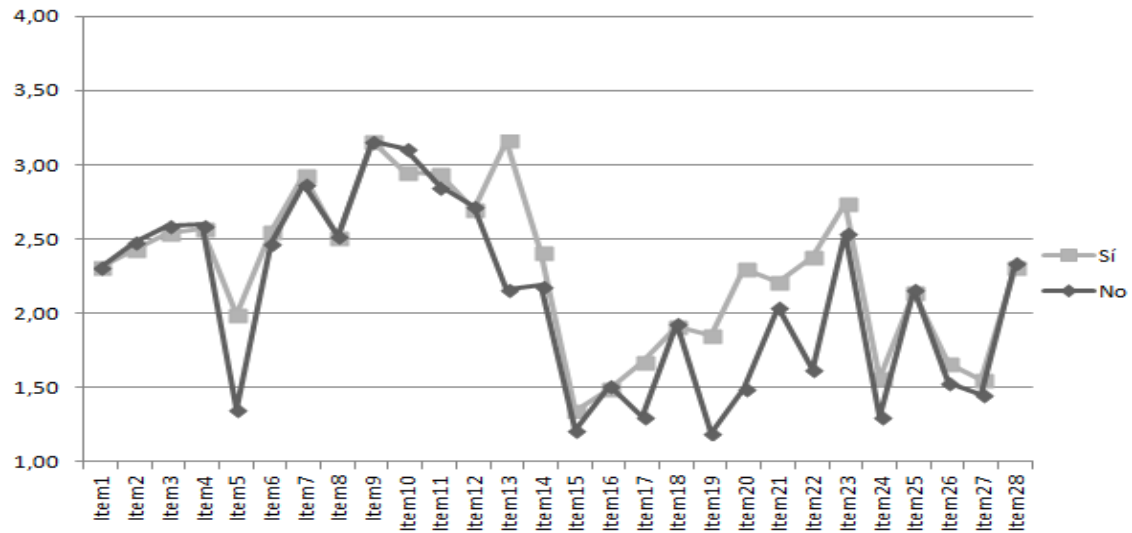
- Els alumnes no USEE (envers els alumnes USEE) tendeixen a pensar que el professorat té preferència per certs alumnes més que per altres.
- Els alumnes USEE (envers els alumnes no USEE):
  - Estiguin més satisfets amb la majoria de les classes.
  - Confirmin que el professor de suport expliqui a classe i doni suport en la correcció d'exercicis i activitats, donat que el professorat USEE és un suport immediat de l'alumnat USEE: els hi aclareixen les explicacions del professor de matèria, els hi ajuden a corregir els exercicis, etc.
  - Els hi agradi treballar amb altres companys amb DA, donat que ells mateixos també tenen dificultats d'aprenentatge.
  - Es relacionin entre ells mateixos al pati (cal recordar les dificultats que tenen la resta d'alumnes per relacionar-se amb l'alumnat USEE).

En funció de si l'alumne té o no **experiència amb el professorat USEE** dintre de l'aula, s'identifiquen diferències significatives en els ítems vinculats a: la satisfacció de l'alumnat envers l'Institut, la percepció de l'alumnat sobre les preferències del professorat envers els alumnes, el paper que el professor de suport USEE té a l'aula, la relació i el treball conjunt amb alumnes USEE i amb DA.

		Mitjana	SD (desviació estandar)	Sig.
Item5	Sí	1,99	,984	,001
	No	1,35	,682	
Item13	Sí	3,16	,903	,005
	No	2,16	1,091	
Item15	Sí	1,35	,604	,008
	No	1,21	,599	
Item17	Sí	1,67	,837	,000
	No	1,31	,667	
Item19	Sí	1,85	,774	,000
	No	1,20	,596	
Item22	Sí	2,38	1,112	,003

		Mitjana	SD (desviació estandar)	Sig.
	No	1,62	,959	
Item23	Sí	2,73	,944	,014
	No	2,54	1,075	
Item24	Sí	1,57	,820	,000
	No	1,30	,692	
Item28	Sí	2,31	,992	,043
	No	2,34	1,101	

Taula 8. T-Test variable: *experiència professorat USEE*

Gràfic 11. Diferències entre l'alumnat amb o sense experiència amb professorat USEE

Tal i com s'aprecia, les diferències entre els alumnes que tenen experiència amb professorat USEE i els que no són força significatives, a excepció dels ítems 15 i 28. Aquests resultats ens permeten suposar que, en general, els alumnes que tenen experiència amb un professor de suport USEE a l'aula valoren més positivament la tasca que fa aquest professor i la repercussió positiva que pot tenir la seva presència a l'aula en el seu procés d'aprenentatge. Així mateix, el fet de tenir experiència amb el professorat USEE, fa que els alumnes coneguin millor a l'alumnat USEE i amb DA i millorin les relacions que estableixen amb aquests.

Per contra, és curiós el fet que aquells alumnes que afirmen no tenir experiència amb professorat USEE a l'aula, valoren més positivament la seva satisfacció envers l'assistència a l'Institut, encara que la diferència és molt baixa entre uns i altres.

3.4.5.2. El professorat de matèria

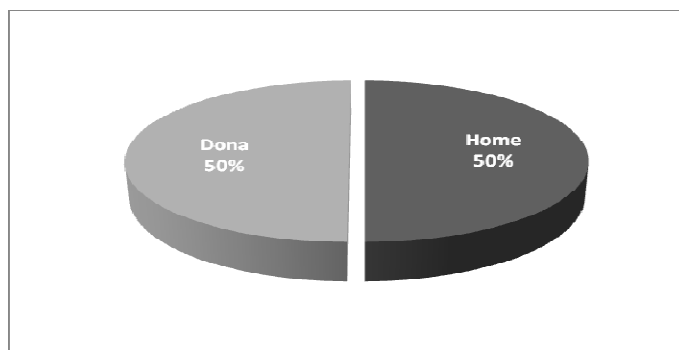
Caracterització

La mostra de professorat participant en aquest estudi ha estat de 16 professors (n=16).

En termes general, la mostra de professorat participant es caracteritza per haver estat una mostra equilibrada en gairebé totes les variables analitzades: sexe, edat, curs acadèmic on imparteixen docència, matèries impartides, formació, experiència docent, etc.

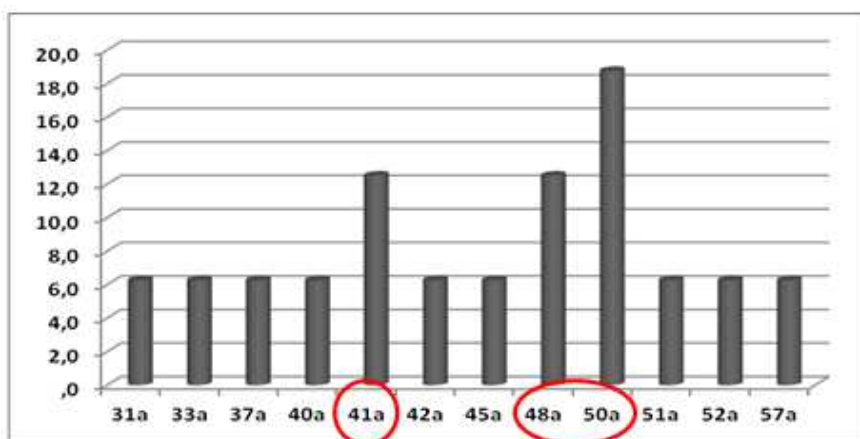
De l'anàlisi estadístic de les dades descriptives de la mostra s'infereix el següent **perfil del professorat**:

Respecte a la variable *sexe* del total de la mostra de professors dir que el 50% (un total de 8 professors) han estat homes i l'altre 50% (un total de 8 professores) han estat dones, tal i com es mostra al gràfic que segueix a continuació.

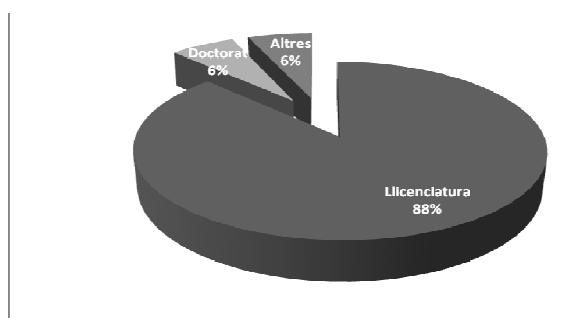
Gràfic 12. Distribució del professorat segons sexe

L'*edat* mitja del professorat participant és de 44 anys ($\bar{x} = 44$), essent els 41, 48 i 50 anys les freqüències d'edat més altes.

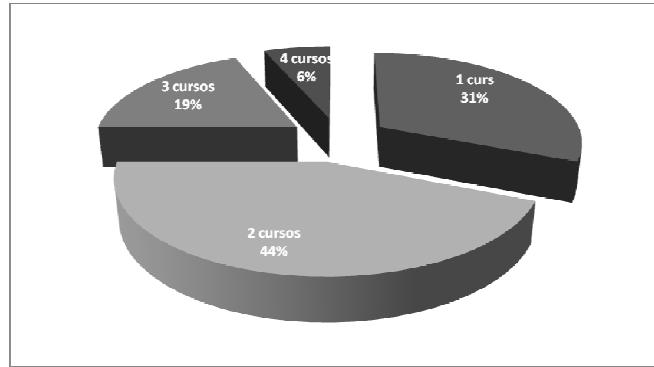
Gràfic 13. Distribució del professorat segons edat

La *formació* inicial del professorat participant, com a professors del nivell de Secundària Obligatòria, respon a la titulació universitària de Llicenciatura (el 87.5%). Només un persona de la mostra (6.3%) té una titulació superior equivalent a doctorat.

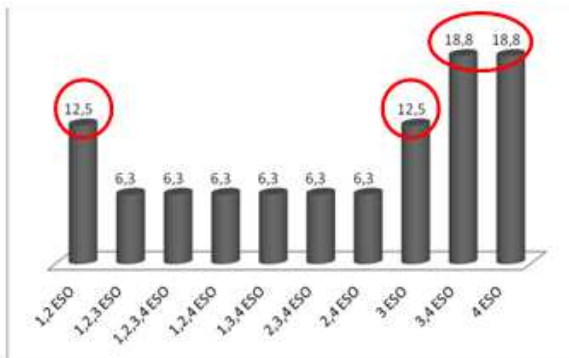

Gràfic 14. Distribució del professorat segons formació

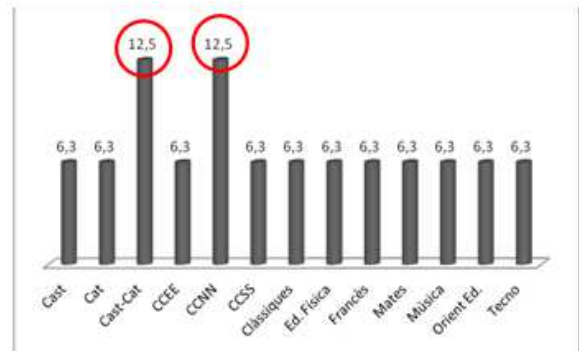
Majoritàriament, el professorat participant imparteix docència *en* un o dos *cursos* (essent la $\bar{x} = 2$) en els *nivells* entre 1r i 4t d'ESO, en les diferents *matèries* que conformen aquest nivell educatiu, essent les més representatives les llengües i les ciències naturals, tal i com s'aprecia als gràfics que segueixen.

Gràfic 15. Distribució del professorat segons *número de cursos*

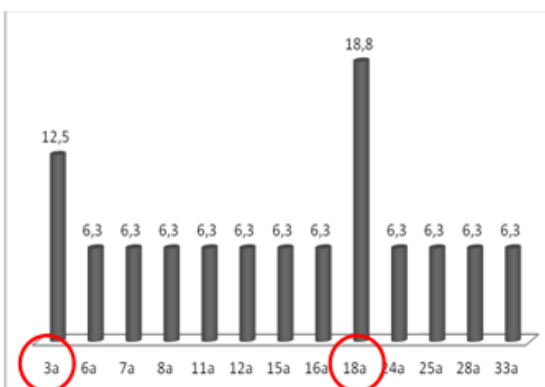

Gràfic 16. Distribució del professorat segons *nivell (%)*

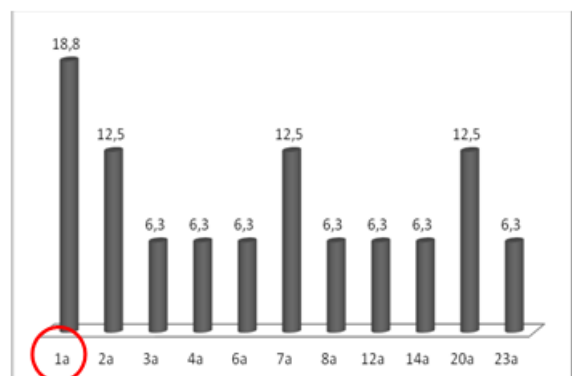

Gràfic 17. Distribució del professorat segons *matèria (%)*

El professorat participant té una mitja d'anys d'experiència docent elevada ($\bar{x} = 15$), dada que també és representativa amb relació a la mitja d'anys que el professorat porta impartint docència a l'Institut Rovira-Forns ($\bar{x} = 8$), encara que és el professorat que porta un any d'experiència al centre el que amb més freqüència es presenta a la mostra.

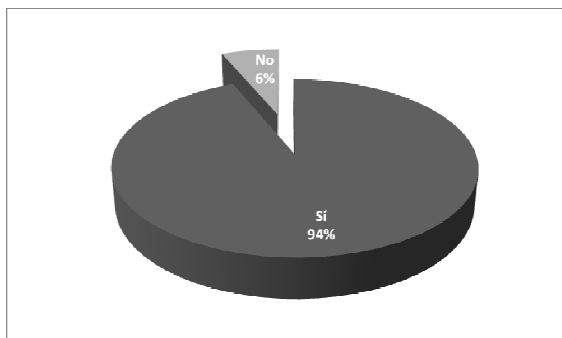

Gràfic 18. Distribució del professorat segons *anys d'experiència docent (%)*

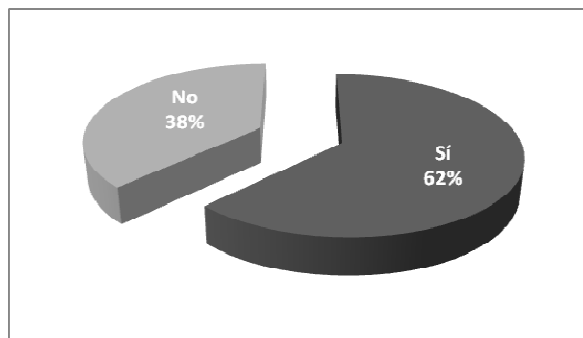

Gràfic 19. Distribució del professorat segons *anys d'experiència docent al centre (%)*

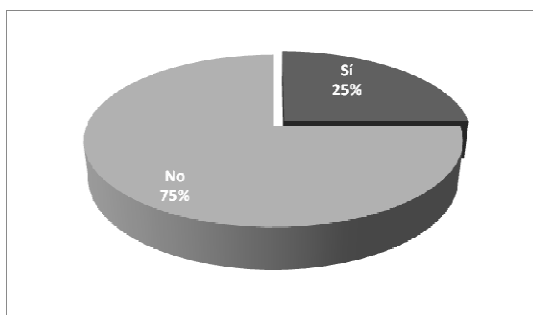
Amb relació a les necessitats educatives especials (NEE), el professorat de la mostra presenta un alt percentatge en quant a *experiència docent amb NEE* (93.8% afirmen tenir experiència), així com *experiència general amb persones amb discapacitat* (el 62.5% així ho indiquen), encara que la seva *formació* en aquest àmbit és molt escassa (el 75% no han rebut formació vinculada).

Gràfic 20. Distribució del professorat segons experiència amb NEE

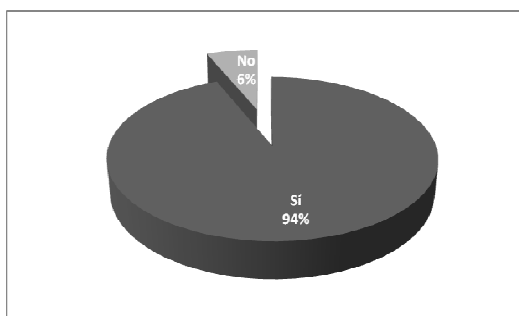

Gràfic 21. Distribució del professorat segons experiència amb persones amb discapacitat

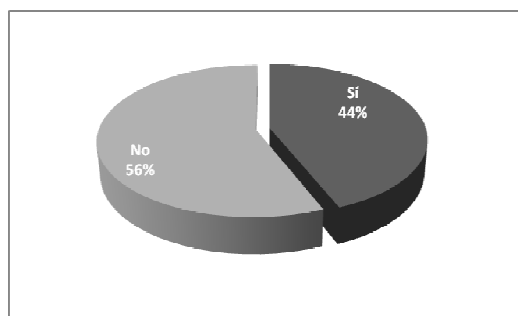

Gràfic 22. Distribució del professorat segons formació en l'àmbit de les NEE

Finalment, amb relació a la variable *docència compartida*, el professorat de la mostra confirma tenir experiència a l'Institut (el 93.8% així ho indica). És a dir, el professorat de suport USEE accedeix a les seves classes, encara que prèviament a la seva incorporació a l'Institut Rovira-Forns molts dels professors enquestats no havien tingut experiència en l'àmbit de la docència compartida (el 56.3% confirma no haver-hi treballat abans amb un professor de suport a l'aula).

Gràfic 23. Distribució del professorat segons experiència en docència compartida

Gràfic 24. Distribució del professorat segons experiència en docència compartida prèvia

Descriptiu de l'escala

L'escala general del qüestionari del professorat consta d'un total de 59 ítems distribuïts en tres sub-escalaes al voltant de tres eixos i/o factors d'anàlisi:

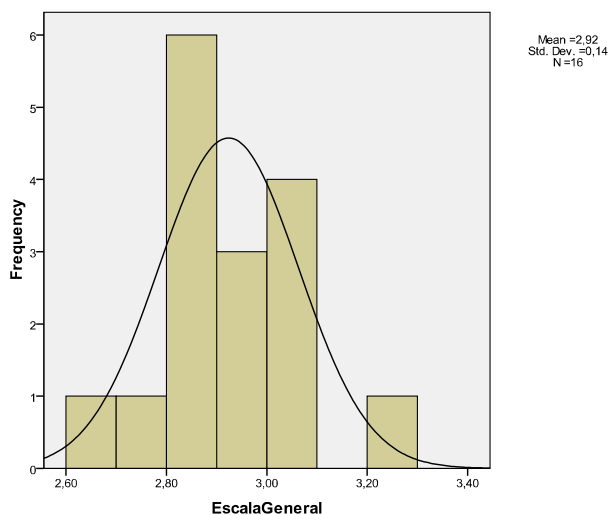
- Escala B2, sobre el concepte d'**inclusió** amb un total de 17 ítems.
- Escala B3, sobre les **creences i actituds** envers la inclusió amb un total de 18 ítems.
- Escala B4, sobre la **docència compartida** amb un total de 24 ítems.

L'anàlisi estadístic descriptiu de les sub-escals que conformen el total del qüestionari adreçat al professorat, ens permetrà conèixer i descriure quina és la postura que el professorat participant té envers els elements analitzats en aquests estudi: inclusió, actituds i creences i docència compartida.

En primer lloc, dir que l'escala general presenta un valor alpha de Cronbach moderat ($\alpha = 0.69$) encara que suficient, donada la dimensió de la mostra ($n=16$), per garantir la seva fiabilitat.

Les sub-escals estableixen per cadascun dels ítem una valoració entre 1 i 4 (1 -valor mínim, *Totalment en desacord*- i 4 -valor màxim, *Totalment d'acord*- per les sub-escals B2 i B3; 1 -valor mínim, *Gairebé mai*- i 4 -valor màxim, *Sovint*- per la sub-escala B4).

Un primer anàlisi general de l'escala en la seva totalitat (escals B2, B3 i B4 integrades) ens dona una mitja general de 2.92 ($\bar{x} = 2.92$), per sobre de la mitja teòrica ($\bar{x} = 2.50$), amb una distribució normal.

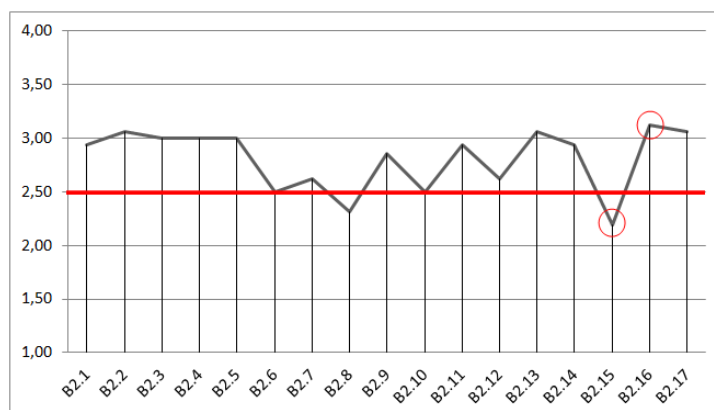

Gràfic 25. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala professorat

Si miren la mitja en cadascuna de les sub-escals, ens adonarem que totes presenten un valor mig per sobre de la mitja teòrica ($\bar{x} = 2.80$, $\bar{x} = 2.53$, $\bar{x} = 3.49$ per B2, B3 i B4 respectivament), essent B4 (docència compartida) la que presenta el valor més elevat i per tant, cal suposar, que és l'escala que identifica les millors valoracions.

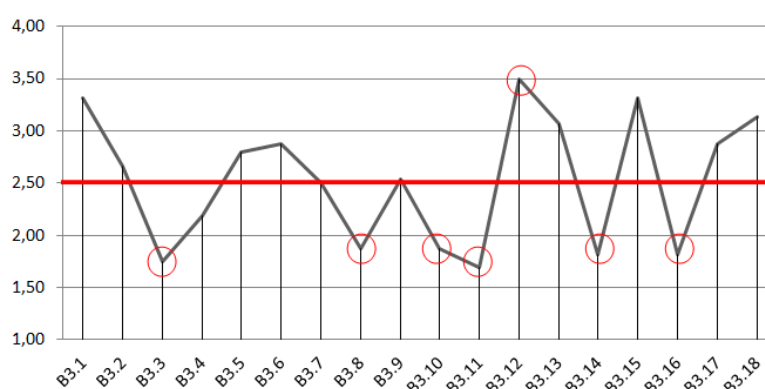
Si analitzem quin són els ítems extrems en cadascuna de les sub-escals, els resultats ens indiquen que:

- Per l'escala B2 (inclusió) l'ítem amb una mitja superior és aquell que fa referència a l'avaluació dels assoliments de l'alumnat en funció de les seves capacitats (ítem 16, $\bar{x} = 3.13$), mentre que el que presenta la mitja més baixa és aquell que fa referència a la coordinació entre el professorat de diferents matèries per generalitzar l'acció educativa a dur a terme amb l'alumnat amb NEE (ítem 15, $\bar{x} = 2.19$).

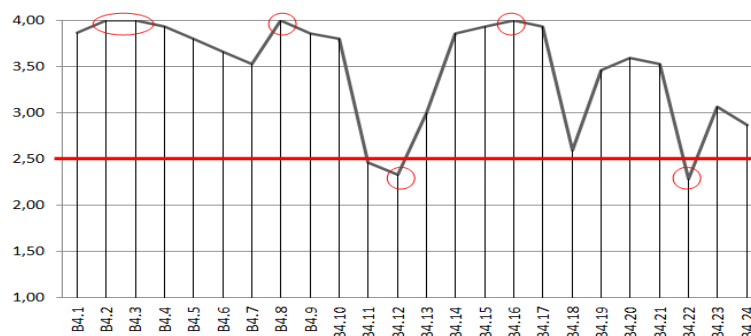
Gràfic 26. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B2 (escala professorat)

- Per l'escala B3 (actituds i creences) l'ítem millor valorat és aquell vinculat a la predisposició del professorat a fer partícip a l'alumnat amb NEE en les activitats socials de l'aula (ítem 12, $\bar{x} = 3.50$). Així mateix, l'ítem que presenta la mitja més baixa és aquell que fa referència a l'establiment d'un contacte breu amb persones amb NEE (ítem 3, $\bar{x} = 1.75$). És important atendre a aquesta dada ja que el valor baix que el professorat dona a aquest ítem és una valoració positiva, en la mesura que no estan d'acord en afirmar que estableixen contactes breus i finalitzen ràpidament l'atenció donada a les persones amb NEE. No passa el mateix amb els ítems 8, 10 i 11 ($\bar{x} = 1.88$, $\bar{x} = 1.88$ i $\bar{x} = 1.69$ respectivament), que evidencien la manca de recursos materials del centre per atendre les NEE a l'aula ordinària, la manca d'implicació del professorat a l'hora de dissenyar els plans individuals (PI) de l'alumnat amb NEE conjuntament amb el professorat de suport a la inclusió (els PI no s'estan portant a terme de manera adequada i es detecta una manca de formació per part del professorat al respecte), i la manca d'adaptació del procés d'ensenyament-aprenentatge (no es graduen i diversifiquen les activitats d'aprenentatge) en funció de les capacitats, interessos, ritmes i possibilitats dels alumnes.

Gràfic 27. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B3 (escala professorat)

- Per l'escala B4 (docència compartida; l'escala millor valorada), són els ítems que fan referència a l'actitud positiva del professorat de matèria i de suport quan comparteixen espai a l'aula ordinària (ítems 2 i 3, $\bar{x} = 4.07$), l'adaptació de l'avaluació segons les necessitats de l'alumnat (ítem 8, $\bar{x} = 4.07$) i la seguretat que el professorat té envers el domini i coneixement de la matèria que imparteix (ítem 16, $\bar{x} = 4.07$). Per contra, l'ítem que presenta una mitja més baixa és aquell vinculat a la ubicació de l'alumnat USEE en una aula específica USEE (ítem 22, $\bar{x} = 2.29$). Aquí torna a passar el mateix que a l'apartat anterior. El fet que el professorat puntuï més baix en aquest ítem ofereix una valoració positiva donat que manifesten la seva disconformitat envers la no inclusió de l'alumnat USEE a l'aula ordinària que, poden entendre, és l'espai on han d'estar per aprendre. Així doncs, l'ítem pitjor valorat és el vinculat a la dinàmica de coordinació que s'estableix entre el professor de matèria i el professor de suport a l'aula ordinària (ítem 12, $\bar{x} = 2.33$), incidint en la manca de coordinació existent.

Gràfic 28. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B4 (escala professorat)

Inferencial de l'escala

L'anàlisi estadístic inferencial de les dades obtingudes a l'escala del professorat ens permet determinar si existeixen o no diferències significatives en els resultats en funció de les següents variables: el sexe, l'edat, els anys d'experiència docent, l'experiència amb alumnat USEE i l'experiència docent compartida.

Per detectar si hi ha o no diferències significatives (Sig. < 0.05), i donada les característiques de la mostra de professorat, s'han aplicat un tipus de proves no paramètrica (prova Kruskal-Wallis).

Els resultats obtinguts ens permeten afirmar que, si bé no existeixen diferències significatives en funció de l'**edat** del professorat (s'han comparat les mitges entre el professorat amb una edat igual o inferior a 40 anys i el professorat amb una edat superior a 40 anys, atenent a l'edat mitja de la mostra), sí que es detecten diferències en funció del **sexe**. La principal diferència a la que s'ha d'atendre és la vinculada a la consideració de que les adaptacions curriculars de l'alumnat amb NEE és una de les responsabilitats del professorat envers la inclusió (ítem B2.5, $p = 0.018$), essent els homes els que presenten un major rang que les dones (mean rank = 10.94 i 6.06 per homes i dones respectivament) i per tant, és el professorat home el que puntua més alt en aquest ítem i el que considera que aquesta funció d'adaptació curricular és una responsabilitat del professorat vers la inclusió.

En funció dels **anys d'experiència docent** del professorat participant també es detecten algunes diferències significatives (s'han comparat les mitges entre el professorat amb una experiència docent igual o inferior a 10 anys i una experiència docent superior a 10 anys, atenent a la mitja d'anys d'experiència de la mostra). Les principals diferències identifiquem que:

- El professorat amb una experiència docent inferior a 10 anys considera que sí existeix la figura del doble professor de matèria a l'aula per facilitar l'atenció a l'alumnat amb NEE (ítem B2.9, $p = 0.049$, mean rank = 10.75). Aquesta consideració disminueix en el professorat amb una experiència docent major a 10 anys no ho considera així (mean rank = 6.20).
- El professorat amb una experiència docent inferior a 10 anys considera que la responsabilitat docent amb relació als aspectes comportamentals (ítem B4.20, $p = 0.034$, mean rank = 8.10) és compartida i ha de ser compartida a l'aula tant per part del professorat de matèria i del professorat de suport. Aquesta consideració disminueix lleument en el professorat amb una experiència docent major a 10 anys no ho considera així (mean rank = 7.95).

La variable **experiència docent amb alumnat USEE** també presenta diferències significatives entre el professorat que afirma tenir experiència i el que no. En aquest cas, la principal diferència radica en la consideració de que la relació educativa amb l'alumnat amb NEE a l'aula crea una actitud positiva del professorat vers la inclusió (ítem B2.4, sig. = 0.046), essent el rang superior el del professorat que sí ha tingut i/o té experiència docent amb alumnes amb NEE (mean rank = 8.97 i 1.50 per al professorat amb experiència docent amb alumnat amb NEE i sense respectivament); és a dir, és el professorat que té experiència docent amb alumnat amb NEE el que considera té una actitud més positiva envers la inclusió i el que considera que aquesta actitud positiva està en funció d'haver tingut o no experiència amb alumnes amb NEE a l'aula.

Finalment, comentar que la variable **experiència amb docència compartida** és la que presenta més diferències significatives entre el professorat que ha tingut o no aquesta experiència.

	Docència Compartida	Rang mig	Sig.
B2.1	Sí	8,46	0.031
	No	1,50	
B2.3	Sí	9,00	0.005
	No	1,00	
B4.2	Sí	7,50	0.000
	No	15,00	
B4.3	Sí	7,54	0.031

	Docència Compartida	Rang mig	Sig.
	No	14,50	
B4.9	Sí	7,00	0.042
	No	14,00	
B4.14	Sí	8,00	0.008
	No	1,00	

Taula 9. Diferències significatives en funció de l' experiència amb docència compartida

Atenent als resultats veiem que:

- El professorat que té experiència en docència compartida presenta rangs superiors envers el professorat que no té experiència en docència compartida. Aquesta diferència en el valors dels rangs ens porta a fer les següents consideracions :
  - El professorat amb experiència en docència compartida considera que els alumnes amb discapacitats han de ser atesos en centres ordinaris (ítem B2.1, $p = 0.031$).
  - El professorat amb experiència en docència compartida valora la projecció positiva del centre cap a la permanència de l'alumnat amb NEE a les aules ordinàries (ítem B2.3, $p = 0.005$).
  - El professorat amb experiència en docència compartida estableix una comunicació oberta i fluida entre ells i el professorat de suport (ítem B4.14, $p = 0.008$).
- Per contra, el professorat que no té experiència amb docència compartida presenta rangs superiors als del professorat amb experiència amb docència compartida en les següents consideracions:
  - La comoditat del professorat a l'aula quan comparteix espai amb el professor de suport (ítems B4.2 i B4.3, $p = 0.000$ i 0.030 respectivament).
  - L'ús compartit dels recursos a l'aula pels dos professors (ítem B4.9, $p = 0.042$).

És a dir, el professorat que no té experiència amb docència compartida tendeix a sentir-se incòmode quan el professorat de suport es troba a l'aula i presenta més dificultats a l'hora de compartir els recursos a l'aula amb ells/es.

Observacions per millorar la col·laboració amb el professorat USEE

Entre les propostes que el professorat de matèria apunta per tal de millorar la col·laboració amb el professorat de suport USEE es destaquen:

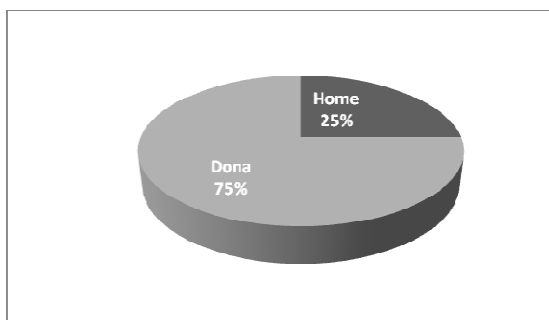
- Disposar d'espais temporals als horaris per coordinació; és a dir, la necessitat de dedicar un temps determinat (per exemple, un temps setmanal entre 15'- 20') per planificar, col·laborar i coordinar conjuntament el treball dels professors (matèria-USEE) i coordinar la informació sobre els alumnes amb NEE, així com planificar estratègies conjuntes.
- La necessitat de coordinar programacions i actuacions conjuntes dins de l'aula.
- Millorar la formació del professorat (recursos a l'aula), especialment en el tractament dels alumnes de la USEE.
- Incrementar el temps de planificació conjunta i disminuir la càrrega lectiva del professorat.
- Preparar materials didàctics conjuntament.

3.4.5.3. El professorat USEE

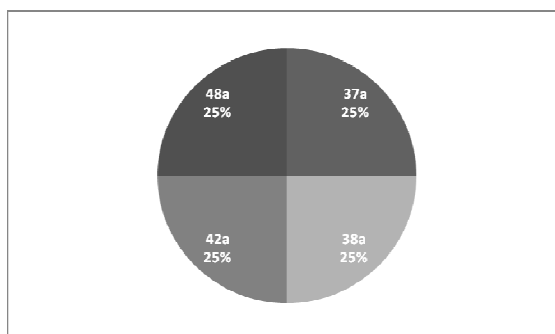
Caracterització

La mostra de professorat USEE participant en aquest estudi ha estat de 4 professors ($n=4$)⁵, la totalitat de l'equip integrant de la unitat USEE de l'Institut Rovira-Forns, equip que porta una mitja de 6 anys treballant com a equip al centre ($\bar{x} = 6$).

L'equip USEE està integrat per un home (25% del total) i 3 dones (75%) amb una mitja d'edat de 44 anys ($\bar{x} = 41$).

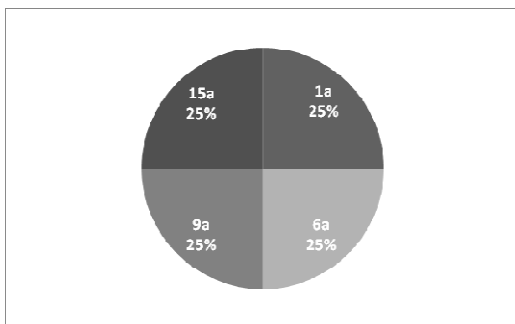
Gràfic 29. Distribució del professorat USEE segons sexe

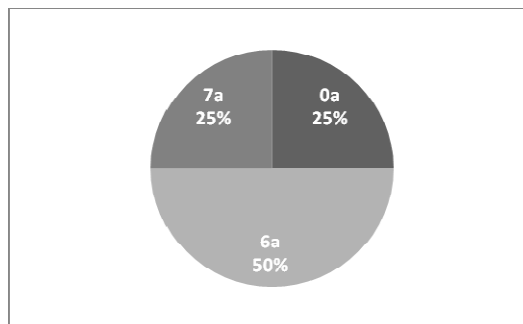
Gràfic 30. Distribució del professorat USEE segons edat

A l'equip USEE els hi avala una experiència docent de 8 anys ($\bar{x} = 8$), essent 5 ($\bar{x} = 5$) la mitja d'anys d'experiència a l'Institut Rovira-Forns.

⁵ Recordar que l'equip professional USEE de l'Institut Rovira-Forns es compon de 3 persones. Durant l'actual curs acadèmic 2014-15, una de les persones ha estat de baixa i ha estat substituïda. Tant la persona de la USEE de baixa, com la persona substituïda de la USEE han participat a l'estudi i és per aquesta raó que la mostra final del professorat USEE hagi estat de 4 i no de 3 professionals (que són el total de persones que componen aquesta USEE).

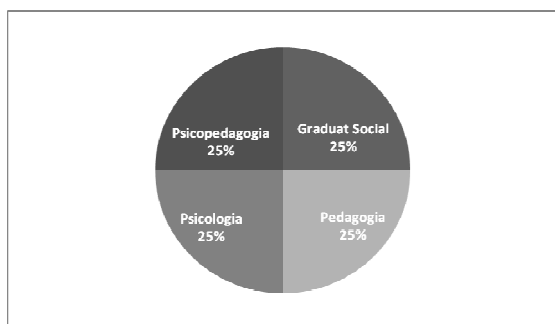

Gràfic 31. Distribució del professorat USEE segons experiència docent

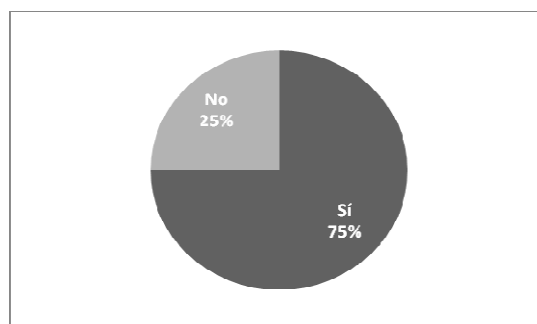

Gràfic 32. Distribució del professorat USEE segons experiència docent al centre

En quant a la *formació* de l'equip docent USEE, tots tenen estudis en quatre especialitats diferents (Educació Social, Pedagogia, Psicologia i Psicopedagogia), així com *formació en necessitats educatives especials* (atenció a l'alumnat amb dificultats de regulació del comportament, autisme, hiperactivitat o discapacitat motriu).

Gràfic 33. Distribució del professorat USEE segons titulació-especialitat

Gràfic 34. Distribució del professorat USEE segons formació en NEE

L'equip USEE atén a la totalitat de l'alumnat USEE del centre (11 alumnes en la etapa educativa de la ESO). Aquesta *atenció* es reparteix entre l'atenció a l'aula ordinària i l'atenció a l'aula específica USEE (66.6% i 33.3% respectivament).

L'atenció de l'alumnat USEE a l'aula ordinària evidencia l'*experiència* que el professorat USEE de l'Institut Rovira-Forns té en quant a *docència compartida* (75% del total de la mostra), experiència que alguns dels integrants de l'equip USEE ja tenien prèviament a la seva incorporació al centre (el 50% del total de l'equip).

Descriptiu de l'escala

L'escala general del qüestionari del professorat USEE consta d'un total de 51 ítems distribuïts en tres sub-escalaes al voltant de tres eixos i/o factors d'anàlisi (com ja passava amb el qüestionari dels professorats de matèria):

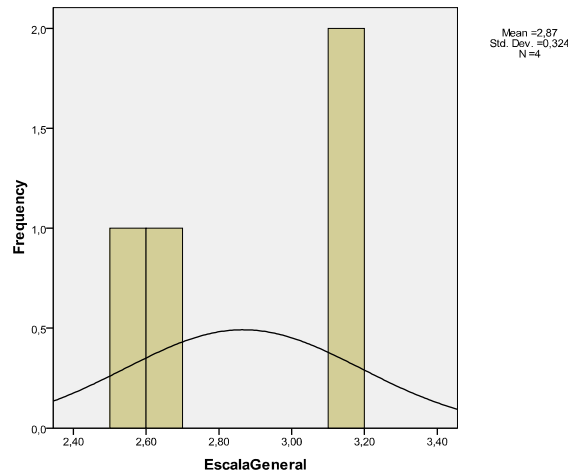
- Escala B2, sobre el concepte d'**inclusió** amb un total de 16 ítems.
- Escala B3, sobre les **creences i actituds** envers la inclusió amb un total de 15 ítems.
- Escala B4, sobre la **docència compartida** amb un total de 20 ítems.

L'anàlisi estadístic descriptiu de les sub-escalaes que conformen el total del qüestionari adreçat al professorat, ens permetrà conèixer i descriure quina és la postura que el professorat USEE participant té envers els elements analitzats en aquests estudi: inclusió, actituds i creences i docència compartida.

En primer lloc, dir que l'escala general del qüestionari adreçat al professorat USEE presenta un valor alpha de Cronbach molt elevat ($\alpha = 0.92$) donada la dimensió de la mostra ($n=4$) per garantir la seva fiabilitat.

Les sub-escals estableixen per cadascun dels ítem una valoració entre 1 i 4 (1 -valor mínim, *Totalment en desacord*- i 4 -valor màxim, *Totalment d'acord*- per les sub-escals B2 i B3; 1 -valor mínim, *Gairebé mai*- i 4 -valor màxim, *Sovint*- per la sub-escala B4).

Un primer anàlisi general de l'escala en la seva totalitat (escals B2, B3 i B4 integrades) ens dona una mitja general de 2.86 ($\bar{x} = 2.86$), per sobre de la mitja teòrica ($\bar{x} = 2.50$), amb una distribució normal.

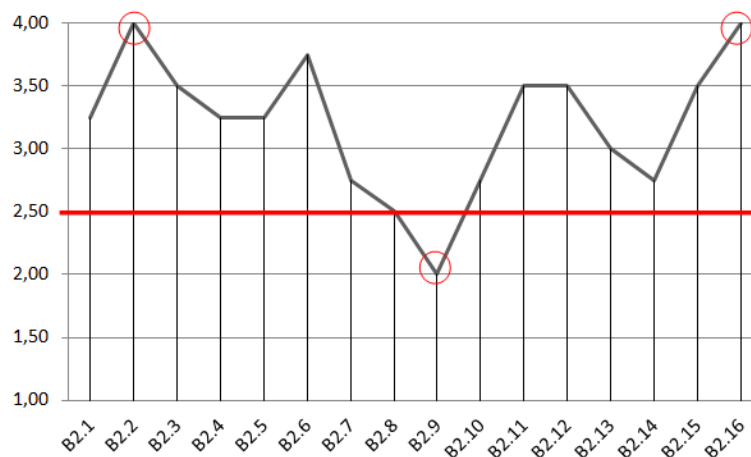

Gràfic 35. Histograma de la distribució de la mitja de l'escala professorat USEE

Si miren la mitja en cadascuna de les sub-escals, ens adonarem que totes presenten un valor mig per sobre de la mitja teòrica ($\bar{x} = 3.20$, $\bar{x} = 2.53$, $\bar{x} = 2.86$ per B2, B3 i B4 respectivament), essent B2 (inclusió) la que presenta el valor més elevat i per tant, cal suposar, que és l'escala que identifica les millors valoracions.

Si analitzem quin són els ítems extrems en cadascuna de les sub-escals, els resultats ens indiquen que:

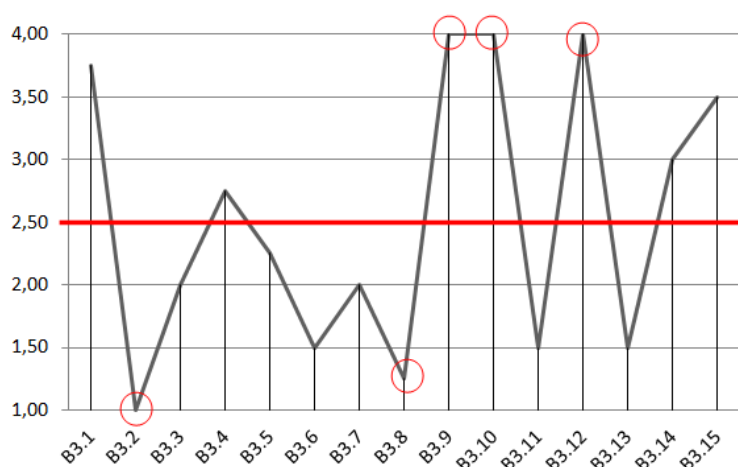
- Per l'escala B2 (inclusió) els ítems amb una mitja més elevada són aquells que fan referència a la responsabilitat que suposa per al professorat USEE l'atenció als alumnes amb NEE (ítem 2, $\bar{x} = 4.00$) i l'ús d'instruments i procediments d'avaluació diferenciats segons els coneixements i aptituds de l'alumne (ítem 16, $\bar{x} = 4.00$). Per contra, l'ítem amb una mitja més baixa és aquell que fa referència a l'existència al centre de la figura del doble professor de matèria a l'aula per facilitar l'atenció a l'alumnat amb NEE (ítem 9, $\bar{x} = 2.00$).

Gràfic 36. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B2 (escala professorat USEE)

- Per l'escala B3 (creences i actituds) els ítems amb una mitja més elevada són aquells que fan referència a la disposició del professorat USEE per animar als alumnes amb NEE a participar en les activitats socials de l'aula ordinària i l'adopció de tècniques de comunicació pertinent per garantir que tot l'alumnat, especialment l'alumnat USEE, pugui incloure's a l'aula (ítems 9 i 10; $\bar{x} = 4.00$).

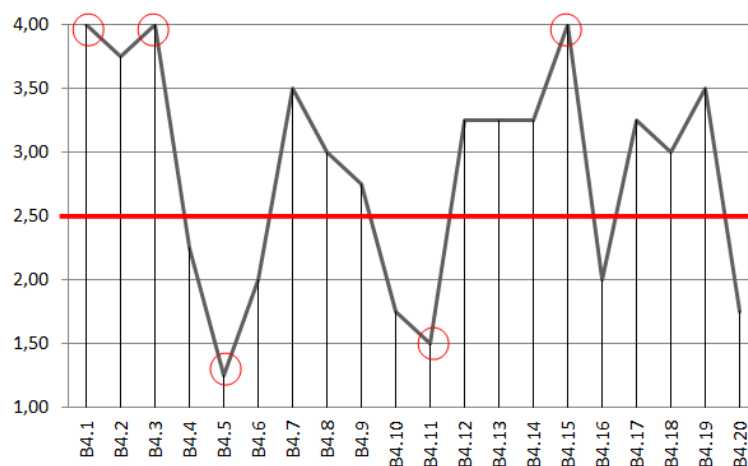
Per altra banda, en aquesta escala, els ítems amb una mitja més baixa són aquells referits a la tendència a establir un contacte breu amb les persones amb NEE (ítem 2, $\bar{x} = 1.00$), la frustració que poden sentir a l'hora d'adaptar el currículum a les NEE de l'alumnat (ítem 8, $\bar{x} = 1.25$), la molèstia que els hi suposaria que els alumnes amb NEE no puguin seguir el currículum diari a l'aula (ítem 6, $\bar{x} = 1.50$), la dificultat per mantenir l'ordre a la classe ordinària quan hi ha alumnes amb i sense NEE (ítem 11, $\bar{x} = 1.50$) i la percepció de que els alumnes amb NEE monopolitzen el temps del professorat (ítem 13, $\bar{x} = 1.50$). La valoració baixa d'aquests ítems evidencien el desacord amb aquestes actituds i creences per part del professorat USEE.

Gràfic 37. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B3 (escala professorat USEE)

- Per l'escala B4 (docència compartida), els ítems amb una mitja més elevada són aquells que fan referència a l'acord amb relació als objectius a treballar amb docència compartida a l'aula entre el professorat de matèria i el professorat de suport USEE (ítem 3, $\bar{x} = 4.00$), a l'interès que el professorat USEE mostra a l'aula per atendre els senyals no verbals del professor de matèria (ítem 1, $\bar{x} = 4.00$), així com la consideració de que els objectius d'aprenentatge de tot l'alumnat (independentment sigui alumnat USEE o no) formen part de la programació d'aula (ítem 15, $\bar{x} = 4.00$).

En aquesta mateixa escala, l'ítem amb un valor mig més baix és el que fa referència a l'exposició dels continguts de la lliçó per part del professorat de suport USEE durant les sessions de docència compartida (ítem 5, $\bar{x} = 1.25$); és a dir, que el professorat USEE no explica durant les sessions, actuació que cal suposar queda relegada al professorat de matèria.

Gràfic 38. Puntuació mitja dels ítems sub-escala B4 (escala professorat USEE)

Inferencial de l'escala

L'anàlisi estadístic inferencial de les dades obtingudes a l'escala del professorat USEE ens permet determinar si existeixen o no diferències significatives en els resultats en funció de determinades variables. En aquest cas, per al professorat USEE, no s'han trobat diferències significatives en cap de les variables analitzades. És a dir, ni per raó d'edat, sexe, anys d'experiència en l'equip USEE, experiència en docència compartida, etc., es detecten diferències en l'opinió de l'equip de persones que conformen el professorat USEE de l'Institut Rovira-Forns pels elements analitzats: inclusió, actituds i creences envers la inclusió i la docència compartida.

Observacions per millorar la col·laboració amb el professorat de matèria

Entre les propostes que el professorat USEE apunta per tal de millorar la col·laboració amb el professorat de matèria es destaquen:

- La necessària coordinació amb el professorat de matèria.
- L'augment de la participació del professorat de suport a l'aula.
- La necessitat de disposar d'un temps de coordinació a l'horari.
- La provisió d'un dossier bàsic al professorat de matèria per sensibilitzar-lo i millorar el seu coneixement envers l'alumnat d'USEE.
- Disposar d'espais setmanals per planificar les sessions amb el professorat de matèria, fer el seguiment i coordinar-se.
- Millorar la confiança del professorat de matèria envers la figura del professorat USEE (que pugui ser vist com un professor més de la matèria).

3.5. TRIANGULACIÓ DELS RESULTATS

La triangulació dels resultats obtinguts de l'anàlisi de les dades obtingudes de les diferents fonts (*alumnat, professorat matèria, professorat USEE*) a partir dels instruments utilitzats en el marc d'aquest estudi (*entrevistes, qüestionaris, grups de discussió i gravacions*), ens permet consensuar i concloure una sèrie de punts comuns amb relació als tres eixos principals: la **inclusió**, les **actitud i creences** i el **paper del professorat de suport**.

A mode de síntesi, les principals aportacions i punts en comú que s'extreuen són:

- Existeix la **concepció** comuna que la **inclusió** és el procés d'atendre la diversitat de l'alumnat sense discriminació, de fer que l'alumne formi part d'un grup estàndar. En altres paraules, situar a l'alumne amb necessitats educatives en contextos normalitzats però amb capacitat per atendre a les seves necessitats.
- Una de les principals dificultats que dificulten el procés d'inclusió és la manca de **recursos** en el contextos normalitzats. Existeixen, però són escasos i, a vegades, poc adequats. Tot i així, el centre disposa de recursos envers la inclusió i l'atenció a la diversitat: programes d'atenció a la diversitat (aules obertes, programa experimenta, etc.), agrupaments flexibles, TIS (tècnic d'integració social), programes individuals (PI) o la pròpia USEE, entre altres.
- Hi ha la percepció generalitzada que l'Institut (equip directiu i professorat, principalment) té una **política inclusiva** positiva. La implicació de tothom és bona. Per part de l'equip directiu, per exemple, el recolzament a la implementació de programes i altres activitats, actuacions envers la inclusió. Per part del professorat, per exemple, l'autorització a compartir l'espai aula amb el professorat de suport (professorat USEE), el desenvolupament d'estratègies de caràcter cooperatiu (treballs en equip) que integrin alumnes amb i sense NEE (exemple, l'alumnat USEE i no USEE), entre altres.
- En general, existeix una **actitud** de respecte, tolerància i acceptació envers l'alumnat amb NEE, encara que aquesta actitud no es tradueix en una actitud integradora. És a dir, es considera que l'alumne amb NEE (especialment l'alumnat USEE) és respectat, tolerat, no discriminat, però no està integrat (per exemple, l'aula és considerat potser l'únic espai d'integració d'aquest alumnat a l'Institut). La presència del professorat USEE a l'aula ordinària (traduïda en termes d'experiència docent compartida) millora l'actitud i creences del professorat (de matèria) envers la inclusió. És a dir, existeix una predisposició positiva per part d'aquest professorat per atendre les necessitat educatives dels alumnes.
- Les principals **dificultats** per la **integració** i, especialment, per establir **relacions socials** adequades per part de l'alumnat USEE al centre i a l'aula s'atribueixen, entre d'altres, a:
  - ✓ La discriminació existent en quant a les expectatives generades per part del professorat envers aquest alumnat (per exemple, el màxim que s'espera d'aquest alumnat és que assoleixi les competències bàsiques i un mínim d'autonomia i habilitat socials).
  - ✓ L'etiquetatge i/o catalogació que es fa d'aquest alumnat per part de la comunitat educativa.
  - ✓ Les conductes disruptives i/o violentes que presenta aquest alumnat.
  - ✓ El curs acadèmic en el que els alumnes es troben. Els alumnes de 1r. i 2n. d'ESO presenten menys problemes de relació amb l'alumnat USEE que els de 3r. i 4t. A mesura que s'avança en el nivell educatiu, les dificultats relacionals entre alumnat USEE i no USEE s'incrementen.
- La **USEE** és considera un **recurs** del centre, **amb entitat pròpia**. La seva existència i especialment l'equip de professionals que la conformen són valorats molt positivament per

tota la comunitat educativa de l'Institut (equip directiu, professorat, alumnat i famílies). Destacar que:

- ✓ El professorat i equip USEE és vist per tothom com un equip de treball cohesionat i fort. Així mateix, es valora especialment la discreció i professionalitat de les persones que integren la USEE.
  - ✓ El professorat USEE esdevé el referent envers temes vinculats a inclusió i NEE al centre.
  - ✓ El professorat del centre respecta i reconeix el treball que el professorat USEE fa però, moltes vegades, els hi manca creure en la seva tasca.
  - ✓ El professorat USEE és considerat un professorat de suport per tot l'alumnat i també per la resta de professorat. No obstant, majoritàriament, la seva figura encara es continua associant quasi exclusivament a l'alumnat USEE i a la intervenció amb aquest alumnat. Això es tradueix en una manca de coneixement de la seva tasca que deriva en un rol més passiu que actiu a l'aula ordinària.
  - ✓ Les funcions del professorat USEE a l'aula ordinària no responen a una docència realment compartida entre el professorat de matèria i el professorat USEE. El que s'espera del professorat USEE a l'aula; es a dir, les funcions del professorat USEE a l'aula es limiten a acompanyar, reforçar i recolzar a l'alumant USEE, controlar les possibles actituds disruptives, etc.
  - ✓ El professorat USEE no explica a l'aula (funció reservada al professorat de matèria), encara que moltes vegades, a l'hora de realitzar activitats pràctiques sí que es compta amb la seva figura.
- Es considera que la **col·laboració** està, en general, integrada en la cultura del centre. Existeix una col·laboració adequada al centre encara que s'ha de millorar, sobre tot, la col·laboració entre el professorat de matèria i el professorat USEE. Existeix la percepció força generalitzada que:
    - ✓ El paper del professorat USEE (especialment a l'aula ordinària) ha de canviar (s'ha d'aprofitar la seva presència a l'aula i integrar-lo en la dinàmica de la classe).
    - ✓ S'ha de millorar i incrementar la col·laboració i la coordinació del treball entre ambdós professorats (de matèria i USEE).
  - Finalment, considerar les aportacions que en aquest estudi es fan amb relació a la **millora del paper** que el **professorat de suport** té a l'aula i al centre:

Propostes de millora fetes pel PROFESSORAT MATÈRIA	Propostes de millora fetes pel PROFESSORAT USEE
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ L'augment de la participació del professorat de suport a l'aula. ▪ Millorar la confiança del professorat de matèria envers la figura del professorat USEE (que pugui ser vist com un professor més de la matèria).
<ul style="list-style-type: none"> ▪ La necessitat de coordinació entre el professorat de matèria i el professorat USEE: <ul style="list-style-type: none"> ▪ És necessari, coordinar programacions i fer actuacions conjuntes dins de l'aula. ▪ És necessari disposar d'espais temporals, d'un temps de coordinació als horaris per portar a terme la coordinació (per exemple, un temps setmanal de 15' o 20' per planificar, coordinar conjuntament el treball d'ambdós professors, la informació sobre l'alumnat amb NEE, planificar estratègies conjuntes). ▪ Preparar materials didàctic conjuntament. ▪ Millorar la formació del professorat de matèria, especialment en el tractament dels alumnes de la USEE (per exemple, elaborar un dossier per part del professorat USEE i proveir-ho al professorat de matèria per sensibilitzar-lo i millorar el seu coneixement envers l'alumnat d'USEE). 	

Taula 10. Taula comparada de les propostes de millora del professorat matèria-professorat USEE

4. LA PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

A partir dels resultats extrets i feta la valoració per part de l'equip de direcció i del professorat de la USEE, la proposta d'intervenció que es presenta a continuació pretén respondre a la pregunta:

- **Com incorporar el professorat USEE a l'aula ordinària?**

Aquesta proposta caldrà portar-la a terme al llarg del curs acadèmic 2015-2016, amb la implicació tant del professorat USEE, com del professorat de matèria.

A continuació es detallen les necessitats detectades que fonamenten les tres **premisses** de la intervenció, així com el **què s'ha de fer** al respecte de cadascuna i algunes propostes de **com fer-ho**.

PREMISSA 1

L'INS porta a terme una política d'inclusió de 'via lenta'. Va incorporant de manera progressiva l'alumnat USEE a l'aula ordinària, donat que la porta d'entrada a l'INS d'aquest alumnat és primer a l'aula USEE. La decisió d'incorporar-lo a l'aula ordinària la pren el professorat USEE i està condicionada per dos factors: 1) les característiques de l'alumnat i 2) el professorat de matèria. Tot això fa que hi hagi un **desconeixement generalitzat** de la USEE com a recurs de centre.

QUÈ FER?

ELABORAR UN DISPOSITIU D'INFORMACIÓ SOBRE LA USEE I EL SEU ALUMNAT

COM FER-HO?

- Xerrada informativa a inici de curs a tot el claustre per part de l'equip USEE.
- Material informatiu molt clarificador sobre el servei USEE, on s'especifiqui també el circuit de demanda.
- Informació útil al professorat de matèria sobre l'alumnat USEE que tindrà al llarg del curs.
- Sessió formativa (taller, seminari...) sobre l'atenció a l'alumnat USEE a l'aula ordinària: Estratègies metodològiques.
- ...

PREMISSA 2

La col·laboració entre el professorat USEE i el de matèria es fa més evident quan es parla de **programació a l'aula**. La manca de programació conjunta entre aquests dos perfils de professorat fa que hi hagi disfuncions a l'hora de treballar conjuntament a l'aula ordinària.

QUÈ FER?

ELABORAR PROGRAMACIONS CONJUNTES ENTRE ELS DOS PROFESSORS DE LES QUALS ES DERIVIN MATERIAL DIDÀCTIC A COMPARTIR

COM FER-HO?

- Graella de programació a l'aula per part del professorat de matèria per tal que el professorat USEE sàpiga que es farà a l'aula.
- Document de les activitats específiques a l'inici de cada unitat per al professorat USEE.
- Dissenyar activitats que puguin ser treballades conjuntament.
- Material didàctic adaptat per la USEE pel professorat de matèria, extensible a altres alumnes.
- Disposar de 30 minuts amb els equips docents per establir vies de comunicació i col·laboració.
- Implicar al professorat de matèria en la implementació dels PI programats.
- ...

PREMISSA 3

La **metodologia docent** a l'aula és un element fonamental per portar a terme processos d'inclusió. L'estructura organitzativa de l'aula, la dinàmica creada i el rol del professor USEE i del professor de matèria (què fan i què haurien de fer) condicionen el procés d'aprenentatge de l'alumnat en general i en particular de l'alumnat USEE.

QUÈ FER?

INTEGRAR EL PROFESSORAT USEE A L'AULA ORDINÀRIA COM A RECURS

COM FER-HO?

- Modificar l'estructura de l'aula.
- Treball en grup per part de l'alumnat.
- Pactar explícitament i de forma conjunta quines funcions i tasques els pertoca entre el professorat de la USEE i de matèria.
- Ús de metodologies cooperatives i que potencien l'aprenentatge significatiu.
- ...

5. ANNEXOS

Annex 1. Qüestionaris alumnat

Benvolgut/da.

L'Institut Rovira-Forns, conjuntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona, estan portant a terme un projecte que té per objectiu desenvolupar estratègies metodològiques eficaces que millorin el procés d'ensenyament-aprenentatge de tot l'alumnat. Amb aquest qüestionari volem conèixer la teva opinió, la qual serà de molta utilitat, al voltant de la teva experiència a l'Institut.

El qüestionari és totalment anònim i és per això que et demanem que responguis a les preguntes amb total sinceritat ja que, si no ho fas així, els resultats no tindran cap validesa.

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Curs: _____ Grup Instrumental: _____ Edat: _____ Sexe: ☐ Home ☐ Dona Alumnat USEE: ☐ SI ☐ NO Has participat en alguna classe amb professorat USEE? ☐ SI ☐ NO
--

<i>Si us plau, marca amb una creu el quadre que millor representi la teva opinió.</i>	Totalment en desacord	En desacord	D'acord	Totalment d'acord
1. A la classe sovint treballo amb altres alumnes en parelles i en grups petits.				
2. M'agraden la majoria de les meves classes.				
3. Quan tinc un problema amb el meu treball demano que els professors m'ajudin.				
4. Els meus companys m'ajuden a la classe quan m'encallo amb el meu treball.				
5. El fet de tenir un professor USEE en algunes classes m'ajuda a aprendre.				
6. En les classes els professors tenen interès a escoltar les meves idees.				
7. Els professors no es preocupen si no faig bé el meu treball, mentre intenti fer-ho el millor possible.				
8. Crec que els professors tenen preferència per certs alumnes més que per altres.				
9. És bo que en aquest institut hi hagi alumnes amb discapacitat i de diferents països.				
10. En aquest institut els alumnes amb alguna discapacitat són tractats amb respecte.				
11. En general, estic content amb els meus professors.				
12. Els meus professors estan content amb mi.				
13. Quan hi ha dos professors a l'aula, un d'ells es dedica exclusivament als companys amb més dificultats per l'aprenentatge.				
14. Pregunto als dos professors indiferentment quan tinc dificultats per resoldre una activitat o un dubte.				
15. El professor USEE explica la classe.				
16. Quan hi ha dos professors a l'aula, ens agrupem en petits grups per treballar.				
17. El professor USEE participa en la correcció dels exercicis a classe.				
18. Faig activitats/treballs amb companys amb dificultats d'aprenentatge.				
19. Faig activitats/treballs amb companys USEE.				
20. M'agrada treballar amb companys de la USEE				
21. M'agrada treballar amb companys amb dificultats d'aprenentatge.				
22. Tinc companys de la USEE que són amics meus				
23. Tinc companys amb dificultats d'aprenentatge que són amics meus				
24. Al pati, em relaciono amb companys de la USEE				
25. Al pati, em relaciono amb companys amb dificultats d'aprenentatge.				
26. Tinc dificultats per relacionar-me amb els alumnes amb USEE.				
27. Tinc dificultats per relacionar-me amb els alumnes amb dificultats d'aprenentatge.				
28. M'agrada venir a l'Institut.				

Annex 2. Qüestionaris professorat de matèria

Benvolgut/da.

El present qüestionari es troba en el marc del projecte que l'Institut Rovira-Forns, conjuntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona, està portant a terme. L'Institut ha mostrat el seu interès per millorar l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE) en el context de l'aula ordinària. Encara que actualment ja es porten a terme actuacions en aquest sentit, des de la USEE es plantegen quines estratègies de millora es podria introduir per facilitar la col·laboració entre aquest equip i el professorat de matèria en relació amb els alumnes USEE. Des d'aquesta perspectiva, el que es pretén és potenciar el treball cooperatiu del professorat d'aula i el professorat de suport en un context d'aula ordinària per tal de desenvolupar estratègies metodològiques eficaces que millorin el procés d'ensenyament-aprenentatge de tot l'alumnat.

Es per aquest motiu que li demanen la seva col·laboració, la qual serà molt valuosa, dedicant una estona del seu temps en donar resposta als ítems que a continuació es presenten. Al llarg de qüestionari trobarà quatre blocs de preguntes al voltant de dades de caràcter personal, acadèmic-formatiu i professional, inclosió, actituds i creences envers la inclusió i docència compartida.

Així mateix, el qüestionari és totalment anònim i les dades obtingudes seran tractades amb total confidencialitat, així com en el marc exclusiu d'aquest projecte amb l'objectiu final de dissenyar una estratègia educativa de treball col·laboratiu entre professorat aula i professorat de suport, estratègia que pretén ser posteriorment implementada i avaluada.

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

BLOC 1. DADES PERSONALS, FORMATIVES/ACADÈMIQUES I PROFESSIONALS

1. Sexe: Home Dona
2. Edat: ..... anys
3. Curs al qual estàs donant docència: 1 ESO 2 ESO 3 ESO 4 ESO
4. Matèria/especialitat: .....
5. Any d'experiència docent: ..... anys
I en aquest centre: ..... anys
6. Experiència docent amb alumnat amb NEE a l'aula ordinària: Sí No
7. Titulació acadèmica: .....
8. Cursos de formació continua relacionada amb NEE/ inclusió: Sí No
En cas afirmatiu, especifica algun/s del/s curs/os en els últims tres anys (nom del curs):
.....
.....
9. Experiència personal amb persones amb NEE: Sí No
10. Experiència amb docència compartida en aquest centre: Sí No
I prèviament?: Sí No

BLOC 2. INCLUSIÓ

	Totalment en desacord	En desacord	D'acord	Totalment d'Acord
1. Els alumnes amb discapacitats psíquiques, físiques o sensorials han de ser atesos i educats en centres ordinaris.				
2. L'atenció dels alumnes amb NEE a l'aula és una de les meves responsabilitats a desenvolupar com a docent.				
3. Existeix al meu centre una projecció positiva i favorable cap a la permanència de l'alumnat amb NEE a les aules ordinàries d'ESO.				
4. La relació educativa amb alumnes amb NEE a l'aula crea una actitud positiva del professorat vers la inclusió.				
5. Les adaptacions en el currículum de l'alumnat amb NEE és una de les responsabilitats del professor/a de la ESO.				
6. La inclusió d'alumnes amb NEE a la meua aula/assignatura afavoreix l'aprenentatge dels seus companys.				
7. El centre garanteix temps i espais perquè el professorat d'ESO es				

	<i>Totalment en desacord</i>	<i>En desacord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Totalment d'Acord</i>
coordini amb els altres professionals (EAP, professor de suport) per consensuar i generalitzar els PI duts a terme amb l'alumnat amb NEE.				
8. Al centre hi ha suficients recursos materials (materials adaptats, mitjans audiovisuals, etc.) i humans, per atendre les necessitats de tot l'alumnat amb NEE a l'aula ordinària.				
9. Al centre existeix la figura del doble professor/a de matèria a l'aula per facilitar l'atenció a l'alumnat amb NEE.				
10. Elabo els PI de l'alumnat NEE conjuntament amb els professionals de suport a la inclusió.				
11. Graduo i diversifico les activitats d'aprenentatge en funció de les capacitats, interessos, ritmes i possibilitats d'execució de tot l'alumnat per treballar un mateix contingut.				
12. Utilitzo a les meves classes els grups d'aprenentatge cooperatiu com a metodologia per facilitar la participació a l'aula de l'alumnat amb NEE.				
13. Facilito a l'alumnat amb NEE el suport dels seus companys per garantir les seves possibilitats d'aprenentatge i participació.				
14. El professorat de suport treballa a l'aula amb el professorat de matèria per a l'atenció de l'alumnat amb NEE.				
15. Existeix una coordinació entre el professorat de diferents matèries per generalitzar l'acció educativa a dur a terme amb l'alumnat NEE.				
16. S'avalua l'assoliment de tot l'alumnat en relació a les seves pròpies capacitats, en comptes de comparar-ho amb l'assoliment dels altres				
17. En la meva assignatura utilitzo procediments i instruments d'avaluació diferents i variats per permetre a tot l'alumnat mostrar els seus coneixements i aptituds				

BLOC 3. ACTIVITATS I CREENCES

	<i>Totalment en desacord</i>	<i>En desacord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Totalment d'Acord</i>
1. La diversitat enriqueix el meu procés d'ensenyament-aprenentatge.				
2. Em preocupa quan veig una persona amb NEE a la meua aula.				
3. Tendeixo a establir un contacte breu amb persones amb NEE i finalitzar tant ràpidament com sigui possible.				
4. Em preocupa que la meua càrrega de treball es vegi incrementada si tinc alumnes amb NEE a la meua aula.				
5. Em preocupa no tenir els coneixements i les habilitats necessàries per ensenyar als alumnes amb NEE i em preocupa que això pugui estressar-me.				
6. Em preocupa que sigui difícil proveir a tot l'alumnat de l'atenció que requereixen en una aula inclusiva.				
7. Em frustró quan tinc dificultats per comunicar-me amb els alumnes amb NEE.				
8. Em molesta que els alumnes amb NEE no puguin seguir el currículum diari a la meua aula.				
9. Em molesta quan no sóc capaç d'entendre als alumnes amb NEE.				
10. Em sento incòmode incloent alumnes amb NEE a la meua aula amb altres alumnes sense NEE.				
11. Em frustró quan he d'adaptar el currículum a les NEE de l'alumnat.				
12. Estic disposat a animar els alumnes amb NEE a participar en les activitats socials (participar en grups de treball, activitats al pati, ...) de l'aula ordinària.				
13. Estic disposat a adaptar les meves tècniques de comunicació per garantir que tot l'alumnat, especialment aquell amb desordres de conducta i emocional, es puguin incloure satisfactòriament a l'aula ordinària.				
14. Trobo difícil mantenir l'ordre a l'aula quan hi ha alumnat amb i sense NEE.				

	Totalment en desacord	En desacord	D'acord	Totalment d'Acord
15. L'alumnat amb NEE ha de tenir l'oportunitat de ser integrats i funcionar a l'aula ordinària.				
16. L'alumnat amb NEE monopolitzen el temps del professorat.				
17. L'alumnat amb NEE requereix una atenció directa del professorat més gran que la de l'alumnat sense NEE (amb un desenvolupament normal).				
18. Penso que les adaptacions curriculars són eficaces.				

BLOC 4. DOCÈNCIA COMPARTIDA (2 professors a l'aula)

1: Gairebé mai 2: Poques vegades 3: Algunes vegades 4: Sovint N: No sap

	1	2	3	4	N
1. Mostro interès per llegir amb facilitat els senyals no verbals de la meua parella de docència compartida.					
2. Em sento còmode movent-me lliurement per l'aula quan fem docència compartida.					
3. Em sento còmode quan l'altre professor es mou lliurement per l'aula quan fem docència compartida.					
4. Ambdós professors estan d'acord amb els objectius a treballar amb docència compartida a l'aula.					
5. La planificació esdevé espontània, si cal amb canvis durant la classe.					
6. L'exposició dels continguts de la lliçó recau sobre el professor de matèria quan hi som dos professors a l'aula.					
7. Les normes i rutines són desenvolupades a la classe conjuntament pels dos professors.					
8. S'utilitzen diferents maneres per avaluar a l'alumnat, modificant-les si es cau.					
9. Tots els recursos són compartits a l'aula pels dos professors.					
10. Les modificacions dels objectius d'aprenentatge per l'alumnat amb necessitats específiques de suport s'incorporen a l'aula.					
11. La planificació de la sessió és una responsabilitat compartida dels dos professors.					
12. La conducció de la classe es fa lliurement entre els dos professors.					
13. S'utilitzen una varietat de tècniques de gestió de l'aula per millorar l'aprenentatge de tot l'alumnat.					
14. La comunicació entre els dos professors és oberta i fluida.					
15. Em sento segur del coneixement que té el professorat de suport sobre el contingut de l'àrea.					
16. Em sento segur del meu coneixement sobre el contingut de l'àrea.					
17. Els objectius d'aprenentatge de tots els alumnes formen part de la programació d'aula.					
18. Hi ha temps assignat (o es troba) per a la planificació conjunta entre els dos professors.					
19. Els alumnes accepten ambdós professors com a iguals en el procés d'aprenentatge.					
20. Els aspectes de comportament a l'aula són una responsabilitat compartida entre els dos professors.					
21. Els objectius recollits en els PI serveixen per situar l'alumnat amb necessitats educatives en un determinat nivell.					
22. És preferible que l'alumnat amb NEE estigui en l'aula d'EE o la USEE.					
23. El professorat USEE és el responsable de l'alumnat USEE quan hi som els dos professors a l'aula.					
24. El professorat USEE ha de participar activament en la dinàmica de la classe					

Segons la teua opinió, quines propostes faries per millorar la col·laboració amb el professorat USEE?:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Annex 3. Qüestionaris professorat USEE

Benvolgut/da.

El present qüestionari es troba en el marc del projecte que l'Institut Rovira-Forns, conjuntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona, està portant a terme. L'Institut ha mostrat el seu interès per millorar l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE) en el context de l'aula ordinària. Encara que actualment ja es porten a terme actuacions en aquest sentit, des de la USEE es plantegen quines estratègies de millora es podria introduir per facilitar la col·laboració entre aquest equip i el professorat de matèria en relació amb els alumnes USEE. Des d'aquesta perspectiva, el que es pretén és potenciar el treball cooperatiu del professorat d'aula i el professorat de suport en un context d'aula ordinària per tal de desenvolupar estratègies metodològiques eficaces que millorin el procés d'ensenyament-aprenentatge de tot l'alumnat.

Es per aquest motiu que li demanen la seva col·laboració, la qual serà molt valuosa, dedicant una estona del seu temps en donar resposta als ítems que a continuació es presenten. Al llarg de qüestionari trobarà quatre blocs de preguntes al voltant de dades de caràcter personal, acadèmic-formatiu i professional, inclosió, actituds i creences envers la inclusió i docència compartida.

Així mateix, el qüestionari és totalment anònim i les dades obtingudes seran tractades amb total confidencialitat, així com en el marc exclusiu d'aquest projecte amb l'objectiu final de dissenyar una estratègia educativa de treball col·laboratiu entre professorat aula i professorat de suport, estratègia que pretén ser posteriorment implementada i avaluada.

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

BLOC 1. DADES PERSONALS, FORMATIVES/ACADÈMIQUES I PROFESSIONALS

1. Sexe: Home Dona
2. Edat: ..... anys
3. Total d'alumnes USEE: .....
A quants atens?: .....
4. Etapa educativa: ESO Batxillerat
5. Any d'experiència docent com a professor/a de suport: ..... anys
I en aquest centre?: ..... anys
6. Titulació acadèmica: .....
7. Cursos de formació continua relacionada amb NEE/ inclusió: Sí No
En cas afirmatiu, especifica algun/s del/s curs/os en els últims tres anys (nom del curs):
.....
.....
8. Experiència personal amb persones amb NEE: Sí No
9. Experiència amb docència compartida en aquest centre: Sí No
I prèviament?: Sí No
10. Percentatge de dedicació a l'aula ordinària: .....%
I a l'aula USEE: .....%
11. Temps que portes en el mateix equip de treball: ..... anys

BLOC 2. INCLUSIÓ

	<i>Totalment en desacord</i>	<i>En desacord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Totalment d'Acord</i>
1. Els alumnes amb discapacitats psíquiques, físiques o sensorials han de ser atesos i educats en centres ordinaris.				
2. L'atenció dels alumnes amb NEE a l'aula és una de les meves responsabilitats a desenvolupar com a docent.				
3. Existeix al meu centre una projecció positiva i favorable cap a la permanència de l'alumnat amb NEE a les aules ordinàries d'ESO.				
4. La relació educativa amb alumnes amb NEE a l'aula crea una actitud positiva del professorat vers la inclusió.				
5. Les adaptacions en el currículum de l'alumnat amb NEE és una de les responsabilitats del professor/a de la ESO.				

	<i>Totalment en desacord</i>	<i>En desacord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Totalment d'Acord</i>
6. La inclusió d'alumnes amb NEE a l'aula ordinària afavoreix l'aprenentatge dels seus companys.				
7. El centre garanteix temps i espais perquè el professorat d'ESO es coordini amb els altres professionals (EAP, professorat de suport) per consensuar i generalitzar els PI duts a terme amb l'alumnat amb NEE.				
8. Al centre hi ha suficients recursos materials (materials adaptats, mitjans audiovisuals, etc.) i humans, per atendre les necessitats de tot l'alumnat amb NEE a l'aula regular.				
9. Al centre existeix la figura del doble professor/a de matèria a l'aula per facilitar l'atenció a l'alumnat amb NEE.				
19. A la USEE utilitzo els grups d'aprenentatge cooperatiu com a metodologia per facilitar la inclusió a l'aula de l'alumnat amb NEE.				
20. Elaboro els PI de l'alumnat NEE conjuntament amb el professorat de matèria/tutor.				
21. Graduo i diversifico les activitats d'aprenentatge en funció de les capacitats, interessos, ritmes i possibilitats d'execució de tot l'alumnat per treballar un mateix contingut.				
22. Facilito a l'alumnat amb NEE el suport dels seus companys per garantir les seves possibilitats d'aprenentatge i participació.				
23. El professorat de suport treballa a l'aula amb el professorat ordinari per a l'atenció de l'alumnat amb NEE.				
24. Existeix una coordinació entre el professorat de diferents matèries per generalitzar l'acció educativa a dur a terme amb l'alumnat NEE.				
25. S'avalua l'assoliment de tot l'alumnat en relació a les seves pròpies capacitats, en comptes de comparar-ho amb l'assoliment dels altres				
26. Utilitzo procediments i instruments d'avaluació diferents i variats per permetre a tot l'alumnat mostrar els seus coneixements i aptituds				

BLOC 3. ACTITUTS I CREENCES

	<i>Totalment en desacord</i>	<i>En desacord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Totalment d'Acord</i>
1. La diversitat enriqueix el meu procés d'ensenyament-aprenentatge.				
2. Tendeixo a establir un contacte breu amb persones amb NEE i finalitzar tant ràpidament com sigui possible.				
3. Em preocupa no tenir els coneixements i les habilitats necessàries per ensenyar als alumnes amb NEE i em preocupa que això pugui estressar-me.				
4. Em preocupa que sigui difícil proveir a tots els alumnes de l'atenció que requereixen en una aula inclusiva.				
5. Em frustra quan tinc dificultats per comunicar-me amb els alumnes amb NEE.				
6. Em molesta que els alumnes amb NEE no puguin seguir el currículum diari a la meua aula.				
7. Em molesta quan no sóc capaç d'entendre als alumnes amb NEE.				
8. Em frustra quan he d'adaptar el currículum a les NEE de l'alumnat.				
9. Estic disposat a animar els alumnes amb NEE a participar en les activitats socials (participar en grups de treball, activitats al pati, ...) de l'aula ordinària.				
10. Quan estic a l'aula ordinària adapto les meves tècniques de comunicació per garantir que tot l'alumnat, especialment l'alumnat USEE, es puguin incloure satisfactòriament a l'aula ordinària.				
11. Trobo difícil mantenir l'ordre a l'aula quan hi ha alumnes amb i sense NEE.				
12. L'alumnat amb NEE ha de tenir l'oportunitat de ser integrats i funcionar a l'aula ordinària.				
13. L'alumnat amb NEE monopolitzen el temps del professorat.				
14. L'alumnat amb NEE requereix una atenció directa del professorat més gran que la de l'alumnat sense NEE (amb un desenvolupament normal).				
15. Penso que les adaptacions curriculars són eficaces.				

BLOC 4. DOCÈNCIA COMPARTIDA (2 professors a l'aula)

1: *Gairebé mai*   2: *Poques vegades*   3: *Algunes vegades*   4: *Sovint*   N: *No sap*

PROFESSORAT SUPORT	1	2	3	4	N
1. Mostro interès per llegir amb facilitat els senyals no verbals de la meva parella de docència compartida.					
2. Em sento còmode movent-me lliurement per l'aula quan fem docència compartida.					
3. Ambdós professors estan d'acord amb els objectius a treballar amb docència compartida a l'aula.					
4. La planificació esdevé espontània, si cal amb canvis durant la classe.					
5. Sovint exposo els continguts de la lliçó durant la sessió de docència compartida.					
6. Les normes i rutines són desenvolupades a la classe conjuntament pels dos professors.					
7. S'utilitzen diferents maneres per avaluar als estudiants, modificant-les si es cau.					
8. Tots els recursos són compartits a l'aula pels dos professors.					
9. Les modificacions dels objectius d'aprenentatge per l'alumnat amb necessitats específiques de suport s'incorporen a l'aula.					
10. La planificació de les classes és una responsabilitat compartida dels dos professors.					
11. La conducció de la classe es fa lliurement entre els dos professors.					
12. S'utilitzen una varietat de tècniques de gestió de l'aula per millorar l'aprenentatge de tot l'alumnat.					
13. La comunicació entre els dos professors és oberta i fluida.					
14. Em sento segur del meu coneixement sobre el contingut de l'àrea.					
15. Els objectius d'aprenentatge de tot l'alumnat formen part de la programació d'aula.					
16. Hi ha temps assignat (o es troba) per a la planificació conjunta entre els dos professors.					
17. Els alumnes accepten ambdós professors com a iguals en el procés d'aprenentatge.					
18. Els aspectes de comportament a l'aula són una responsabilitat compartida entre els dos professors.					
19. Els objectius recollits en els PI serveixen per situar l'alumnat amb necessitats educatives en un determinat nivell.					
20. És preferible que l'alumnat amb NEE estiguin en l'aula d'EE o la USEE.					

Segons la teva opinió, quines propostes faries per millorar la col·laboració amb el professorat de matèria (aula ordinària)?:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Annex 4. Guió Entrevista

Dades personals/professionals:

1. Quants anys fa que et dediques a l'ensenyament?
2. Quants anys fa que ets aquí a l'INS?
3. Quines matèries imparteixes? En quines tens alumnat USEE?
4. Quina és la teva formació? Alguna especialitat?
5. Tens alumnat USEE? Quants?
6. Tens formació amb alumnat USEE? De quin tipus? Facilitada pel centre o pel teu compte?

Conceptualització:

7. Com definiries la inclusió educativa?
8. Com creus que es pot portar a la pràctica? Em podries posar un exemple?

Cultures

9. Valors i actituds
  - a. Hi ha una filosofia i un model clar en relació amb l'atenció a la diversitat i a la inclusió de l'alumnat? Consideres que al centre es porten a terme pràctiques inclusives?
  - b. Hi ha de vegades actituds de discriminació vers l'alumnat USEE per part de professorat o d'alumnat?
  - c. Hi ha les mateixes expectatives en relació a tot l'alumnat?
10. Implicació i participació
  - a. Creu que hi ha un grau elevat de participació i d'implicació entre tota la comunitat educativa?
11. Col·laboració dels agents educatius
  - a. En general, hi ha una actitud de col·laboració entre els diferents agents educatius, i entre els alumnes també?
  - b. Per atendre la diversitat amb quins agents compteu (interns, externes)?

Polítiques

12. Polítiques d'admissió i accessibilitat.
  - a. Quan arriben alumnes nous se'ls ajuda a adaptar-s'hi? Què feu en el cas de que arribi un alumne USEE? Teniu algun protocol?
13. Com s'organitza el centre per atendre la diversitat de l'alumnat
  - a. Fins a quin punt l'organització i les decisions generals de centre possibiliten la presència de l'alumnat USEE en una aula ordinària?
  - b. Quin tipus d'organització utilitzeu per a que això pugui ser real? Feu agrupaments flexibles? En cas positiu tenen caràcter temporal i reversible? Quin criteri s'utilitza per fer l'agrupament flexible?
  - c. El nombre d'alumnes de la teva aula és adequat per dur a terme l'atenció a l'alumnat USEE o amb NEE?
  - d. El centre garanteix un temps i un espai perquè el professorat treballi conjuntament en les programacions, adaptacions (del centre, individuals i d'aula) dels alumnes?
14. Organització dels suports
  - a. Quina creus que és la concepció del suport que té el centre? Aquesta es limita als alumnes amb necessitats educatives especials?
  - b. Quin paper juguen els serveis externs?
  - c. Com s'organitza l'USEE/el suport?
  - d. Es fomenten les formes de suport ordinàries (que afecten el 100% de l'alumnat), en front de les específiques (dirigides a l'alumnat USEE), i s'utilitzen aquestes només quan les primeres no han funcionat?
  - e. Quin consideres que és o ha de ser el rol del professorat de suport (USEE)? I el teu rol (tutor) vers l'alumnat USEE?
15. Formació
  - a. Es prioritza que tot el professorat del centre conegui els alumnes de la USEE? Si es fa, com es fa?
  - b. Es fa formació específica per atendre a l'alumnat USEE?

Pràctiques

16. Alumnat i procés E/A
  - a. Quines creus que són les dificultats més freqüents de l'alumnat USEE a l'aula ordinària? Com és la relació de l'alumnat USEE amb la resta de la classe?
  - b. A l'aula, es fan les adaptacions que calguin per tal que l'alumnat USEE assignat a aquest grup pugui aprendre a les classes? Quan es realitzen adaptacions del currículum per aquest alumnat USEE, amb quin criteri es fan? L'alumnat USEE té adequacions específiques en alguna matèria o de tot el currículum? Tenen PI?
  - c. Quines d'estratègies d'avaluació utilitzes per avaluar l'alumnat USEE?
  - d. Les activitats que fa l'alumnat USEE a la classe són diferents de les que fa la resta del grup? Posa'm un exemple si us plau.

17. Estratègies didàctico-organitzatives (metodologia)
  - a. Canvies la teva manera de fer classe quan hi ha un alumne USEE i/o amb altres necessitats? Creus que s'ha de fer i en quin sentit? Posem un exemple d'una classe teva amb alumnat USEE present, en la que tu tinguis un suport o no.
  - b. Es fomenta que els alumnes aprenguin cooperativament? Que és per a tu aprenentatge cooperatiu? En el cas de l'alumnat USEE, en quin grup el col·loques, amb quins companys treballa? Sempre amb els mateixos? Utilitzes algun criteri per a formar els grups?
18. Organització del suport
  - a. Quant de temps passen els alumnes USEE a la USEE? Aquesta decisió és estàtica? Quins criteris teniu per variar-la? L'alumnat USEE passa tot el temps escolar en el grup de tutoria?
  - b. Quan el professor USEE està a la teva aula, com us coordineu? Com et sents? Com perceps l'actitud dels teus alumnes? Quina dinàmica s'estableix a l'aula? Quina és la comunicació entre vosaltres? Si pots explica'm un cas per exemplificar-lo

Propostes de millora

19. Com valoraries el paper de la USEE a l'INS en general?, Podries destacar les propostes/intervencions que mantindries i les que milloraries? Faries noves propostes?

Annex 5. Categories d'anàlisi de les entrevistes

Categories	Codis	Descripció
1. Dades socioprofessionals	C1. Experiència de docència	Quants anys fa es dedica a la docència i en aquest INS
	C2. Matèries impartides	Materia que imparteixes
	C3. Formació acadèmica	Quina és la seva formació inicial i quina especialitat.
	C4. USEE: alumnat/ formació	Té alumnat USEE a la classe. En quines matèries. Quants formació especialitzada alumnat USEE (tipologia, facilitada pel centre, iniciativa)
	C5. Formació especialitzada amb TEA	Quin tipus de El centre fa formació amb TEA
2. Conceptualització	C6. Inclusió	Que entén per inclusió.
	C7. Un exemple pràctic	Posar un exemple pràctic.
3. Cultura inclusiva <i>Quins valors s'han treballat? Respecte, implicació, participació,...</i>	C8. Valors i actituds vers el procés d'inclusió	Com es viu el procés d'inclusió. Quines actituds i valors genera. Discriminació expectatives.
	C9. Implicació i participació de la comunitat educativa	Grau de la comunitat educativa per la participació i la implicació
	C10. Col·laboració entre la comunitat educativa.	Importància de l'altre. Foment del treball col·laboratiu entre els professionals. Col·laboració amb alumnat. Respecte i tolerància. Agents interns i externs. Relació entre el centre i els serveis comunitaris relacionats amb USEE
4. Polítiques inclusives (Projecte educatiu del centre)	C11. Admissió i accessibilitat al centre de tot l'alumnat	Polítiques d'admissió, acollida i accessibilitat al currículum: protocols.
	C12. Organització del centre per atendre la diversitat	flexibilitat en l'organització espacial i temporal, diferents formes d'agrupament de l'alumnat. Criteris per l'assignació de l'alumnat amb USEE a un grup classe. Nombre alumnes a la Classe. Temps i espai per organitzar-se el professorat entre ells
	C13. Organització de les formes de suport del centre	Concepció i paper del suport al centre. Organització de la USEE. Rol professorat USEE-rol professorat matèria amb alumnat USEE. Serveis educatius integritats. Els suports externs. Suport a l'aula ordinària vers aula específica.
	C14. Formació del professorat	Formació específica per conèixer característiques de l'alumnat USEE Polítiques de formació al centre en relació a alumnat USEE.
5. Pràctiques inclusives	C15. Alumnat i procés d'ensenyament aprenentatge	Dificultats rellevants de l'alumnat USEE. Relació amb companys i adults. Adaptacions curriculars. Plans individualitzats. Avaluació. Activitats diferenciades.
	C16. Estratègies metodològiques: didàctic-organitzatives.	Treball cooperatiu. Tutoria entre iguals. Formació i organització de grups a l'aula. Ajust de la metodologia davant de l'alumnat USEE.
	C17. Organització del suport	Organització dels suports específics per l'alumnat USEE a l'aula. Docència compartida (coordinació, comunicació, actituds, percepcions alumnat,...). Alumnat USEE a l'aula ordinària i a l'aula d'EE. Temps alumnat USEE a aula ordinària.
6. Propostes de millorar	C18. Millora	Punts forts, punts febles: propostes de millora relacionades amb la USEE

Annex 6. Graella d'Observació

Centre: INS Rovira-Forns Curs: Matèria: Espai: ☐ Aula ☐ Laboratori ☐ Gimnàs
Objectius de l'observació: <ol style="list-style-type: none"> El treball entre dos professors a l'aula (professorat de matèria – professorat de suport) Metodologies del professorat a l'aula
Organització de l'aula (estructura física, distribució de l'alumnat, etc.):
Organització i tipus de material (recursos emprats: ordinador, projector, fitxes, etc.):
Relació professorat matèria / professorat USEE a l'aula ordinària:

Metodologia emprada pel professorat de MATÈRIA a l'aula ordinària

Tasca docent				Suport				Agrupament				Activitat	
Explicació	Supervisió	Guia	D'altres:	A tota la classe	A l'alumnat USEE	Al grup de treball	D'altres:	Individual	Parelles	Petit grup (4-5)	Mitja classe	Gran grup	Breu descripció de l'activitat

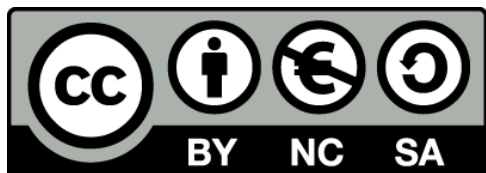
Metodologia emprada pel professorat de SUPORT a l'aula ordinària

Tasca docent				Suport				Agrupament				Activitat	
Explicació	Supervisió	Guia	D'altres:	A tota la classe	A l'alumnat USEE	Al grup de treball	D'altres:	Individual	Parelles	Petit grup (4-5)	Mitja classe	Gran grup	Breu descripció de l'activitat

Procés d'ensenyament aprenentatge

Funcions professor de matèria amb l'alumnat USEE		Funcions del professor de suport amb l'alumnat USEE		Alumne/a USEE								
Explica		Explica		Fa la mateixa activitat?	Interès/motivació per l'activitat?	Entén l'activitat?	Finalitza tota l'activitat?	Es fan adaptacions? De quin tipus?	Aprenentatge		Correcció/avaluació de l'activitat	Utilitza ajudes visuals
Renya		Renya							A-E			
Corregeix		Corregeix							Mem			
Felicita		Felicita							Proc			
Dóna reforç positiu		Dóna reforç positiu							Altres			
Comprova que s'enten l'activitat		Comprova que s'enten l'activitat										
Comentaris o observacions rellevants:												

http://cat.creativecommons.org/?page_id=184